

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Fakulta veřejný politik v Opavě

Ústav veřejné správy a regionální politiky

Bc. Martina Andruščáková

Studijní program: Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Veřejná správa a sociální politika

**Výkon státní správy územního samosprávného celku v oblasti
občanských průkazů**

**The Performace of State Administration of Territorial Self-
Governing Unit in The Area of Identity Cards**

diplomová práce

Opava 2020

JUDr. Marie Sciskalová, Ph.D.
vedoucí DP

Abstrakt

Tato diplomová práce se věnuje právním základům územního samosprávného celku a jeho činnosti ve veřejné správě, která se zaměřuje na sledovanou oblast občanských průkazů. Obsahem je vymezení problematiky osobních dokladů v rukou oprávněných orgánů a analýza dotčených právních norem. Praktická část se zaměří na analýzu dokumentů na úseku občanských průkazů a dotazníkové šetření realizované na Městském úřadě v Bruntále s cílem zhodnotit a zmapovat současnou situaci, kterou přináší nová právní úprava.

Klíčová slova

občan, zákon, úřad, povinnost, občanský průkaz

Abstract

This diploma thesis deals with the legal bases of territorial self-governing unit and its activities in public administration, which focuses on the monitored area of identity cards. The content is to define the issue of personal documents in the hands of authorized authorities and the analysis of the relevant legal standards. The practical part will focus on the analysis of documents in the field of identity cards and questionnaire survey conducted at the Municipal Office in Bruntál with the aim of assessing and mapping the current situation brought by the new legislation.

Keywords

citizen, law, office, duty, identity card

Prvopis dokumentu Zadání práce

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Fakulta veřejných politik v Opavě

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Akademický rok: 2019/2020

Zadávací ústav:	Ústav veřejné správy a regionální politiky
Studentka:	Bc. Martina Andruščíková
UČO:	15055
Program:	Sociální politika a sociální práce
Obor:	Veřejná správa a sociální politika
Téma práce:	Výkon státní správy územního samosprávného celku v oblasti občanských průkazů
Téma práce anglicky:	The Performance of State Administration of Territorial Self-Governing Unit in The Area of Identity Cards
Zadání:	Diplomová práce je analýzou dotčených právních norem. Cílem této práce bude vysledovat, co přinesla nová změna zákon o občanských průkazech s účinností od 1.7.2018. Teoretická část práce bude věnována především organizaci veřejné správy v ČR, právním základům a výkladu vybraných pojmů z oblasti státní správy vykonávané na úseku občanských průkazů. Dále se bude teoretická část práce soustředit na sledování změn, které s sebou přináší postupná elektronizace veřejné správy. Praktická část se zaměří na zmapování současné situace a hodnocení nových možností řešení životních situací občanů v souvislosti s novelizací zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech. Pro tuto část bude využita kvalitativní a kvantitativní technika výzkumu ve formě analýzy dotčených dokumentů a dotazníku. Výsledná diplomová práce bude předložena tajemnici Městského úřadu Bruntál, na kterém bude zmiňovaný výzkum realizován.
Literatura:	EIXELSBERGER, W. Kommunales eGovernment. 1. Auflage. Wien: Linde Verlag Ges.m.b.H, 2012. 248 s. ISBN: 978-3707316285. HALÁSKOVÁ, M. Veřejná správa v Evropské unii. 1. vyd. Opava: OPTYS, 2009. 183 s. ISBN 978-80-85819-77-9. HENDRYCH, D. Správní věda - Teorie veřejné správy. 1. Vyd. Praha: ASPI a.s., 2003. 195 s. ISBN 80-86395-86-3. HROZINKOVÁ, E. a NOVOTNÝ, V. Základy organizace veřejné správy v ČR. 2. vyd. Pízeň: Aleš Čeněk, 2010. 233 s. ISBN 978-7380-263-9. KÁŘA, P. Základy veřejné správy. Vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol. 4. Vyd. Ostrava: Mantenex a.s., 2014. 394 s. ISBN 978-80-7225-407-1. LOUDA, T., GROSPÍČ, J. VOSTRÁ, L. (eds.). Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice. Pízeň: Aleš Čeněk, 2006. 351 s. ISBN 80-7380-001-2. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J. a JETMAR, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 2. Vyd. Praha: ASPI a.s., 2005. 556 s. ISBN 80-7357-052-1. ŠPAČEK, D. eGovernment - cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2012. 258 s. ISBN 978-80-7400-261-8.

VANÍČEK, Z. et al. Právní aspekty eGovernmentu v České republice. Praha: Linde, 2011. 200 s. ISBN 978-80-7201-855-0.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech.

eidentita.cz [online]. Praha: Správa základních registrů, 2019 [cit. 25.4.2019]. Dostupné z: <https://info.eidentita.cz/eop/>.

Osobní doklady [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 25.4.2019]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/osobni-doklady-642319.aspx>.

Portál veřejné správy [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, 2019. [cit. 25.4.2019]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/obcan/>.

Vedoucí práce: JUDr. Marie Sciskalová, Ph.D.

Datum zadání práce: 14. 11. 2019

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
JUDr. Marie Sciskalová, Ph.D.
vedoucí ústavu

Čestné prohlášení

Tuto práci jsem vypracovala samostatně, veškeré literární prameny a informační zdroje, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použitých informačních zdrojů. Prohlašuji, že elektronická verze práce je shodná s verzí tištěnou. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce a zveřejněním její elektronické verze na počítačích v Univerzitní knihovně Slezské univerzity v Opavě podle Pravidel o způsobu zveřejňování závěrečných prací na Slezské univerzitě v Opavě, v platném znění.

.....

Poděkování

Tímto děkuji vedoucí diplomové práce JUDr. Marii Sciskalové, za cenné informace, vstřícnost a spolupráci na této závěrečné práci. Zároveň chci poděkovat všem respondentům za jejich názor a své rodině za podporu, kterou mi prokazovali po dobu zpracování této práce.

Obsah

Úvod.....	9
1 Výkon správy územního samosprávného celku na úseku občanských průkazů.....	11
1.1 Územní samosprávný celek	11
1.1.1 Právní úprava územního samosprávného celku	12
1.1.2 Působnost územního samosprávného celku	14
1.1.3 Úřad jako administrativní jednotka územního samosprávného celku.....	17
1.2 Veřejná správa ve vztahu ke státní správě a samosprávě	20
1.2.1 Význam a organizace veřejné správy.....	22
1.2.2 Elektronizace veřejné správy	25
1.3 Sledovaná oblast občanských průkazů v kontextu změn a povinností	27
1.3.1 Obecné informace k občanským průkazům a vybrané pojmy	27
1.3.2 Historický exkurz do oblasti občanských průkazů.....	29
1.3.3 Právní úprava oblasti občanských průkazů a doplňující zákony	31
1.3.4 Podmínky a postup správního orgánu při vyřizování občanských průkazů.....	34
1.3.5 Povinnosti oprávněných orgánů v oblasti občanských průkazů	36
1.3.6 Další povinnosti oprávněných orgánů ve vztahu k občanskému průkazu	39
2 Výzkum na úseku občanských průkazů v podmínkách Městského úřadu v Bruntále za sledované období od 1. 7. 2018 do 31. 12. 2019.....	41
2.1 Charakteristika města Bruntál.....	41
2.2 Metodologie	43
2.3 Výsledky provedeného výzkumu.....	45
2.3.1 Výčet nových změn v souvislosti s občanským průkazem	45
2.3.2 Analýza textů a dokumentů.....	49
2.3.3 Dotazníkové šetření.....	57
2.4 Shrnutí výsledků a interpretace závěrů	69
Závěr	71
Seznam použitých informačních zdrojů	75
Seznam zkratk	81
Seznam obrázků.....	82
Seznam grafů	83
Seznam příloh	84

Úvod

Diplomová práce s názvem Výkon státní správy územního samosprávného celku v oblasti občanských průkazů se bude soustředit na výkon činnosti obce, kterou nastíním v odraze právních norem a povinností z nich vyplývajících. Zcela oprávněně se teoretická část práce bude věnovat problematice územní samosprávy jako nutné součásti veřejné správy vyjádřené vztahem státu a občana.

Výchozím předpokladem pro zpracování je seznámit veřejnost s významem, povinnostmi a činností územní samosprávy, kterou v širším kontextu legislativy představují obce se svou správní jednotkou v podobě úřadu. Objektivně se sledovaná problematika bude dotýkat také činnosti veřejné správy, kterou jsem záměrně zařadila do teoretické části. V práci se pokusím nastínit základy organizace veřejné správy, její nařizovací činnost, principy, úkoly a postupnou elektronizaci, která se v jednotlivých letech zapracovala do řady činností územních samospráv.

Nejpodstatnější část textu teoretické části se bude zaměřovat na oblast občanských průkazů a s tím související výkon státní správy oprávněnými subjekty. Pozornost bude věnována souhrnným informacím k občanským průkazům, vybraným pojmům, právní úpravě a povinnostem ve sledované oblasti osobních dokladů. Při zpracování se budu opírat o právní normy, které se dotýkají přenesené působnosti a správních činností vykonávaných prostřednictvím územního samosprávného celku.

Vybrané téma se dále bude věnovat povinnostem a potřebám občanů v souvislosti s občanským průkazem. Výchozí podmínkou pro zpracování teoretické i praktické části se stává pojem občanský průkaz. Sledovaná oblast se dotýká v jistém okamžiku života každého občana ČR. Na významu sledované oblasti se přidávají další pojmy, které s touto problematikou souvisejí. Patří mezi ně prokazování totožnosti a identifikace občanů, které navazují na specifické činnosti správních úřadů.

Smyslem výkladové části je nabídnout dostatečnou interpretaci vymezené problematiky územního samosprávného celku, veřejné správy a občanských průkazů, která se soustředí na sledování právních předpisů a výklad obsahu jejich činností. Kompetence orgánů na úseku občanských průkazů se přenesly největší měrou na obecní úřady obcí s rozšířenou působností, které zajišťují komplexní výkon této agendy a budou v této práci tvořit neopomenutelný mezičlánek při výkonu státní správy na úseku občanských průkazů.

Obsahem předem stanoveného cíle je vysledovat, co přinesla nová změna zákona o občanských průkazech s účinností od 1.7.2018. Účelem praktické části je zmapovat současnou situaci a možnosti řešení životních situací občanů v souvislosti se změnou zákona o občanských průkazech, která přinesla nový typ občanského průkazu. S touto změnou zákona jsou občanům ode dne účinnosti novely vydávány nové elektronické občanské průkazy, které mění možnosti jeho využití. Proto je mým cílem popsat a vysvětlit v praktické části související změny, které tento doklad nově nabízí.

Analytická část práce se bude zabývat výzkumným šetření sledované oblasti občanských průkazů prostřednictvím analýzy dokumentů, statistických údajů a dotazníkového šetření. Výzkumné šetření bude realizováno v podmínkách Městského úřadu v Bruntále, který vystupuje jako orgán územního samosprávného celku, současně vykonavatel veřejné správy a správní úřad pověřený výkonem státní správy v oblasti občanských průkazů. Oporou pro analýzu textu budou zveřejněné údaje na internetu, aktuální právní úprava, informativní letáky, sekundární data Ministerstva vnitra ČR a Městského úřadu v Bruntále.

1 Výkon správy územního samosprávného celku na úseku občanských průkazů

Tato část je rozdělena na tři hlavní kapitoly, které jsou dále rozpracovány na další dílčí úseky. Tematické kapitoly jsou seřazeny tak, aby jednotlivé části vystihly význam územního samosprávného celku jako nedílné součásti veřejné správy ve vztahu k sledované oblasti občanských průkazů.

1.1 Územní samosprávný celek

Význam pro tuto práci a její pozornost zaujímají územní samosprávný celek, který plní specifické funkce a tvoří funkční mezičlánek ve smyslu správy veřejných záležitostí ve vztahu mezi státem a občanem. Územní samosprávný celek vystupuje jako organizovaná forma charakterizovaná jako veřejnoprávní korporace¹ a vykonávající správu ve prospěch vlastních občanů na určitém území obce. V souvislosti s organizováním a zabezpečováním zájmů územního společenství je územní samosprávný celek koncipován jako výraz demokracie správy na místní úrovni. Obyvatelé územní samosprávy tak vystupují jako objekty její správy, ale také se na její správě mohou podílet (Novotný, 2017, s. 22 - 23).

Územní samosprávný celek v podmínkách ČR představuje obec, která vykonává vlastní správu, rozhoduje o vlastních záležitostech, podílí se na činnosti řízení a zabezpečování potřeb občanů. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., čl. 100, předkládá tuto definici: „*Územní samosprávné celky jsou územním společenstvím občanů, která mají právo na samosprávu*“. Východiska pro vytvoření místní samosprávy nalezneme v Evropské chartě místní samosprávy, kterou ratifikovala ČR jako členský stát Rady Evropy a vstoupila v platnost dne 1. 9. 1999. Předpoklady pro vytvoření funkční místní samosprávy v podobě územního samosprávného celku, jsou dány existencí společných zájmů, uspokojováním místních potřeb, společně sdílenými hodnotami, společenstvím osob na určitém území, kompetencemi a zákonným vymezením jejich působností a svobodném rozhodování místního obyvatelstva ve smyslu demokratické volby svých zástupců v orgánech místní samosprávy. Na tyto základní požadavky navazují jiné zákonné předpisy, které se podrobně věnují problematice územních samosprávných celků a výkonu jejich činností (Palůš, 2009, s. 5 -11).

¹ Korporaci vytváří jako právnickou osobu společenství osob se společným zájmem.

Základní charakteristiky územního samosprávného celku nalezneme v zákoně o obcích, kde obec ve své podstatě tvoří základ vymezený určitým územím, majetkem, odpovědností a veřejným zájmem. Ve výčtu základů obce nesmí chybět význam občana, který jak ho cituje Jirásková (Metodický portál RVP, c2019), je definován ve významu jisté pospolitosti k určitému společenství, tj. vyjádřením příslušnosti k určitému státu nebo obci. Pro občana je sounáležitost k dané obci typickým společenským vztahem, ve kterém uplatňuje svá práva a povinnosti. Občan tvoří významný článek v realizaci činností územního samosprávného celku. Obce vytvářejí podmínky pro řádný chod územního samosprávného celku a slouží k zabezpečení společenských vztahů. Občan zde vystupuje jako politický pojem, který má zákonem zaručená práva, ale také povinnosti fyzické osoby vůči obci (Lochmannová, 2017, s. 45 – 54).

Územní samosprávný celek může zaujímat své postavení nejen obce jako takové, ale také jako městys, město, statutární město a rovněž hlavní město Praha. Území kterékoliv obce je vždy součástí území České republiky, nese svůj vlastní název, používají svůj vlastní znak a prapor a mohou rozhodovat, vykonávat další zákonem definované činnosti. Správa obce je vložena do rukou vlastních orgánů, které plní zákonem stanovené povinnosti. Těmito orgány jsou zastupitelstvo obce, rada obce, starosta a obecní úřad (Kadečka, 2009, s. 129 - 145).

V souladu s požadavky efektivnosti a hospodárnosti byla územní samospráva koncipována tak, aby byla veřejná moc svěřena územním jednotkám, které budou vykonávat správu co nejbližší občanům a pracovat jako funkční subjekty evropské demokracie. Ve smyslu přenesení moci ze státu na jiné subjekty, tj. do rukou obcí nebo krajů, byla realizována reforma veřejné správy ČR². Obecně je význam územní samosprávy zdůrazněn jako nutnost vyspělé demokracie, kde místní orgány řídí a regulují část veřejných záležitostí (Kadečka, 2009, s. 6 - 12).

1.1.1 Právní úprava územního samosprávného celku

Z Ústavy České republiky, tj. ústavní zákon č. 1/1993 Sb. plyne, že obec vystupuje jako základní územní samosprávný celek a kraj jako vyšší územní samosprávný celek, čímž je zakotvena ústavní garance vytvoření místní samosprávy na úrovni obce a na úrovni kraje.

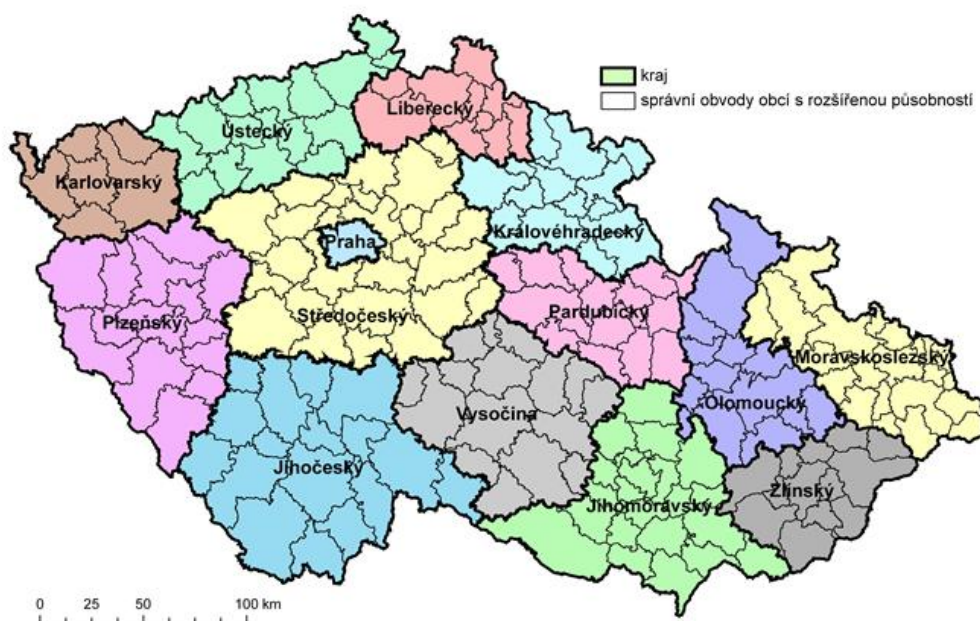
² Organizační a funkční změna významového úseku veřejné správy, která se projevila ve změnách legislativy, územní správě, přenesených kompetencích a modernizaci.

Konání při správě věcí veřejných se řídí vždy právními normami. Nejdůležitější a nejpodstatnější právní normu představuje právě Ústava ČR (Halásková, 2012, s. 26).

Protože nelze vyčerpávajícím způsobem upravit výkon správy věcí veřejných pouze jedním zákonem, existuje pravomoc, dle níž je umožněno vydávat dalším stanoveným subjektům podzákoné normy. Z ústavního textu, konkrétně čl. 79, plyne zmocnění vydávat na základě zákona a v jeho mezích odvozené právní normy pro ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy. Obecně všechny právní normy upravují základní pravidla výkonu veřejné správy a prováděcí právní předpisy tyto nastalé situace upravují. Mimo ústavní zákon, zákonné a podzákoné předpisy je nutné zmínit také mezinárodní smlouvy a právní předpisy Evropské unie, které mají přednost před právními normami České republiky (Hrozinková a Novotný, 2010, s. 16 -19).

V hlavě sedmé ústavního zákona č. 1/1993 Sb., věnující se územní samosprávě se vymezuje zásadní členění ČR na obce, které jsou představeny jako základní územní samosprávné celky a zároveň celky, jež jsou současně prvkem vyššího územního samosprávného celku představující kraje.

Obrázek č. 1: Územně správní členění České republiky

Zdroj: *Územně správní členění, přehledy změn v územní organizaci* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/prehledy-zmen-v-uzemni-organizaci-v-nazvech-obci-a-jejich-casti.aspx?q=Y2hudW09MTM%3D>.

Těmto celkům náleží také právo na samosprávu a činnosti v území tohoto celku spravují samostatně. Společenství občanů určitého území, tedy obce nebo kraje, jsou spravovány zastupitelstvem a vystupují jako veřejnoprávní korporace. Státní zásahy probíhají pouze za předpokladu ochrany zákona a takovým způsobem, který vyžaduje příslušná legislativa (ústavní zákon č. 1/1993 Sb.).

Dle Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky je státní moc dle čl. 2 „... uplatňována jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který stanoví zákon...“, dále je povinností státního orgánu a orgánu územní samosprávy dle čl. 17 „...poskytovat informace o své činnosti...“ a pokud by byl někdo na svých právech krácen rozhodnutím jakéhokoliv orgánu dle čl. 36 „...může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí...“(zákon č. 2/1993 Sb.).

Postavení územního samosprávného celku reflektuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (dále jen „zákon o obcích“), kde je v § 1 vymezena definice obce, tj. „*Obec je základní územní společenství občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.*“ Zákon dále upravuje postavení obcí, vymezuje její činnosti a zájmy, zabývá se hospodařením obce, orgány obcí a dozorovou činností (zákon č. 128/2000 Sb.).

V návaznosti na zákon o obcích je dalším dotčeným předpisem zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (dále jen „zákon o krajích“). Tento zákon upravuje mimo jiné postavení kraje, působnost kraje, vymezuje jeho orgány a dozorovou činnost. Kraj je definován v ústavně jako vyšší územní samosprávný celek, který lze vytvořit nebo zrušit pouze ústavním zákonem (zákon č. 129/2000 Sb.).

Územním samosprávným celkem je také Praha, kterou vymezuje zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze (dále jen „zákon o hlavním městě“). Znění zákona vymezuje mimo jiné její postavení, působnost, orgány a kontrolu. V rámci tohoto zákona vystupuje hlavní město Praha jako obec, kraj i hlavní město ČR (zákon č. 131/2000 Sb.).

1.1.2 Působnost územního samosprávného celku

Vůbec nejpodstatnějších proměny na území ČR přinesl rok 2000, kdy byly schváleny Parlamentem České republiky zákony upravující soustavu a působnost místní státní správy a samosprávy. Došlo k přebudování správního systému a spojení výkonu státní správy a samosprávy do jedné linie orgánů. Na místní úrovni vznikly územní samosprávné celky jako orgán vykonávající přirozenou působnost ve svém území, jde o tzv. samostatnou

působnost a tzv. přenesenou působnost, jako specifický výkon státní správy (Kadečka, 2003, s. 132). Nově vzniklé územní samosprávné celky představují veřejnoprávní korporace, kterým byla svěřena moc pro plnění veřejných úkolů. V širší souvislosti lze tyto korporace podle Lochmanové (2017, s. 17) vnímat jako „...*prostorově ohraničený funkční celek*...“, kterému náleží rozhodovat o svých záležitostech samostatně, stejně tak nakládat se svým majetkem, hospodařit dle vlastního rozhodnutí a vykonávat další činnosti vymezené zákonem. Tyto korporace představují obce a kraje, jejich fungování a konání má oporu v právním pořádku ČR (Lochmanová, 2017, s. 17 - 30).

Samostatnou působnost z hlediska výkonu veřejné správy lze chápat jako vlastní působnost obce, tedy okruh úkolů, které může obec samostatně regulovat. Zákonem je svěřeno obcím rozhodovat v zájmu občanů patřících do územního obvodu dané obce. Využívají práva rozhodovat o svých záležitostech samostatně a v souladu s místními zvyklostmi se podílet na uspokojení potřeb svých občanů. Konkrétně se podílejí v rámci samostatné působnosti na zabezpečení potřeby bydlení, sociální péče, vzdělávání, dopravy, veřejného pořádku a jiných potřeb obyvatelstva. Jedná se o řadu činností, které jim náleží v samostatné působnosti, ale nejsou konkrétně vymezeny vyčerpávajícím výčtem. Z těchto důvodů bylo do zákona vloženo tzv. negativní vymezení samostatné působnosti, dle kterého „...*pokud není stanoveno, že jde o přenesenou působnost, jedná se vždy o samostatnou působnost.*“ (§ 8, zákon č. 128/2000 Sb.). V rozsahu samostatné působnosti územního samosprávného celku jsou obce oprávněny vydávat obecně závazné vyhlášky, konat místní referendum a také spolupracovat s jinými obcemi. Celkově lze do této působnosti zasahovat pouze zákonem nebo na základě mezinárodní smlouvy (Kadečka, 2009, s. 132 -135).

Zásadní význam pro vymezení kompetencí obce předkládá čl. 105 ústavy, kterým je svěřen výkon státní správy orgánům samosprávy za předpokladu, že je tato činnost stanovena zákonem. Stát na základě tohoto ustanovení svěřil řadu pravomocí nestátním subjektům. Nejčastějším příkladem delegace výkonu státní správy vidíme právě u územních samosprávných celků. Stát svěřil mnohé kompetence těmto korporacím, ale rovněž si zachoval dozorové a kontrolní mechanismy jako zpětnou vazbu. Územní samosprávné celky tak plní dvě úrovně veřejné správy, tj. vlastní samosprávu jako samostatnou působnost a místní státní správu jako přenesenou působnost.

Vykonavatelem státní správy se staly územní samosprávné celky a jejich působnost byla rozdělena mezi obce a kraje. Tyto nestátní subjekty lze označovat zároveň jako nepřímé vykonavatele státní správy, přičemž orgánům těchto právních subjektů byl propůjčen výkon

státní správy. Vzhledem k rozsahu místní správy jsou obce jako základní územní samosprávné celky v přenesené působnosti rozděleny do tří základních kategorií:

- obce I. typu, které vykonávají přenesenou působnost v základním rozsahu,
- obce II. typu, které vykonávají širší přenesenou působnost a označují se jako pověřené obecní úřady³,
- obce III. typu, kterým náleží širší působnost v širším správním obvodu, než pověřeného obecního úřadu a označuje se jako obecní úřad obce s rozšířenou působností⁴ (Hendrych, 2003, s. 114 - 138).

Dle znění § 7 zákona o obcích je výkon státní správy uložen orgánům obce a tento orgán tuto činnost vykonává jako přenesenou působnost. V zákoně o obcích je přenesené působnosti obce věnována Hlava III tohoto zákona, ze které plyne, že tato působnost je vymezena zvláštními zákony.

Na výkon státní správy v přenesené působnosti získává obce ze státního rozpočtu příspěvek. Orgány obce stanovené tímto zákonem jsou zastupitelstvo obce, rada obce, starosta, obecní úřad a případně výbory a komise zastupitelstva nebo rady obce. Výkon státní správy prostřednictvím orgánů obce v přenesené působnosti se řídí povinně zákony a jinými předpisy při vydávání nařízení obce a v dalších případech též usnesením vlády, směrnicemi ústředních správních úřadů a opatřeními, která byla přijata v rámci kontroly orgánů veřejné správy dle tohoto zákona.

Při dozoru v rámci přenesené působnosti nad vydáváním nařízení obce a jeho obsahem plní hlavní úlohu krajský úřad, jehož procesní postup je upraven zákonem. Rovněž je v zákoně uveden postup krajského úřadu při dozoru nad rozhodováním obce v přenesené působnosti a řešení případného rozporu. Jiná koncepce výkonu dozoru je nastavena u orgánů městských částí a městských obvodů, kde dozor nad přenesenou působností provádí magistrát.

Při kontrole výkonu přenesené působnosti orgánů obce vystupuje příslušný krajský úřad a při kontrole přenesené působnosti orgánů městských obvodů a městských částí přísluší tato pravomoc magistrátu. Kontrolní činností orgánů veřejné správy se rozumí veškerá činnost ke zjištění skutečného stavu výkonu státní správy a sledování dodržování právních předpisů. Kontrola je fyzicky prováděna pověřenými zaměstnanci kraje, magistrátu územně členěného statutárního města nebo ministerstva (zákon č. 128/2000 Sb.).

³ V souladu zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, jsou někdy označovány jako POU nebo dvojkové obce (obec II).

⁴ V souladu zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, jsou někdy označovány jako ORP nebo trojkové obce (obec III).

1.1.3 Úřad jako administrativní jednotka územního samosprávného celku

V návaznosti na orgány územního samosprávného celku se rozumí úřadem instituce s oprávněním rozhodovat. V zásadě vyjadřuje iniciativu vlády České republiky přenesenou na nově vzniklé jednotky s cílem poskytovat služby občanům a řídit zákonem vymezené a ohraničené záležitosti. Ve struktuře úřadu je delegována rozhodovací činnost zákonem případně smluvně. Vytvořením těchto administrativních jednotek v současném trendu modernizace se jeví jako optimální řešení pro zefektivnění správy a dle dikce Ústavy České republiky se často označují jako správní úřady (Pomahač a Vidláková, 2002, s. 73 -76).

Tyto úřady suplovaly v historii národní výbory, které fungovaly jako mocenské aparáty bez právní subjektivity. Plnily funkce na určitém území a obyvatelstvo sem chodilo vyřizovat své úřední záležitosti, tak jak to chápeme dodnes. Národní výbory působily na krajské, okresní, městské, místní úrovni a byly zřizovány státem. V podstatě nižší články národních výborů byly podřízeny vyšším. Z politických a organizačních změn v průběhu let vyústil obecní úřad ne jako mocenský aparát státu, ale samosprávná instituce s atributem obecního úřadu. Dnešní úřady jsou v podstatě rovnocennými partnery s odlišným rozsahem své působnosti. V praxi existují odlišnosti mezi obecními úřady nejen podle počtu obyvatel. Jde o rozdíl rozsahu působnosti jednotlivých obecních úřadů podle již zmíněných 3 stupňů (kategorií) a rozdělení podle velikosti obce na magistráty existující ve statutárních městech, městské úřady v pozici města a ve zbytku obecní úřady bez městského postavení (Valeš a kol. 2006, s. 138 - 151).

Vytvořené územní samosprávné celky ČR představují typický příklad uspořádání tradiční veřejné správy v podobě tzv. Spojeného modelu, který soustřeďuje výkon samostatné a přenesené působnosti do jednoho orgánu. V podmínkách ČR tento poměr reprezentuje zmiňovaný obecní úřad vykonávající jak delegovanou, tak vlastní působnost územního samosprávného celku. Podle textu Haláskové (2012) jde o tzv. Středoevropský model uspořádání, který se využívá také v Německu a Rakousku. Význam tohoto modelu spočívá v praktickém uspořádání a efektivním výkonu správy stejným orgánem.

Dle metodického doporučení k činnosti územních samosprávných celků zabezpečuje úřad přesně ohraničený okruh záležitostí a k tomu mu vypomáhají jeho zaměstnanci – úředníci, kteří se při svém výkonu řídí zvláštními zákony a vnitřními předpisy úřadu. Úřad jedná jako orgán veřejné správy situovaný co nejbližší občanům a při své rozhodovací činnosti využívá moderní informační technologie, které zvyšují míru uspokojení potřeb občanů (Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků, 2018, s. 7 - 10).

Význam této organizační jednotky je spatřován v pravomoci a působnosti jednat jako orgán místní státní správy i samosprávy. Úřad v praktické rovině představuje místo, kde občané vyřizují své záležitosti, získávají informace a využívají k tomu služby poskytované veřejnou správou. Občané se obracejí na úřady jako na orgány státu nebo obce s cílem vyřídit na této instituci své osobní záležitosti a zároveň zde uplatňují svá práva. Vztah mezi občany a státem vyplňuje deklarovaný úřad, který zabezpečuje správu ve věcech vnitřních, finančních, sociálních, dopravních aj.

Sledovaná oblast této diplomové práce, tj. oblast státní správy v oblasti občanských průkazů, patří mezi typické činnosti specifikované jako oblast vnitřní správy. Obsahem se oddíl vnitřní správy soustředí na zajišťování potřeb fyzických osob, zabezpečování osobního stavu obyvatelstva a patří mezi každodenní činnosti úřadů územní samosprávy. Do oblasti vnitřní správy spadá mimo jiné také evidence obyvatel, matrika, cestovní doklady, právo shromažďovací, sčítání lidu a další. Ústřední postavení ve věcech vnitřní správy zaujímá Ministerstvo vnitra ČR, jako kompetentní a výkonný orgán státní správy podle zvláštního zákona⁵. Vymezený rozsah výkonu dále přechází z ministerstva na výkonné orgány, kterými jsou krajské úřady, magistráty, obecní úřady s rozšířenou působností, specializované správní úřady a v poslední řadě i Policii ČR (Lochmannová, 2017, s. 45 - 47).

Obsah vnitřní správy se úzce dotýká činnosti úřadu a prolíná se do agendy občanských průkazů, která je pro tuto práci stěžejní. Na všech úrovních správních činností se pracuje s osobními údaji občanů a systematicky zpracovávají změny v souvislosti s matričními událostmi, pobytem, státním občanstvím apod. Prakticky jde o interakci mezi státem a občanem, která s sebou přináší předávání a evidenci informací prostřednictvím „byrokratických“ jednotek veřejné správy, tj. věcně a místně příslušných úřadů.

Obecní úřad územního samosprávného celku tak, jak ho předkládá politologický rozměr v podání Valeše, je institucí výkonné moci a vykonavatel agend na různých úrovních. S velikostí územních samosprávných celků souvisí přímá úměra, která odráží i množství vyřizovaných agend. Stát užívá obecní úřady k realizaci státní moci a veřejnost se s ní setkává při vyřizování občanských průkazů, řidičských průkazů, cestovních dokladů, registraci vozidla apod. (Valeš a kol., 2006, s. 140 -152).

Postavení úřadu územního samosprávného celku koresponduje s potřebami státu vytvořit funkční systém na různých úrovních s předpokladem hospodárnějšího a účinnějšího řešení potřeb občanů. Závěrem je však potřeba zdůraznit, že nelze vnímat úřad pouze jako objekt

⁵ Viz. § 12, zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky ve znění pozdějších předpisů.

veřejné správy, ale také soubor osob, který se na výkonu činnosti úřadu podílí. Na lokální úrovni vznikly úřady vykonávající státem vymezenou pravomoc se specializací podle jednotlivých správních oborů, kam se řadí také sledovaná oblast občanských průkazů (Pomahač a Vidláková, 2002, str. 77 – 81).

1.2 Veřejná správa ve vztahu ke státní správě a samosprávě

Územní samospráva je neopomenutelnou součástí veřejné správy, proto je na místě věnovat pozornost i této problematice a vystihnou vztahy a vazby, které z tohoto systému plynou. V následujících odstavcích jde o vystižení systému veřejné správy, jako nedílné součásti výkonné moci ve státě. Při zkoumání problematiky územní samosprávy se často setkáme s relativně známým pojmem veřejná správa, který v sobě zahrnuje jak výkon státní správy s dominantním postavením jeho subjektů, tak výkon samosprávy, jež vychází z pověření příslušných zákonů. Téma veřejné správy je předmětem mnoha výzkumů a obecně ji lze dělit na státní správu nebo samosprávu. Veřejná správa tak představuje obecný pojem a prakticky se dotýká fungování státu, kraje a obce (Peková et al., 2005, s. 70 -75).

Obr. č. 2: Základní členění veřejné správy

Zdroj: Organizace veřejné správy v ČR [online]. Praha: DOCPLAYER, 2020 [cit. 20.2.2020]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/44331513-Organizace-verejne-spravy-v-cr-statni-sprava.html>.

Nezastupitelnou úlohu systému moci ve státě tvoří právě státní správa, jež plní úkoly státu v organizované společnosti. Postavení, poslání a organizace správy prostřednictvím státu je základní charakteristikou samotného významu výkonu státní správy a lze ji zjednodušeně definovat jako „*zvláštní druh společenského řízení prostřednictvím státu a jejich orgánů.*“ (Káňa, 2014, s. 17).

Mimo tuto základní definici nelze opomenout historický význam slova správa. Tento pojem úzce souvisí s právem a lze jej také z tohoto slova odvodit. Latinský překlad pojmu znamená administrativní přísluhování a jde o činnosti, které se v průběhu let vázaly k takovým výrazům jako spravování, obhospodařování, řízení a udržování. Podstatu významu slova nalézá výkon činnosti ve spojitosti s právem a účelem. „*Správa jako cílevědomá společenská činnost směřující k naplnění a dosažení cíle, který má charakter veřejný nebo soukromý.*“ (Káňa, 2014, s. 7).

Prakticky je výkon státní správy složitý systém, který reaguje na potřeby lidí a změny ve společnosti. Státoprávní a samosprávné uspořádání státu vychází z historické tradice a jeho územní členění vychází dále ze zvláštního zákona. Hlavním znakem státu je jeho svrchovanost a suverenita. Státní správa uskutečňovaná státem představuje organizování obyvatelstva prostřednictvím státní moci a v každé společnosti se stává státní moc součástí veřejné správy. Výkon státní správy tvoří specifický druh společenského řízení a jeho vůle je uskutečňována jeho orgány, tj. orgány státní správy. Stát tvoří především státní moc (tj. moc výkonná, moc soudní, moc zákonodárná), stálé obyvatelstvo a jeho území.

Státní správu můžeme vnímat podle její povahy jako nařizovací, podzákonnou a prováděcí správu. Nařizovací charakter této správy spočívá v tzv. vrchnostenském postavení, které předpokládá nadřazenost orgánů státní správy vůči těm, ke kterým je směřována. Podzákonný charakter správy spočívá v povinnosti státní správy řídit se zákony, obecně závaznými předpisy a prováděcí charakter správy zdůrazňuje aktivity státní správy při vytváření zákonů a státní politiky. Činnost státní správy můžeme vnímat také podle toho, jak je realizována. Toto hledisko nám státní správu dělí na přímou státní správu vykonávanou bezprostředně orgány státu nebo nepřímou státní správu vykonávanou na základě zmocnění v zákoně (Kadečka a Rigel, 2009, s. 4 - 8).

V řadě právních předpisů je pojem „veřejná správa“ hojně užíván a jeho vymezení bylo popsáno mnoha autory. Nejčastěji se setkáváme s definicí veřejné správy jako „*správa veřejných záležitostí ve veřejném zájmu a subjekty, které ji vykonávají, ji realizují jako právem uloženou povinnost, a to z titulu svého postavení jako veřejnoprávních subjektů*“ (Hrozinková a Novotný, 2010, s. 11-12).

Tradičně je správa vnímána jako určité řízení činnosti a blíže je specifikována na základě toho, kdo ji spravuje a co spravuje. Klasické třídění správy na správu veřejných záležitostí a soukromých záležitostí je nedostatečné, ale lze jej využít pro vyjádření určitých rozdílů, které hodnotí míru společenského řízení. Nejdůležitějším hlediskem jsou míra právní závaznosti a cíle, jež správa sleduje. Při srovnání soukromé a veřejné správy je jednoznačné, že soukromou správu vykonávají její nositelé volně a je jí vymezen určitý rámec jednání. Kdežto v případě správy veřejné jde o široký rámec jednání, obsáhlé stanovení působností a jejich pravomocí. Soukromé organizace si své cíle a úkoly určují samy, proti tomu veřejné organizace musejí při plnění svých cílů a úkolů vycházet z ustanovení zákona, jiných právních předpisů nebo usnesení nadřízených orgánů či zastupitelských sborů. V moderní době se dnes správa nahrazuje často slovy management. Relativní volnost jednání je omezena právními předpisy, které určují pevná pravidla

a vykonávaná správa je svázána vymezenými zásadami a principy (Hendrych, 2003, s. 9 - 14).

Ze studia pramenů teorie veřejné správy plyne, že lze chápat veřejnou správu jako produkt moderní doby. Při výkonu státní správy je potřeba si uvědomit rozlišnost chápání veřejné správy jako systém pravidel, procedur a technik, dle nichž je správa uskutečňována a výklad správních procesů, které se v této sféře uskutečňují. Veřejná správa má podstatný význam pro realizaci státní moci a často ji nalezneme také jako synonymum pro aktivity státu (Pomahač a kol., 2013, s. 3 - 11).

System státní správy a samosprávy se však dotýká vyšších rozměrů, které představuje Evropská unie (dále jen „EU“). V zásadě jde o to, že výkon státní správy a samosprávy zabezpečují správní orgány členských států, ale zároveň plní úkoly EU. Dokumenty evropského společenství nepředepisují, jakým způsobem bude územní správa členského státu uspořádána, členěna nebo organizována. O struktuře moci výkonné, rozsahu kompetencí, činnosti veřejné správy a jiných si rozhodují členské státy sami. Avšak za předpokladu, že budou naplňovány závazky vyplývající ze smluv EU. Povinností nebo samozřejmostí se stává respektování společných principů, na kterých je postaven demokratický základ systému správy v rámci EU. Společným znakem je oddělení moci soudní, výkonné a zákonodárné. Dalším z nich je princip, na základě kterého jednání státních orgánů garantuje dodržování zákonů nebo záruky občanských práv. Tyto a jiné byly postupně zakomponovány do právních norem a nyní jsou součástí našeho právního řádu, který sdílí společné hodnoty s EU (Halásková, 2009, s. 6 - 10).

1.2.1 Význam a organizace veřejné správy

V České republice i v celé Evropě, je veřejná správa chápána jednotně. Zákony definují úkoly ve veřejném zájmu, které mají být plněny na příslušných úrovních a jejich rozhodovací pravomoc náleží odpovídajícím orgánům. Hlavním cílem ve veřejné správě je realizovat politiku státu a řídit se přitom zákony a dalšími podzákonnými předpisy. Výkon státní správy lze pojímat jako činnosti realizované volenými orgány na úrovni státu i územní samosprávy. Dle funkčního pojetí jde ve skutečnosti o spravování, organizování, službu, rozhodování či dozor konkrétních zákonem daných kompetencí. V našich podmínkách za plnění úkolů odpovídá stát a veřejnoprávní korporace vykonávají vymezené činnosti a funkce. Výkon státní správy je dle organizačního pojetí výčet institucí, které vykonávají státní moc přímo nebo zprostředkovaně. Správu věcí veřejných zjednodušeně naplňuje soubor záměrných

činností a souhrn institucí, které mají různou funkci a odpovědnost. Podstatu vládnutí tvoří právě státní správa v rukou ústředních orgánů státu a jimi podřízených orgánů (Peková et al., 2005, s. 71 - 75).

Funkční model veřejné správy lze detailně rozlišit již zmíněným dvojím přístupem a to materiální (funkční) a organizační (formální) přístup. Zjednodušíme-li význam prvního přístupu, můžeme hovořit o výkonu určité činnosti, její povaze nebo druhu. Zjednodušený význam druhého přístupu hovoří o systému jednotlivých institucí, tedy úřadů a organizací. Obsahem výkonu státní správy v materiálním pojetí jsou úkoly vedoucí k naplnění stanoveného cíle a obsahem výkonu státní správy v organizačním pojetí jsou její vykonavatelé. Pro organizační hledisko je typickým znakem systém nebo uspořádání jednotek vykonávající správní činnosti. Jde o nositele veřejné správy a často se setkáme s označením správní úřad.

Z hlediska právního rozeznáváme v rámci organizace veřejné správy subjekty a vykonavatele veřejné správy a s tím související působnost a pravomoc. Jednotlivé činnosti při výkonu veřejné správy spolu souvisejí a subjekty jsou nositelé těchto činností. Subjekt jako nositel odpovídá za řádný výkon veřejné správy a představuje ho stát a zákonem stanovené právnické nebo fyzické osoby. Vycházíme-li z klasické teorie je stát představován jako jediný subjekt veřejné správy a jako jediný rozhodne, zda bude podíl výkonu veřejné správy svěřen i jiným subjektům. Stát vystupuje jako právnická osoba a náleží ji postavení veřejnoprávní korporace. Konkrétní výkon státní správy zastávají státem pověřené orgány nebo organizační složky. Prakticky se jedná o správní úřady, orgány územní samosprávy nebo osoby pověřené státem k výkonu veřejné správy (Hrozinková a Novotný, 2010, s. 11 - 27).

Celkové správní uspořádání je závislé na systému vzájemných vazeb a základních principech výstavby, které představují takové duality, jako jsou centralizace x decentralizace, koncentrace x dekoncentrace, územní x věcné uspořádání. Současný trend představuje systém správy veřejných věcí postavený co nejbližší k občanům. V praxi existuje systém pravidel, na základě nichž se řídí postavení jednotlivých správních orgánů. Tato pravidla udávají strukturu organizování správy ve státě (Halásková, 2012, s. 25 - 27).

Míra uplanění výkonu státní správy souvisí s tendencemi již zmíněné centralizace, která představuje stát se svými orgány jako výlučné subjekty. Právě těm náleží nejvýznamější rozhodovací pravomoc a často se hovoří o centru nebo ústředí. S tím souvisí také model centralizované soustavy ve veřejné správě, kde centrálně stanovené úkoly plní nižší složky na nižší úrovni. Prakticky jde o vztah, kde vyšší orgán zcela zasahuje

do působnosti nižšího orgánu. V příkladu centralizace jsou rozhodnutí přijata na vrcholných úrovních a ostatní nižší organizační stupně se těmito rozhodnutími musí řídit. Příkazy z centra jsou plněny na místech skutečné realizace rozhodutí.

Dalším nezbytným pojmem je decentralizace, kterou se chápe přenechání části výkonu správy dalším samostatným subjektům, kteří jsou výkonem pověřeni a utvářejí prostor pro výkon státní správy na nižších úrovních. Při výkonu takové správy se mluví o výkonu veřejné správy a přitom v relativní samostatnosti a z vlastní iniciativy. Nejběžněji lze tuto decentralizovanou správu chápat jako územní samosprávu nebo zájmovou samosprávu, která koná jednotlivé činnosti. Základní organizační princip centralizace nebo decentralizace nenalezneme v čisté podobě, nýbrž ve vzájemné kombinaci těchto dvou podob.

Při plnění úkolů výkonu správy se dále setkáme s pojmy koncentrace a dekoncentrace, které lze dělit horizontálně a vertikálně. Vždy jde o rozdělení kompetencí, případně funkcí uvnitř organizační soustavy, tj. mezi její články. Při vertikální koncentraci chápeme výkon veřejné správy, který je soustředěn na nejvyšší, případně vyšší úroveň a při vertikální dekoncentraci chápeme výkon veřejné správy na nižší úroveň. Při využívání přesunu kompetencí a pravomoci platí mezi těmito úrovněmi princip nadřízenosti a podřízenosti. Dekoncentrovaný nižší článek je podřízen ústřednímu orgánu. Při horizontální koncentraci se soustředí výkon veřejné správy na stejné úrovni do jednoho orgánu a při horizontální dekoncentraci se na stejné úrovni rozdělují funkce mezi více orgánů. Zde se však již neuplatňuje systém nadřízenosti či podřízenosti, ale princip vzájemné spolupráce.

Jeden z dalších důležitých pojmů v sobě zahrnuje prvky centralizace a decentralizace a jedná se o pojem delegace, který svěřuje výkon části veřejné správy zákonem nebo na základě zákona osobě nestátního charakteru. Citovaná zásada delegace pravomocí je běžně užívána u obcí a krajů, kteří plní úkoly veřejné správy nebo je jim výkon veřejné správy propůjčen. K působnosti delegovaných orgánů náleží také určitá míra specializace. K vymezení charakteru působnosti lze rozlišit orgány, případně instituce se všeobecnou specializací a orgány specializované. V praxi specializovaných správních úřadů je výkon jejich správy zaměřen na konkrétní úkol nebo vymezený úsek.

Existence teritoriálního či územního principu naznačuje vymezení působnosti pro konkrétní orgán státní správy v rámci určitého území. Samotný územní rozsah může být jak celostátní působnost nebo působnost vymezené části území. V praxi jako celostátní instituce vystupují např. ministerstva a ústřední správní úřady. V souladu s tímto principem pak výkon působnosti pouze na části území, tj. v územních obvodech, vykonávají orgány místní správy, jimiž jsou obce nebo kraje (Hrozinková a Novotný, 2010, s. 22 - 25).

1.2.2 Elektronizace veřejné správy

Do zmiňované oblasti veřejné správy přibyl nový pojem elektronizace, který prohlubuje její význam a přináší nové poznatky. Při výkladu teorie veřejné správy je potřeba se věnovat také této oblasti, která změnila řadu administrativních úkonů ve spojitosti s výkonem státní správy a přinesla nové služby. K výkonu státní správy patří v dnešní době neodmyslitelně eGovernment (elektronické vládnutí) a s tím související změny. Pod pojmem eGovernment se skrývá postupná elektronizace veřejné správy a modernizace technologií. Definice pro tento výraz není jediná, ale jde ji přirovnat k sérii procesů, které se dotýkají státní správy a samosprávy a zároveň s využitím elektronických prostředků. Cílem eGovernmentu je poskytování služeb veřejné správy nejširšímu okruhu osob a spolehlivě využít efektivní informační systémy. Dále ve vztahu k uživatelům je jeho cílem sloužit občanům a najít cestu ke zdokonalení mnoha procesů (Vaníček et al., 2011, s. 11 - 27).

Ve smyslu postupné elektronizace se využívá pojem e-slужba pro označení služby občanům, jež přináší větší rychlost, pohodlí a přístupnost. Interakce občan a úřad se přidává k pojmu e-správa a zdůrazňuje nutnost změn pro dosažení větší efektivnosti. E-správa se dotýká systémů a podsystémů veřejné správy s využitím informačních technologií, které budou jako moderní nástroj sloužit veřejnosti. Při hodnocení elektronických služeb se vychází z předpokladu, že orgány veřejné správy musí dodržovat právní předpisy regulující správní činnosti a zároveň splňovat technickou připravenost. Při utváření e-slужeb je zdůrazňována podmínka nediskriminace občanů, kteří by byli tímto dotčeni (Špaček, 2012, s. 4 - 7).

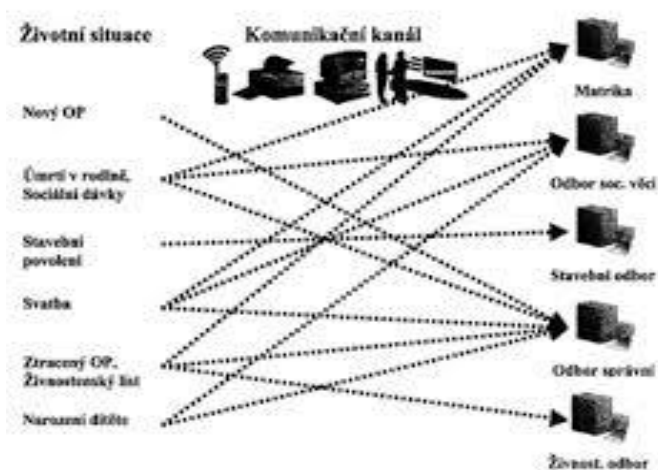
Elektronizace ve veřejné správě pracuje na předpokladu, že bude sloužit lidem, bude nalézat nová řešení a bude zdokonalována s využitím moderních technologií, které poskytnou přístup k novým nástrojům elektronických služeb (Pomahač a kol., 2013, s. 183). Změny ve státní správě přinášejí elektronickou správu, která pracuje s online formuláři a představuje nové integrované postupy. Občané by měli mít možnost zpracovat své žádosti elektronicky, aniž by byli vyloučeni z důvodu nedostatečného přístupu k síti nebo elektronickým aplikacím. Tohoto cíle lze dosáhnout prostřednictvím tzv. digitální integrace (Eixelsberger, 2012, s. 9 - 15).

První službou ve smyslu elektronizace bylo v roce 1999 elektronické podání žádosti o informace podle zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a následujícím rokem byl zapracován elektronický podpis, který umožnil občanům začít komunikovat v rámci veřejné správy elektronicky. Počátky elektronizace byly zapracovány následně do správního řádu, dle kterého měla být realizována elektronická komunikace s vazbou na řadu správních agend. Ve svých počátcích nebyly úřady připraveny, protože

neprovozovaly elektronické podatelny, které by umožnily přijetí jakéhokoliv elektronického podání. Následující právní úpravy se dotkly elektronického podpisu, povinnosti úřadu zřídit elektronické podatelny, byla zavedena elektronická značka a byla novelizována právní úprava zákona o informačních systémech veřejné správy.

Pro přiblížení je nezbytné se věnovat v rámci eGovernmentu také komunikačním kanálům veřejné správy, neboť touto cestou je realizován proces postupné elektronizace. Tyto komunikační kanály představují veškeré prostředky, pomocí nichž subjekty veřejné správy komunikují navzájem. Počet těchto komunikačních kanálů stále narůstá v důsledku modernizace a nástupu nových programů a projektů (Vaníček et al., 2011, s. 11 - 42).

Obrázek č. 3: Ukázka komunikačních kanálů veřejné správy ve vztahu k občanovi

Zdroj: Vaníček, Z. (2011, s. 42)

Mezi nové projekty můžeme vzpomenout CzechPoint, Základní registry, Datové schránky a Portál občana, které již byly na základě postupné elektronizace nasazeny do praxe. Důležité je uvědomění, že postupy v rámci elektronizace veřejné správy se neustále inovují a nabídka služeb ve vztahu k občanovi narůstá (Princl, 2006, s. 128). Základní význam celého procesu je, aby občané nemuseli na úřady, nemuseli prokazovat to, co je vedeno v informačních systémech veřejné správy a ušetřili tím nejen čas ale také své finanční prostředky.

1.3 Sledovaná oblast občanských průkazů v kontextu změn a povinností

Aktivity státu ve smyslu výkonu státní správy se promítají také do oblasti občanských průkazů, která je pro tuto práci určující a dotýká se v jistém období každého občana ČR. Právě přenesený výkon státní správy na úseku občanských průkazů, spojuje občana se správními úřady. Pravomoc a působnost několika správních orgánů se řadí do linie: od Ministerstva vnitra ČR na Krajské úřady a Obecní úřady obcí s rozšířenou působností, dále Matriční úřady⁶ až k samotnému občanovi. Přičemž nelze opomenout také vzájemnou spolupráci v oblasti občanských průkazů s Policií ČR a Zastupitelskými úřady ČR v zahraničí (Ministerstvo vnitra, c2020).

1.3.1 Obecné informace k občanským průkazům a vybrané pojmy

Oblast občanských průkazů je upravena zákonem č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o občanských průkazech“). Předmětem této normy je definován postup vydávání občanských průkazů pro státní občany ČR, prokazování totožnosti občanů a evidence v rámci agendového informačního systému⁷ evidence občanských průkazů. Stěžejní úprava představuje občanský průkaz jako veřejnou listinu, která slouží k prokázání jména, příjmení, podoby a státního občanství občana, případně i jiné údaje vedené v občanském průkaze.

V rámci výkonu státní správy je oblast občanských průkazů výkonem v přenesené působnosti podle zvláštního zákona. Vydávání občanských průkazů je svěřeno obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností. Mimo již zmíněné je třeba zdůraznit, že vydávajícím orgánem občanského průkazu ve zkrácené lhůtě je nově také Ministerstvo vnitra ČR (zákon č. 328/1999 Sb.).

Občanský průkaz vydávaný od 1.7.2018 představuje osobní doklad se strojově čitelnými údaji a s kontaktním elektronickým čipem, který je nově možné využívat nejen jako prostředek k fyzickému prokázání totožnosti občana, ale také jako osobní doklad pro elektronickou identifikaci⁸. V zásadě jde o nové možnosti využívání dokladů skrze online služby veřejné správy. Celá oblast občanských průkazů úzce souvisí s problematikou identifikace a již zmíněným prokazováním totožnosti. Tato veřejná listina se prakticky

⁶ Seznam matriční úřadů viz. Příloha k vyhlášce Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.

⁷ Představuje informační systém veřejné správy pro výkon konkrétní agendy.

⁸ Způsob ověření a rozlišení jednotlivých uživatelů při používání elektronických služeb.

využívá při styku občana se správními úřady a je zdrojem informací pro všechny vyřizované agendy. Při výkonu státní správy se standardně používají tyto pojmy, jako je:

- **doklad totožnosti**, tj. občanský průkaz nebo osobní doklad jeho držitele, kterým prokazuje pravdivost údajů v něm uvedených,
- **držitel občanského průkazu**, tj. fyzická osoba, které tento doklad náleží a údaje v něm uvedenými prokazuje svou totožnost,
- **žadatel občanského průkazu**, tj. ten kdo podává žádost o vydání dokladu, zpravidla samotný držitel dokladu, ale také jeho zákonný nebo oprávněný zástupce,
- **osobní identifikační údaj**, tj. údaj, případně soubor údajů umožňující určení totožnosti fyzické osoby, nejčastěji používaným údajem je rodné číslo občana,
- **evidence občanských průkazů**, tj. údaje o občanských průkazech a jejich držitelích zpracované zpravidla prostřednictvím výpočetní techniky,
- **působnost na úseku občanských průkazů**, tj. okruh vymezených kompetencí pro určené orgány státní správy,
- **zpracovatel údajů o občanských průkazech**, tj. zákonem vymezené orgány státní správy vykonávající správní činnosti v dotčené oblasti (zákon č. 328/1999 Sb.).

Z dostupných informací lze chápat občanské průkazy jako národní identifikační prostředek a v podmínkách ČR mluvíme o průkazu totožnosti občana. V jiných státech, jako např. na Slovensku, jsou označovány jako elektronické identifikační karty, tzv. eID. Oblast občanských průkazů se promítá do různých agend a zásadní význam jeho užívání spočívá v prokazování totožnosti. Při řízeních o žádostech občanů se prioritně využívají občanské průkazy všude tam, kde dochází k ověřování údajů osoby. Zde se uplatňuje využívání jeho průkazní moci ve smyslu ztotožnění fyzické osoby jako zákonné povinnosti občana (Ministerstvo vnútra SR, c2019).

Orgány veřejné správy pracují s osobními údaji, které sdílejí prostřednictvím svých agend a napomáhají jim k identifikaci svých klientů. Další význam občanského průkazu spočívá v jeho garanci poskytnout osobní údaje, podobu a případnou autentizaci⁹ osoby. Logicky jde o řadu konání ve veřejné správě, které navazují na specifické činnosti jako je kontrola a ověřování správnosti údajů, předávání, sdílení dat a prokázání údajů (Egovernment, 2/2018, s. 19). Při výkonu státní správy na úseku vydávání občanských průkazů užívá

⁹ Proces ověření identity, tzn. prokázání toho, že jsem tím, za koho se vydávám.

Ministerstvo vnitra ČR a obecní úřad obce s rozšířenou působností data z registru obyvatel, z evidence obyvatel, z evidence občanských průkazů, které jsou zdrojem základních údajů fyzických osob. Potřebné údaje jsou následně využívány v rámci speciálního programu a jeho aplikace správnímu úřadu umožní vyřídit žádost o občanský průkaz, digitálně zpracovat podobu a podpis občana, předat vyhotovený doklad a případně provést jeho zneplatnění nebo reklamaci.

1.3.2 Historický exkurz do oblasti občanských průkazů

Výkon státní správy na úseku osobních dokladů dostal během posledních let největších změn v souvislosti s elektronizací veřejné správy, ale mnohé důležité změny se odehrály již dříve. Na vývoji se podílela řada historických událostí a správních změn, ale mezi nejvýznamnější z nich se řadí transformace¹⁰ a reforma veřejné správy (Postránecký, 2004, s. 14 - 19).

Původně měl občanský průkaz po druhé světové válce podobu všeobecné občanské legitimace, které na základě vydaného vládního nařízení pozbyly své platnosti dne 1. 10. 1948. Tímto rokem byl nově zaveden občanský průkaz, který nahradil původní občanské legitimace. Nově zavedený doklad slouží k prokázání totožnosti občana a jeho vydávání náleželo do pravomoci Okresních národních výborů dle trvalého pobytu občana nebo jeho bydliště. Odebrat doklad mohl Místní národní výbor, Okresní národní výbor nebo Sbor národní bezpečnosti (nařízení č. 198/1948 Sb.).

V roce 1953 bylo upraveno vládní nařízení v souladu s pětiletým plánem a vydávání občanských průkazů bylo svěřeno Okresnímu oddělení Veřejné bezpečnosti příslušného podle trvalého pobytu občana. Zápisy do občanského průkazu dále prováděly Místní národní výbory, vedení podniků, úřadů a jiných institucí, kde zapisovaly údaje o zaměstnání a v poslední řadě mohly provádět zápisy také orgány Veřejné bezpečnosti (zákon č. 61/1953 Sb.). Následující úprava z roku 1957 zrušila předcházející vládní nařízení a zavedla nový pojem veřejná listina, kterou je označován občanský průkaz až dosud (zákon č. 75/1957 Sb.). Z původních občanských průkazů, které byly v látkovém přebalu, ručně vyplňovány psacím perem, s otiskem razítka a fyzicky vlepenou - upevněnou fotografií neměl občan problém prokázat svou totožnost a případně nechat zapsat nové skutečnosti příslušným orgánem, jako např. zaměstnání, očkování, bydliště aj.

¹⁰ Změny odvíjející se od základních politických, ekonomických a sociálních změn.

Dodnes platný zákon z roku 1999 vnesl změnu vydávajících orgánů, kterými se staly opět Okresní úřady podle trvalého pobytu občana. Žádost o vydání dokladů bylo možné podat nejen na okresním úřadě, ale také na matričním úřadě v místě bydliště občana. Se zrušením okresních úřadů byly jeho povinnosti delegovány na obecní úřady obce s rozšířenou působností, které rokem 2003 převzaly celou agendu občanských průkazů. Tento zákon dospěl mnohých změn, včetně vzhledu občanského průkazu a byly do něj zapracovány nové pasáže, nejčastěji v souvislosti s elektronizací veřejné správy a novým občanským zákoníkem (zákon č. 328/1999 Sb.).

Stejně jako jiné právní předpisy se zákon o občanských průkazech neobešel bez úprav. V jednotlivých letech byly zaváděny důležité změny a doplnily oblast občanských průkazů o nové skutečnosti. Citovaný zákon č. 328/1999 Sb. ve znění pozdějších předpisů, byl 24x novelizován a přesný seznam aktualizovaných změn uvádím v příloze č. 1. Některé aktualizace byly pouze nepatrné, ale ty důležité změny, byly chronologicky shrnuty v tomto výčtu:

- ve znění novely zákonem č. 320/2002 Sb., byly okresní úřady nahrazeny výrazy obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- ve znění novely zákonem č. 559/2004 Sb., byl v občanském průkaze zaveden zápis nejen jednoho jména, ale také případně více jmen, které občan užívá,
- ve znění novely zákonem č. 559/2004 Sb., součástí občanského průkazu už není fyzická fotografie, ale digitálně zpracovaná fotografie občana a obdobně byl v občanském průkaze digitálně zpracován také podpis,
- ve znění novely zákonem č. 559/2004 Sb., při kontrole správnosti údajů z vyplněné žádosti o občanský průkaz se začaly využívat na okresních úrovních informační systémy správních orgánů,
- ve znění novely zákonem č. 559/2004 Sb., se nově objevuje první možnost elektronického podání žádosti o občanský průkaz s využitím zaručeného elektronického podpisu,
- ve znění novely zákonem č. 115/2006 Sb., přibyl do legislativy nový institut „registrované partnerství“, který doplňuje rubriku rodinný stav v občanském průkaze,
- ve znění novely zákonem č. 342/2006 Sb., jsou záznamy o přístupech do informačního systému již důkladně sledovány, zaznamenávány a užívání údajů z informačního systému musí být důvodné v souvislosti s ochranou osobních údajů,
- ve znění novely zákonem č. 227/2009 Sb., se výraz „evidence občanských průkazů“ nahrazuje výrazem „agendový informační systém“, který byl pozměněn z důvodu nové právní úpravy s vazbou na základní registry.

Dalších podstatných změn dostal zákon o občanských průkazech od počátku roku 2012, kdy byl zaveden nový občanský průkaz obdobný tomu, který je vydáván v současnosti. Zavádí existenci nového typu osobního dokladu, který formátem připomíná platební kartu a je vydáván ve dvou variantách (s čipem nebo bez čipu). Ve znění novely zákonem č. 424/2010 Sb., s platností od 1.1.2012 přinesla právní úprava další důležité změny jako:

- původní zbavení nebo omezení způsobilosti bylo nahrazeno výrazem svéprávnost,
- byla zrušena místní příslušnost pro podání žádosti o občanský průkaz,
- digitální zpracování fotografie se nahradilo digitálním zpracováním podoby občana,
- při zpracování údajů bylo doplněno využívání údajů prostřednictvím základních registrů,
- novinkou bylo podání žádosti o občanský průkaz s využitím elektronického formuláře prostřednictvím datové schránky nebo s využitím uznávaného elektronického podpisu,
- doklady se začaly vydávat i dětem a slouží k prokázání jejich totožnosti,
- do občanského průkazu s čipem bylo možné nově nahrát elektronický podpis,
- občanský průkaz začal být využíván jako cestovní doklad při cestování do zemí EU (zákon č. 424/2010 Sb.).

1.3.3 Právní úprava oblasti občanských průkazů a doplňující zákony

Oblast občanských průkazů se řídí citovaným zákonem č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech. Ve znění účinnosti jeho poslední novely, tj. zákonem č. 195/2017 Sb., jsou s platností od 1.7.2018 vydávány nové typy občanských průkazů s kontaktním elektronickým čipem s přidanou hodnotou její elektronické funkce. V souvislosti s výkonem agendy občanských průkazů plní nejpodstatnější funkci obecní úřady obce s rozšířenou působností, kterým náleží v této oblasti nejširší pravomoc. Jejich zásadní význam tkví ve správním rozhodování a jednání jako vykonavatele veřejné správy. Z hlediska aktuální právní úpravy jde o zásadní rozhodování těchto úřadů ve věcech vydávání a převzetí občanského průkazu, skončení platnosti, zastavení a přerušování správního řízení, zadržování dokladu, přestupků, likvidace a skartace dokladů. Zmiňovaná oblast navazuje na další právní normy, které se do právní úpravy občanských průkazů postupně integrovaly, případně na aktuální úpravu navázaly. V následujícím textu jsou zmíněny další právní předpisy, ze kterých plyne silná souvislost dotčené oblasti a legislativní provázanost k dalším oborům činností.

Podle komentáře Pomahače je primárním projevem oprávněných subjektů zasahovat do právních poměrů osob a s tím souvisí rozhodování o konkrétních právech a povinnostech (Pomahač, 2011, s. 178 - 179). Jednání a chování vykonavatelů veřejné správy se řídí

základním procesním předpisem, tj. zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, který je považován za výchozí pramen správního práva „... *upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob vykonávající působnost v oblasti veřejné správy ...*“ (Svoboda a Schelle, 2006, s. 28).

Pod pojmem správním řízení se dle § 9 tohoto zákona rozumí postup správního orgánu s cílem vydat rozhodnutí, které bude upravovat práva a povinnosti určených osob nebo deklaruje, že určené osoby tato práva či povinnosti mají nebo nemají. K výkonu veřejné správy se nejčastěji uplatňují správním řádem uvedené základní zásady činnosti, ustanovení příslušnosti správních orgánů, úkony dotýkající se správního řízení a jiné části tohoto zákona aplikovatelné v rámci rozhodování o občanských průkazech (zákon č. 500/2004 Sb.).

Na základě zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů je upraven pracovní poměr úředníků, kteří vykonávají správní činnosti v oblasti samostatné a přenesené působnosti obce. Ze základního ustanovení zákona plyne, že povinnosti dané tímto zákonem platí pro úředníky obce, města, kraje, hlavního města Prahy nebo městské části hlavního města Prahy, statutárního města nebo městské části územně členěného statutárního města. Úředníkem ve smyslu § 2 tohoto zákona je zaměstnanec územního samosprávného celku, který se podílí na výkonu správních činností a je zařazen do konkrétního úřadu územní samosprávy. Správní činnosti pak může vykonávat pouze ten úředník, který vykonal zkoušku odborné způsobilosti v konkrétní oblasti. Rozsah správy, tak doplňuje nejen výčet právních norem, povinností, ale tak lidský faktor, který se na správě podílí (zákon č. 312/2002 Sb.).

Svůj význam ve sledované problematice má také zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel). Evidenci obyvatel vedou podle tohoto zákona určené subjekty s využitím informačního systému. Vedení informačního systému vyplývá ze zvláštního zákona a představuje pro výkon státní správy agendový informační systém, ze kterého jsou využívány údaje o občanech. V ustanovení § 1 zákona o evidenci obyvatel nalezneme vymezení základní definice občana, za kterého tento zákon považuje pouze státního občana ČR. Dále je vymezeno tímto předpisem místo narození, místo uzavření manželství nebo registrovaného partnerství, místo úmrtí a pojem trvalý pobyt občana. Ve smyslu evidence obyvatel se rozumí rodným číslem identifikátor fyzické osoby, který je jedinečný a jeho využívání upravuje nejen tento předpis. Tento zákon ukládá jmenovaným subjektům povinnost zapisovat údaje do informačního systému, údaje vést a poskytovat jen v mezích zákona. Zpracovatelem údajů informačního systému evidence obyvatel jsou ohlašovny, obecní úřad, matriční úřad, obecní úřad obce

s rozšířenou působností, krajský úřad, ministerstvo a soudy. Zpracované údaje jsou následně sdíleny a předávány prostřednictvím informačních systémů do různých agend, tudíž i do agendy občanských průkazů (zákon 133/2000 Sb.).

Výkonu státní správy na úrovni občanských průkazů se dotýká rovněž oblasti přestupků, která plyne ze zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupek a řízení o nich. V souladu s § 5 tohoto zákona je přestupkem takový společensky, ale taky protiprávní čin, který vykazuje zákonem určené znaky a je jím v tomto zákoně výslovně označen. Při řízeních o přestupcích je podstatné sledování místní, časové a věcné působnosti, která určuje kompetentní správní orgán k jeho projednání. Pokud není stanoveno jinak, provádí agendu přestupků obecní úřad obce s rozšířenou působností jako přenesenou působnost.

V zákoně č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů jsou definovány základní pojmy, které navazují na elektronizaci veřejné správy. Obsahem zákona jsou specifikována práva a povinnosti orgánů veřejné správy, vybrané pojmy a kontrola. Informačním systémem je zde označován takový systém, který slouží pro účely poskytování informací, ukládání dat, zpřístupnění informací apod. Ve smyslu tohoto zákona je dálkovým přístupem myšleno využití, sdílení sítě nebo služby elektronické komunikace, nejčastěji s využitím internetu. Přičemž nelze opomenout přístup se zaručenou identitou k elektronické identifikaci osoby, jejíž totožnost byla tímto způsobem ověřena. Podstatná část zákona je věnována Portálu veřejné správy jako informačního systému pro přístup k informacím a komunikaci s veřejnými orgány. Pro komunikaci s tímto portálem lze využít datové schránky, přístup zaručené identity – pomocí nového typu občanského průkazu (eOP) nebo kontaktní místa veřejné správy (CzechPoint). Portál zajišťuje přístup k široké nabídce elektronických služeb, které nabízí řešení životních situací občanů s použitím občanského průkazu (zákon č. 365/2000 Sb.).

V zákoně č. 111/2009 Sb., o základních registrech je vymezen obsah Základních registrů a Správa základních registrů. V případě tohoto zákona se oblast úpravy dotýká mimo jiné vymezení základních pojmů, poskytování údajů a pravidla související s provozem, užíváním registrů. Nezbytným pojmem užívaným ve veřejné správě jsou základní registry, které představují informační systém a rozumí se jím Registr obyvatel, Registr osob, Registr územní identifikace a Registr základních práv a povinností. V textu je zpracován výklad pojmu Orgán veřejné moci, jež představuje státní orgán, případně územní samosprávný celek, dále také právnickou nebo fyzickou osobu kompetentní pro výkon veřejné správy. Tyto orgány veřejné moci pracují s pojmem agendový informační systémem, se kterým se setkáváme

ve spojitosti s konkrétním úsekem činnosti, jako je sledovaná oblast občanských průkazů. Orgány veřejné moci užívají nebo zapisují údaje do agendového informačního systému a odtud se následně přenáší do základních registrů, které představují bezpečné rozhraní pro sdílení dat mezi orgány veřejné moci. Správou základních registrů je v zákoně míněn správní úřad podřízený Ministerstvu vnitra, který je správcem celého informačního systému základních registrů a plní úkoly dané tímto zákonem. Ve spojitosti s výkonem činnosti pro oblast občanských průkazů jsou využívány především údaje z registru obyvatel a registru územní identifikace (zákoně č. 111/2009 Sb.).

Na úseku občanských průkazů je nezbytné pracovat s osobními údaji osob, které jsou chráněny novým obecným nařízením v podobě GDPR. Jedná se o „Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (Obecné nařízení o ochraně osobních údajů)“ Správní orgány na základě tohoto nařízení musely naplnit povinnosti dané touto normou pro vedení spisové služby, vedení záznamů, zpracování údajů a práci s osobními údaji (Žůrek, 2017, s. 5). Na základě tohoto nařízení je povinností subjektů, tzn. těch, co zpracovávají osobní údaje, dodržovat jednotná pravidla ke zpracování osobních údajů a dodržovat bezpečné zásady pro jejich uchovávání. (Ministerstvo vnitra, c2019).

Ve spojitosti s výkonem státní správy v oblasti občanských průkazů se můžeme setkat s celou další řadou předpisů, které se dotýkají této problematiky. Nejpodstatnější z nich byly zmíněny a ostatní doplňující zákonné a podzákonné předpisy jsou uvedeny v příloze č. 2.

1.3.4 Podmínky a postup správního orgánu při vyřizování občanských průkazů

Z aktuálního znění zákona plyne povinnost pro občana ČR mít občanský průkaz, dosáhne-li tato osoba věku 15 let a zároveň splňuje-li podmínku trvalého pobytu na území ČR. Tyto podmínky platí rovněž pro osoby s omezenou svéprávností, které mohou, ale nemusí tento doklad mít. Dále lze vydat občanský průkaz také osobám mladším 15 let nebo osobám bez trvalého pobytu, ale za předpokladu, že nepozbyl státní občanství ČR. V občanském průkaze jsou vedeny údaje ve tvaru:

- jméno, případně jména, příjmení,
- pohlaví, státní občanství, datum, místo a okres narození, v případě občanů narozených, v zahraničí je uveden pouze kód státu
- rodné číslo, číslo dokladu,

- adresa trvalého pobytu, případně údaj, že se jedná o úřední adresu, pokud se jedná o osoby s ukončeným trvalým pobytem, zůstává tato rubrika bez záznamu,
- rodinný stav nebo registrované partnerství, tento údaj není povinným údajem, lze vydat bez uvedení této skutečnosti, tato rubrika zůstává bez záznamu,
- úřední záznamy pro uvedení nezkrácené podoby jména a příjmení,
- označení vydávajícího úřadu, datum skončení platnosti,
- strojově čitelná zóna a kontaktní elektronický čip (zákon č. 328/1999 Sb.).

Součástí občanského průkazu občana ČR je mimo již zmíněné údaje také digitální zpracování jeho podoby, včetně digitálně zpracovaného podpisu občana. Požádá-li občan o zapsání titulu nebo vědecké hodnosti lze do občanského průkazu zapsat i tyto údaje.

Nyní lze vydat občanovi občanský průkaz se strojově čitelnými údaji a s kontaktním elektronickým čipem a v zákonem stanovených případech také občanský průkaz bez strojově čitelných údajů. O vydání občanského průkazu může občan požádat u kteréhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností, případně Ministerstva vnitra ČR. O občanský průkaz bez strojově čitelných údajů může občan požádat pouze u obce s rozšířenou působností. Klasické podání žádosti o nový občanský průkaz se strojově čitelnými údaj a s kontaktním elektronickým čipem v sobě zahrnuje pořízení digitální podoby občana a digitální zpracování jeho podpisu. Digitální fotografie pro potřeby žádosti lze zpracovat na pracovišti občanských průkazů nebo lze využít služeb fotografa, který zašle tuto fotografii do datové schránky Ministerstva vnitra ČR. Jde-li, o žádost o občanský průkaz bez strojově čitelných údajů, musí občan předložit dvě fotografie v rozměru a kvalitě odpovídající nárokům prováděcího právního předpisu. Občanský průkaz bez strojově čitelných údajů se vydává jen za podmínek plynoucích ze zákona a to:

- z důvodu závady technického zařízení pro zpracování nebo přenos dat či vady ve výrobní technologii, jež trvá více než sedm kalendářních dnů,
- z důvodu katastrof, případně jiné neobvyklé události,
- z důvodu nabytí státního občanství a potřeby řešení životní situace občana,
- z důvodu voleb, kdy v souladu s Listinou práv a svobod nesmí být občan znevýhodňován a má nárok projevit svou vůli, tím uplatnit své volební právo (Ministerstvo vnitra, c2019).

Mimo zákonnou povinnost občanů starších 15 let mohou občanský průkaz mít také osoby, které nedosáhly věku 15 let nebo občané s omezenou svéprávností. Tyto osoby s odkazem na § 4 odst. 5 zákona o občanských průkazech jsou zastoupeni zákonným zástupcem, opatrovníkem, pěstounem nebo jiným zástupcem, kterého tento zákon připouští. Výjimku

tvoří žádost pro osobu starší 15 let, která je při vyřizování občanského průkazu zastoupena členem domácnosti a jeho oprávnění k zastoupení bylo schváleno soudem.

Občanské průkazy se strojově čitelnými údaji se vydávají s dobou platnosti 5 nebo 10 let a u osob starších 75 let s dobou platnosti 35 let. Občanské průkazy bez strojově čitelných údajů je vydáván s dobou platnosti 6 měsíců v případě technické závady nebo katastrofy, s dobou platnosti 3 měsíců po nabytí státního občanství a 1 měsíc pro potřeby výkonu volebního práva (zákon 328/1999 Sb.).

1.3.5 Povinnosti oprávněných orgánů v oblasti občanských průkazů

Vydávání občanských průkazů v ČR se pojí s životními událostmi občanů, které vyžadují zákonem upravený postup oprávněných subjektů a vymezení povinností dotčených orgánů, jimiž jsou prioritně obecní úřady obce s rozšířenou působností, dále matriční úřady, Ministerstvo vnitra ČR, Policie ČR a Zastupitelské úřady ČR. Mezi hlavní povinnosti věcně příslušných obcí s rozšířenou působností patří zejména:

- vyřizování občanských průkazů,
- evidování změn v informačním systému,
- vydávání potvrzení o nastalých skutečnostech,
- řešení přestupků na úseku občanských průkazů,
- poskytování údajů z informačního systému,
- vedení správního řízení na úseku občanských průkazů (Ministerstvo vnitra, c2019).

Povinnost evidování změn v informačním systému předkládá část šestá zákona o občanských průkazech, ze které plyne oprávněnost pro evidenci změn v agendovém informačním systému právě pro obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Při správě údajů osob vystupují jako zpracovatelé údajů a Ministerstvo vnitra ČR jako správce celého systému. Tyto orgány povinně zpracovávají údaje o dokladech, žádostech a jejich držitelích. Současně vystupují jako zpracovatelé údajů informačního systému občanských průkazů. Dalšími zpracovateli údajů s omezeným rozsahem zápisu jsou matriční úřady a Policie ČR. Všechny tyto zmíněné orgány svou činností zaznamenávají změny, které se propisují dále do registru obyvatel a agendových informačních systémů.

V souladu s předkládanými povinnostmi oprávněných subjektů jsou občanům v zákonem stanovených případech vydávána Potvrzení o občanském průkaze. Výše zmíněná potvrzení

nemají charakter veřejné listiny a nenahrazují občanský průkaz. Povinnost vydat potvrzení plyne pro obce s rozšířenou působností, matriční úřady a Ministerstvo vnitra ČR. Dále je oprávněna vydávat tato potvrzení také Policie ČR. Vzor tohoto potvrzení je uveden v příloze č. 3. Zákonným důvodem pro jeho vydání je:

- ztráta, odcizení, poškození, zničení,
- zadržení neplatného dokladu,
- nepředložení dokladu nutného pro jeho vydání,
- odevzdání dokladu při nebezpečí zneužití dat v identifikačním certifikátu,
- odevzdání dokladu při pozbytí státního občanství, ukončení pobytu na území ČR nebo úschově dokladu občana, který dlouhodobě pobývá v zahraničí,
- odevzdání dokladu opatrovníkem, jiným zákonným zástupcem občana nebo členem domácnosti schváleným soudem k jeho zastupování,
- při odevzdání nálezu dokladu,
- při odevzdání dokladu po zemřelé osobě nebo osobě prohlášené za mrtvou.

Vydávané potvrzení musí obsahovat důvod jeho vydání a identifikační údaje občana. Platnost vydaného potvrzení činí dva měsíce. Po dobu uvedené platnosti vydaného potvrzení nemá držitel povinnost občanský průkaz mít, ale základní předpoklad pro vydání je, že občan v nejbližší možné době požádá o vydání nového občanského průkazu.

Souběžně s ohlášením ztráty nebo odcizení dokladu totožnosti příslušný orgán zavede povinně do informačního systému evidence občanských průkazů ztrátu nebo odcizení dokladu. Informace vložené do informačního systému slouží pro obecní úřady obcí s rozšířenou působností a především Policii ČR. Zapsané údaje se dále promítají do databáze Interpolu a Schengenského informačního systému, který využívají i policejní orgány cizích států.

Občanský průkaz představuje osobní doklad držitele, kterým lze prokázat totožnost a v případě změn údajů v něm uvedených je povinností každého občana požádat ze zákonných důvodů o nový doklad. Mezi události dotýkající se oblasti občanských průkazů patří změna rodinného stavu, jména, příjmení, rodného čísla, změna adresy trvalého pobytu. Nastane-li změna údajů uváděných v občanském průkazu, je oddělena příslušným orgánem vyznačená část dokladu a zároveň je vydáno k této změně Potvrzení o změně údajů zapisovaných do občanského průkazu (viz. příloha č. 4) nebo Potvrzení o změně trvalého

pobytu (viz. příloha č. 5). Způsob oddělení části dokladu je stanoven vyhláškou¹¹ a vyznačení změny v dokladu nelze považovat za zničení nebo poškození. Oprávněnými orgány pro vydání potvrzení a oddělení části dokladu jsou obecní úřad, ohlašovna, orgán církve, matriční úřad nebo obecní úřad s rozšířenou působností. Správní činnost na úseku matriky a evidence obyvatel patří k činnostem, které se do oblasti občanských průkazů promítají prakticky vždy a napříč informačními systémy jsou údaje evidované v občanském průkaze automatizovaně zpracovávány.

Další zákonnou kompetencí matričního úřadu, ohlašovny a obce s rozšířenou působností je zejména rozhodovat o skončení platnosti občanského průkazu v případech, kdy:

- uplynula doba jeho platnosti,
- byla ohlášena jeho ztráta, odcizení nebo byl zničen,
- občan ohlásil podezření ze zneužití dat v identifikačním certifikátu,
- došlo k úmrtí či prohlášení občana za mrtvého,
- pozbyl občan ČR státní občanství,
- bylo rozhodnuto o zrušení trvalého pobytu,
- byl ukončen trvalý pobyt na území ČR.

Do působnosti obce s rozšířenou působností spadá také oblast přestupků. Zpravidla při řízení o přestupcích je příslušný správní orgán, tedy obecní úřad obce s rozšířenou působností dle místa trvalého pobytu občana. Výjimkou je situace, kdy občan není trvale hlášen k pobytu na území ČR, pak je příslušným úřadem ten, podle místa posledního pobytu občana. Ve výjimečném případě, že neměl nebo není možné tento pobyt občana zjistit, stává se příslušným úřadem ve věci projednání přestupku Magistrát města Brna. Další příslušné orgány v řízení o přestupcích jsou správní orgán, u kterého podal občan žádost o vydání občanského průkazu nebo Úřad pro ochranu osobních údajů.

Na základě zmocnění zvláštním právním předpisem je další povinností obecního úřadu obce s rozšířenou působností poskytnout z evidence občanských průkazů údaje především z důvodu obrany, bezpečnosti státu, bezpečnosti samotné veřejnosti, věci trestních a soudních. V těchto případech jsou poskytovány údaje z manuální a elektronické evidence na základě vydaných metodických doporučení nadřízených orgánů. Nárok na poskytnutí údajů má také osoba starší 15 let, která může požádat o výpis údajů z informačního systému

¹¹ Vyhláška č. 400/2011 Sb., kterou se provádí zákon o občanských průkazech a zákon o cestovních dokladech.

ke své osobě. Tuto žádost lze podat také elektronicky a vzor elektronického formuláře Žádost o poskytnutí údajů z informačního systému občanských průkazů je uveden v příloze č. 6 (zákon 328/1999 Sb.).

Poslední povinností oprávněných orgánů je vedení správního řízení. Zpravidla jde o ta řízení, která zahajuje správní orgán z moci úřední. V rámci těchto řízení se zpravidla rozhoduje o povinnostech a právech občanů jako např. rozhodování ve věci nesprávných údajů vedených v občanském průkaze, nepředloženi dokladů osvědčujících potřebné skutečnosti, rozpory v údajích apod.

1.3.6 Další povinnosti oprávněných orgánů ve vztahu k občanskému průkazu

V rámci působnosti správního orgánu na úseku občanských průkazů udává zákon povinnost pro obce s rozšířenou působností a matriční úřady, které na žádost občana, jež bude dlouhodobě pobývat v zahraničí, přijmout jeho občanský průkaz do úschovy. V případě odevzdání občanského průkazu z důvodu ukončení trvalého pobytu na územní ČR, z důvodu jeho nálezu, odevzdání dokladu za zemřelou osobu aj. platí stejná povinnost převzít tímto příslušným úřadem doklad a případně postoupit vydávajícímu úřadu k dalšímu opatření.

Pravomoc odebrat již neplatný občanský průkaz nebo takový občanský průkaz, který se stane neplatný na základě vydaného rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu osoby, vzniká i pro Ministerstvo vnitra ČR a Policii ČR. Zadržovaný doklad musí být následně odeslán vydávajícímu orgánu a zároveň musí být vydáno potvrzení s vyznačením důvodu jeho odebrání/zadržení. Příslušné úřady k vydání občanského průkazu podle místa trvalého pobytu nebo jeho vydávající orgány obdrží oznámení o nastalých skutečnostech, které následně evidují u držitele občanského průkazu. Obdobně postupují také Zastupitelské úřady ČR, které řeší stejné situace v zahraničí (zákon 328/1999 Sb.).

Mezi další nezbytné povinnosti obce s rozšířenou působností v rámci svého správního obvodu je vhodné zmínit tyto další činnosti:

- vydávání tiskopisů, vedení a zpracování žádostí o vydání občanského průkazu,
- průběžné sledování dodržování úložních a skartačních lhůt,
- skartace žádostí o vydání občanského průkazu a dokladů,
- evidence skartovaných dokladů a likvidace znehodnocených dokladů.
- ostatní povinnosti vymezené směrnicí Ministerstva vnitra ČR.

Pro komplexní výčet povinností oprávněných orgánů je nutné zmínit také krajský úřad, který plní pro obce s rozšířenou působností v oblasti občanských průkazů funkci odvolacího orgánu. Krajský úřad v tomto směru poskytuje obcím metodickou a odbornou pomoc, vykonává kontrolu výkonu přenesené působnosti dotčené oblasti a provádí přezkum jejich rozhodnutí. Obdobně je potřeba zdůraznit význam Ministerstva vnitra ČR, který v oblasti občanských průkazů představuje nejvyšší oprávněný orgán, který v oboru své působnosti řídí a kontroluje podřízené správní úřady (Novotný, 2017, s. 12-14.).

2 Výzkum na úseku občanských průkazů v podmínkách Městského úřadu v Bruntále za sledované období od 1. 7. 2018 do 31 .12 .2019

Výzkumná část této diplomové práce se soustředí na oblast občanských průkazů, tj. na vysledování a interpretaci změn, které s sebou přinesla nová právní úprava zákona o občanských průkazech s účinností od 1.7.2018. V této práci se pozornost výzkumné části soustředí na podmínky Městského úřadu Bruntál, který vystupuje jako obecní úřad obce s rozšířenou působností vykonávající agendu občanských průkazů.

2.1 Charakteristika města Bruntál

Bruntál, jako město mezi horami a vodou, jak bývá nazýváno samotnými obyvateli, patří k jednomu z nejstarších sídel Moravy. Bruntál představuje podhorské město v Moravskoslezském kraji a prostírá se v oblasti Nízkého Jeseníku. Územně se rozkládá po obou stranách zemské hranice Moravy a Slezska. Z historických pramenů jde o nejstarší institucionální město na území ČR a v roce 2013 oslavilo 800 let od svého založení. Město Bruntál představuje mikroregion Bruntál a je zároveň přirozeným centrem správního obvodu obce s rozšířenou působností. Populační váha města zaujímá 44,7 procent obyvatel a rozlohou zabírá pouze dvacetinu správního obvodu obce s rozšířenou působností (dále jen „ORP“). Jeho geografická poloha odpovídá středu celého správního obvodu s počtem okolo 16 000 obyvatel. Do správního obvodu Městského úřadu Bruntál, spadá 31 obcí, které jsou detailněji znázorněny níže.

Obrázek č. 4: Správní obvod ORP Bruntál

Zdroj: Portál územního plánování [online]. Praha: Ústav územního rozvoje, 2002-2019 [cit. 5.2.2020].
Dostupné z: https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp#index_2_

Přes rozsáhlé snahy v porevolučních letech je město Bruntál i stejnojmenný územní celek hospodářsky slabým regionem s tendencí odlivu vlastního obyvatelstva z důvodu stěhování. Pro názornost uvádím informativní počty obyvatel, které jsou zpracovány podle posledních statistických údajů uvedených na internetových stránkách Ministerstva vnitra ČR k datu 1.1.2020. V níže uvedené tabulce jsou uvedeny počty obyvatel města Bruntál a správního obvodu Bruntál, jako obce s rozšířenou působností, tj. obce III. typu (Strategie rozvoje města Bruntálu na období 2018-2023, c2019).

Tabulka č. 1: Počty obyvatel města Bruntál a obyvatel správního obvodu Bruntál

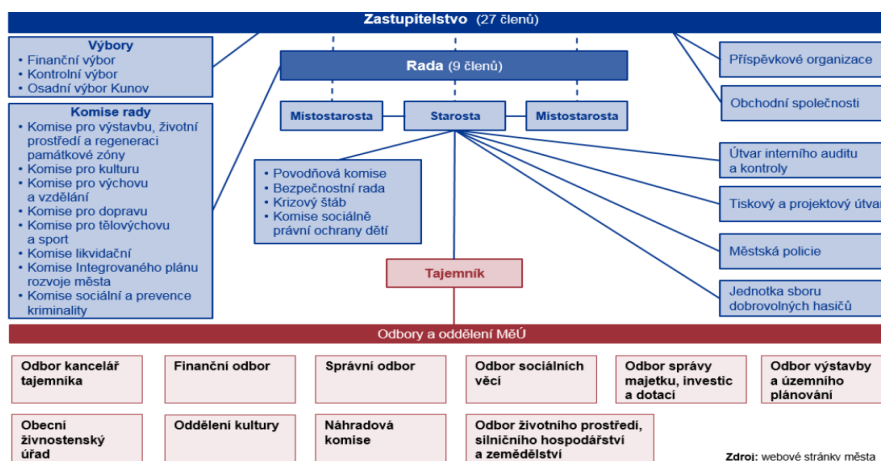
Název	Počty mužů	Počty žen	Počty celkem
Město Bruntál	7 902	8 447	16 349
ORP Bruntál	18 315	18 604	36 919

Zdroj: Informativní počty obyvatel obcí [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>

Bruntál v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) vykonává podle tohoto zákona samostatnou i přenesenou působnost obce. Na správě města se podílí 27 členné Zastupitelstvo města Bruntál a 9 členná Rada města Bruntál. Dle interního právního předpisu, tj. platného Organizačního řádu Města Bruntál, bylo zřízeno na Městském úřadě v Bruntále 10 odborů, 3 výbory a 8 komisí, které jsou prakticky

znázorněny níže. Dle zákona č. 314/2002 Sb., je Bruntál obcí s pověřeným obecním úřadem a zároveň obcí s rozšířenou působností (Město Bruntál, c2020).

Obrázek č. 5: Organizační struktura Města Bruntál

Zdroj: Strategie města Bruntálu na období 2018 – 2023 [online]. Bruntál: Město Bruntál, 2020 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: https://www.mubruntal.cz/assets/File.ashx?id_org=1316&id_dokumenty=968064.

2.2 Metodologie

Diplomová práce s názvem Výkon státní správy územního samosprávného celku v oblasti občanských průkazů je zaměřena na vysledování a interpretaci změn, které s sebou přinesla nová právní úprava zákona o občanských průkazech s účinností od 1.7.2018. Samotný cíl výzkum se bude soustředit na zmapování současné situace a hodnocení nových možností řešení životních situací občanů v souvislosti s novelizací stěžejního zákona o občanských průkazech, která zavedla nový typ občanského průkazu nazývaný elektronický (dále jen „eOP“).

Zpracování této práce se bude zabývat výzkumem, který poskytne analýzu dotčené problematiky a rozbor zveřejněných informací, které jsou směřovány k občanům, jako k oprávněným uživatelům nových občanských průkazů. Uskutečněný výzkum byl realizován se souhlasem tajemnice Městského úřadu Bruntál (viz. příloha č. 7) a soustředí se jak na využití kvalitativní, tak kvantitativní techniky. Využití obou druhů technik považuji za praktický krok, který napomůže porozumět předkládané realitě a nabídne vhodné zdůvodnění zjištěných informací.

Podkladem pro zpracování praktické části je:

- **studium dokumentů** – jako zdroj informací jsem zde zařadila platné znění zákona o občanských průkazech, úřední statistiky, zveřejněné informace na webových stránkách, články v časopise, novinách a informační letáky,
- **dotazník** – jako efektivní technika sběru informací od velkého počtu respondentů s malými náklady na jeho provedení, časové nenáročnosti a anonymitě respondentů (Disman, 2011, s. 130 - 145).

Do praktické části jsem záměrně zařadila stručný výčet změn, které s sebou přinesla změna zákona o občanských průkazech s účinností od 1.7.2018. Vzhledem ke skutečnosti, že stanoveným cílem diplomové práce je vysledovat co přinesla nová právní úprava, považuji zařazení této podkapitoly jak zdůvodnitelnou součást praktické části diplomové práce. Výčet zpracovaných změn reflektuje podstatu nové právní úpravy o občanských průkazech.

Pro zpracování budou dále podpůrně využity sekundární data, tj. statistické údaje Ministerstva vnitra ČR z oficiální statistiky zveřejněné na webových stránkách a statistické údaje vedené Městským úřadem Bruntál. Mimo tyto zdroje budou využity dostupné informace prezentované na webových stránkách Ministerstva vnitra ČR a Správy základních registrů. Dalším podkladem pro kvalitativní techniku představují informační letáky Ministerstva vnitra ČR distribuované občanům, které dokumentují sledovanou oblast výzkumu.

Další použitá technika představuje dotazníkové šetření, které se nabízí jako vhodný prostředek pro zhodnocení nových typů občanských průkazů. Zjištěné výsledky použité kvantitativní techniky, tj. odpovědi respondentů dotazníkového šetření, budou zapracovány do koláčových grafů a vyjádřeny v procentech. V rámci výzkumu jsem stanovila obecnou hypotézu, která zní:

Je nový eOP nástroj, který nyní občané skutečně chtějí využívat elektronicky?

Výsledky provedeného dotazníkového šetření položenou hypotézu vyvrátí nebo potvrdí a jejich stručnou interpretaci vložím do poslední kapitoly praktické části této diplomové práce.

2.3 Výsledky provedeného výzkumu

Kapitola je rozdělena do tří podkapitol, které prezentují provedený výzkumu s prioritním cílem zjistit, co přinesla změna zákona o občanských průkazech k 1.7.2018. První podkapitola se zabývá faktickým vystižením změn platného znění zákona o občanských průkazech, druhá z nich se věnuje analýze vybraných dokumentů, kterou představují zveřejněné informace a statistické údaje a poslední z nich tvoří dotazníkové šetření.

2.3.1 Výčet nových změn v souvislosti s občanským průkazem

Jak vyplývá z aktuálního provedení zákona o občanských průkazech ze dne 13.5.2017 byla přijata Parlamentem ČR nová právní úprava zákonem č. 195/2017 Sb. Na základě které byl s účinností od 1.7.2018 zaveden nový typ dokladu tzv. eOP. Smyslem zákonodárců bylo předložit a následně zavést v podmínkách ČR funkční doklad totožnosti v souladu s nároky EU, se kterým budou občané realizovat své osobní záležitosti a využívat elektronické služby.

Obr. č. 6: Občanský průkaz se strojově čitelnými údaji a s kontaktním elektronickým čipem

Zdroj: LETÁK - Změny ve vydávání občanských průkazů od 1. července 2018. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019. dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/osobni-doklady642319.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>.

Nová specifika prezentované zákonem vyžadují od veřejnosti určitou znalost terminologie a soustředění. Obecně tato nová legislativní úprava přináší pro veřejnost nové odborné termíny, které se v zákoně často opakují. Jsou to pojmy jako kontaktní elektronický čip, elektronická identifikace, aktivace identifikačního certifikátu, autentizace držitele, elektronické aplikace pro dálkový přístup aj.

Z úpravy zákona vyplývá jasná vize elektronizace, která se soustředí na nový občanský průkaz jako nezbytný komponent moderního úřadování. Pro přiblížení jsem se snažila nové změny právní úpravy vystihnout v následujících deseti bodech:

1. eOP jako nový typ dokladu obsahující kontaktní čip
2. eOP jako prostředek elektronické identifikace občana
3. eOP jako prostředek komunikace s informačními systémy veřejné správy
4. eOP je možné vyřídit ve zkrácené lhůtě
5. s žádostí o eOP se mohu dovědět se, že je můj nový doklad připraven k vyzvednutí
6. s žádostí o eOP mám možnost provést bezplatnou výměnu předchozího typu s čipem
7. převzetí eOP nově přináší kontrolu kapacity čipu a zadání kódu
8. při převzetí eOP, ale kdykoliv poté mohu aktivovat elektronické funkce
9. s novým eOP přibyl do zákona nový důvod pro jeho zneplatnění
10. s novým eOP lze provádět blokadu autentizace telefonicky

ad 1)

Nový typ vydávaného dokladu obsahuje kontaktní čip, který představuje identifikační certifikát občanského průkazu. V identifikačním certifikátu jsou uloženy údaje o čísle dokladu společně s údaji identifikující občana v rozsahu § 3a zákona o občanských průkazech. Mimo zákonem vymezené povinné údaje lze na základě rozhodnutí jeho držitele zapsat data k elektronickému podpisu s kvalifikovaným certifikátem pro elektronické podepisování, včetně dat, které ověřují elektronický podpis. V rozsahu § 3a tohoto zákona lze využívat prostřednictvím eOP údaje vedené v informačním systému základních registrů jen elektronicky a rozsah jejich účelu zpracování je stanoven pro oprávněné subjekty zvláštním právním předpisem (Ministerstvo vnitra, c2020).

ad 2 a 3)

Občan na základě identifikačního certifikátu není povinen prokazovat skutečnosti zapsané v eOP a zároveň je jako jeho držitel oprávněn jej využít při elektronické komunikaci. V rámci elektronické identifikace se za vydávající orgán pokládá Ministerstvo vnitra ČR. Zároveň má tento orgán státní správy povinnost zveřejnit podmínky používání a pravidla bezpečnostních opatření nových prostředků elektronické identifikace v souladu s prováděcím nařízením Komise (EU) č. 2015/1502 a Rady (EU) č. 910/2014¹².

¹² O elektronické identifikaci a službách vytvářející důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu.

ad 4)

Nová právní úprava umožňuje požádat o nový eOP nejen v klasické době vydání, tj. do 30 pracovních dnů, ale také ve zkrácené lhůtě. Speciální aplikační program obce s rozšířenou působností nebo Ministerstva vnitra ČR označuje eOP pro výrobu ve zkrácené lhůtě výrazy Blesk a Superblesk. Při podání žádosti ve lhůtě vyřízení do 5 pracovních dnů se jedná o Blesk a při podání žádosti ve lhůtě vyřízení do 24 hodin se jedná o Superblesk. Podat žádost o vydání eOP ve zkrácené lhůtě lze u kteréhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo Ministerstva vnitra ČR. Úměrně s nabídkou poskytovaných služeb ve zkrácené lhůtě roste zákonem¹³ určená výše správního poplatku. Správní poplatek za vydání eOP typu Blesk činí 500 Kč pro občany starší 15 let a 300 Kč pro občany mladší 15 let. Správní poplatek za vydání eOP typu Superblesk činí 1000 Kč pro občany starší 15 let a 500 Kč pro občany mladší 15 let.

ad 5)

Při pořízení žádosti o vydání eOP je možno pro účely zaslání informace o připraveném dokladu k jeho vyzvednutí zadat telefonní číslo nebo e-mail, kde bude zaslána tato informace. Občan je informován, že je jeho doklad připraven k převzetí a to formou textové zprávy nebo elektronické pošty. Poskytnutí informací o telefonním čísle, příp. e-mailu není povinností občana, je zcela na jeho rozhodnutí. Údaje o telefonním čísle nebo elektronické poště jsou vedeny po dobu 60 dnů ode dne pořízení a uplynutím této doby jsou tyto údaje v evidenci občanských průkazů odstraněny (zákon 328/1999 Sb.).

ad 6)

Občanský průkaz s čipem vydávaný před 1.7.2018 není totožný s novým eOP, proto zákonodárci připravili řešení této situace a pokud by občan měl zájem, může požádat o vydání nového eOP. Tato výměna za nový typ nebude zpoplatněna. Předchozí typ dokladu není možné upgradovat a neumožňuje využívat nové elektronické funkce. Občané se starší verzí jej však mohou stále využívat, výměnu provádět nemusí a je pouze na nich, jestli chtějí využívat doklad ve stejném rozsahu nebo rozšířit elektronického funkce dokladu podáním žádosti o nový eOP (Správa základních registrů, c2019).

ad 7)

Při převzetí eOP dochází k ověření kapacity kontaktního elektronického čipu, jako povinnou součástí převzetí občanského průkazu musí žadatel zadat bezpečnostní osobní kód

¹³ Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

(tzv. BOK). Tento kód se využije k autentizaci občana – prokázání totožnosti držitele eOP. Postup zadávání kódu je chráněn, nese předpoklad dodržování bezpečnostních pravidel a při třetím chybném zadání je autentizace držitele blokována. Následné odblokování provádí kterýkoliv obecní úřad obce s rozšířenou působností za předpokladu, že jeho držitel prokáže svou totožnost. Správní orgán na základě žádosti držitele eOP provede odblokování neprodleně. Vydaný právní předpis nezapomíná na určité výjimky pro osoby, které tento kód nezadávají. Provádět změnu bezpečnostního osobního kódu lze provést také dálkovým přístupem s využitím speciální elektronické aplikace nebo u jakéhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností v ČR.

ad 8)

Mimo zadání bezpečnostního osobního kódu a fyzického předání eOP mají možnost občané u obecního úřadu obce s rozšířenou působností provést aktivaci identifikačního certifikátu. Tuto aktivaci lze provést souběžně při jeho převzetí nebo kdykoliv po jeho vydání. Pro aktivaci je potřeba zadat již zmíněný bezpečnostní osobní kód, dále identifikační a deblokační osobní kód, který si zvolí občan sám. Kódy se musejí skládat z nejméně čtyř čísel a nejvíce deseti čísel. Identifikačním osobním kódem (tzv. IOK) je chráněn přístup k údajům občana v kontaktním čipu eOP. Využívá se k přístupu k identifikačnímu certifikátu a jeho podstata využití spočívá ve vzdálené autentizaci jeho držitele. Opět platí pravidlo, že při třetím chybném zadání kódu dojde k zablokování přístupu k identifikačnímu certifikátu a pro jeho odblokování slouží deblokační osobní kód (tzv. DOK). I deblokační identifikační kód má nastavena bezpečnostní pravidla a po deseti chybných pokusech v jeho zadání je systém zablokován. Nastalou situaci lze vyřešit na jakémkoliv obecním úřadě obce s rozšířenou působností. Tento úřad opět zpřístupní identifikační certifikát na základě prokázání totožnosti jeho držitele a zadáním nového identifikačního a deblokačního osobního kódu. Rovněž při žádosti držitele eOP o změnu nastaveného identifikačního a deblokačního kódu je oprávněným subjektem obecní úřad obce s rozšířenou působností, ale zároveň lze využít dálkového přístupu se speciální elektronickou aplikací, kde si změnu provede držitel sám. Obecně platí pravidlo, že během platnosti eOP lze nastavené kódy kdykoliv změnit.

ad 9)

Povinností občana vyplývající z nové právní úpravy je chránit svůj eOP před zneužitím dat v identifikačním certifikátu či jiným zneužitím. V této souvislosti je jeho povinností tuto skutečnost ohlásit jakémukoliv obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností případně matričnímu úřadu nebo zastupitelskému úřadu v zahraničí. Na základě oznámením

případného zneužití údajů z identifikačního certifikátu je rozhodnuto správním orgánem o skončení jeho platnosti a tento eOP se stává neplatným. Při fyzickém odevzdání dokladu, který byl z důvodu nebezpečí zneužití identifikačního certifikátu zneplatněn, má nárok jeho držitel na Potvrzení o občanském průkazu. Pro občana z této situace následně plyne povinnost do patnácti dnů požádat o vydání nového dokladu.

ad 10)

Správa základních registrů jako správce identifikačních certifikátů občanských průkazů zajišťuje úkoly autentizace držitelů eOP. Držitel je oprávněn s odkazem na § 16 odst. 9 zákona o občanských průkazech požádat telefonicky o zablokování funkce autentizace, kterou provádí Správa základních registrů (zákon 328/1999 Sb.).

2.3.2 Analýza textů a dokumentů

Z médií, webových stránek a informačních letáků jsou občanům poskytovány zprávy o nově vydávaných občanských průkazech, které můžeme nalézt pod oficiálním názvem elektronický občanský průkaz se strojově čitelnými údaji a kontaktním elektronickým čipem nebo také pod ekvivalenty jako eOP, e-OP, eObčanka, e-občanka apod.

Obrázek č. 7: eObčanka: Začátek digitalizace v ČR

Zdroj: *Začátek digitalizace v ČR* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/eobcanka/video>.

Důvodem vydávání nových občanských průkazů je postupná elektronizace, která nabízí nové možnosti užívání občanského průkazu. Dle dostupných informací prezentovaných na webových stránkách Portálu veřejné správy v odkaze e-občanka je představen nový občanský průkaz jako nástroj elektronické veřejné správy. Především jde o prezentaci nové možnosti vydávaných dokladů od 1.7.2018, které jsou standardně vybaveny čipem s jehož pomocí lze uskutečnit řadu záležitostí z pohodlí domova. Informační leták Ministerstva

vnitra ČR (viz. příloha č. 8) občanovi nabízí elektronické řešení svých záležitostí a to odkudkoliv a kdykoliv bude potřeba. Přístup k online službám skrze připojení k internetu, které s sebou nese tři základní dispozice:

1. Aktivovat čip

Tento úkon může občan provést při převzetí svého nového dokladu nebo i později na jakémkoliv obecním úřadě obce s rozšířenou působností v ČR. Aktivace čipu spočívá v zadání číselných kódů, jimiž jsou BOK, IOK a DOK (viz. podkapitola 2.3.1). Pro zamezení zneužití identity občana se doporučuje vnímat nový doklad jako platební kartu a postupovat tak, aby byly dodrženy bezpečnostní postupy (např. nedávat snadno odhadnutelnou kombinaci čísel, nenosit kódy napsané u svého dokladu, nesdělovat a nepředávat tyto kombinace čísel jiným osobám apod.) Pokud občan není rozhodnutý aktivovat svůj čip, používá občanský průkaz tak jako dosud, ale nelze provádět jeho prostřednictvím elektronické úkony. S neaktivovaným čipem nelze realizovat žádné elektronické služby.

2. Pořídit čtečku čipových karet

Z technického hlediska musí čtečka karet splňovat určité parametry. Čtečka musí splňovat normu ISO, CCID tj. Chip Card Interface Device a komunikační standard PC/SC. Dále musí být čtečka čipových karet kompatibilní s operačním systémem počítače, tabletu či mobilního telefonu a její pořízení je na občanovi, který si jí musí zakoupit nebo ji má již zabudovanou v osobním počítači. Dle zveřejněných informací činí náklady na pořízení čtečky asi 190 Kč.

3. Stáhnout aplikaci

Závěrečnou a podstatnou úlohu pro užití nového typu občanského průkazu je instalace aplikace s názvem eObčanka, kterou občan nalezne na webové stránce www.eidentita.cz. Výběr instalace musí odpovídat typu konkrétního zařízení a danému operačnímu systému. Obsahem instalačního balíčku jsou dvě konkrétní aplikace a to eObčanka – identifikace a eObčanka - správce karty. Aplikace slouží ke komunikaci mezi systémem a občanským průkazem a lze pomocí ní provádět online identifikaci občana, změny hodnot číselných kódů IOK a DOK, případně odblokování IOK. Dále lze aplikaci využít k diagnostice chyb a úkonů souvisejících s elektronickým podpisem.

Pokud občan provedl aktivaci čipu, pořídil odpovídající čtečku a nainstaloval si do svého zařízení potřebnou aplikaci, může začít využívat online služby v rámci veřejné správy. Samotné vyřízení nové občanky je prosté, případně méně složité. Celkově veškeré

administrativní úkony v souvislosti s podáním žádosti jsou jednodušší než to, co potom následuje v případě, že se občan rozhodne občanku používat jako prostředek elektronické komunikace. Obecně lze předpokládat, že občan vnímá vyřízení nového dokladu jako nutnost a další možné elektronické využití odkládá až do doby, kdy bude tuto funkcionalitu muset využít. Je otázkou, zda bude občan ochoten nebo přesvědčen, že dále bude užívat doklad jako obvykle nebo elektronicky. Je pouze jeho vlastním rozhodnutím, zda bude pro úplnou funkčnost eOP věnovat svůj čas, realizovat nutné kroky a obětovat tomu část svých financí.

Dle informací zveřejněných na Portálu veřejné správy v odkaze e-občanka přináší zavedení nového typu občanského průkazu novou vizi a to začátek digitalizace v ČR, který je interpretován hesly: „...*eObčanka vám zjednoduší život...*“ x „...*eObčanka je konečně pro občany...*“

Obrázek č. 8: eObčanka: Vám zjednoduší život

Zdroj: *eObčanka vám zjednoduší život* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/osobni-doklady-642319.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>.

Výhodou oproti jiným typům občanských průkazu je, že:

- je identifikačním prostředkem s nejvyšší úrovní záruky, tzn. důvěryhodný způsob elektronické komunikace bez nutnosti občana chodit na úřad,
- funguje jako nosič certifikátů pro podepisování elektronických dokumentů.

V zásadě mění možnosti občana při komunikaci s úřady:

- konec zbytečného čekání ve frontě,
- konec obíhání úřadů při vyřizování záležitostí občana,
- konec striktního dodržování úředních hodin jednotlivých institucí,
- přechod od standardního prokazování totožnosti k elektronickému prokazování totožnosti (Správa základních registrů, c2018).

Výhledově je eOP použitelným prostředkem pro online služby členských států EU. Vzhledem k tomu, že tento nový doklad splňuje podmínky EU, začne být využíván jako

identitní prostředek v rámci elektronických služeb ostatních států EU. Všechny členské státy EU musí být do budoucna připraveny uznávat národní identitní prostředky ČR (tj. eOP) pro mezistátní elektronickou komunikaci v souladu s nařízením Evropského parlamentu tzv. eIDAS¹⁴. Využití této nové občanky pro přístup k online službám EU předpokládá Ministerstvo vnitra do září roku 2020 (Ministerstvo vnitra ČR, c2019).

Doklad totožnosti v podobě eOP přináší nový pohled jeho možného využití ve spojitosti s Portálem občana. Pro analýzu dokumentů jsem využila informační leták Ministerstva vnitra ČR (viz. příloha č. 9), který představuje eOP jako klíč k online veřejným službám. Řešení životních situací občana lze nyní uskutečnit na Portále občana prostřednictvím nového dokladu, který nabízí nové jednodušší a online řešení. Konkrétní výhodou je dle informačního letáku především úspora času i peněz. Dále je zde prezentována jednoduchost přihlášení k dostupným službám na Portálu občana a online službám, které lze s novou občankou vyřídit.

Portál občana v sobě zahrnuje cca 100 služeb pro občany, jejichž nabídka podmiňuje držení eOP a pro maximální možnost jejího využití doporučuje zřízení i datové schránky. Pokud občan nemá zřízenou datovou schránku je jeho přístup k některým službám omezen. Informační leták je doprovázen heslem: „*...nebojte se komunikovat s úřady elektronicky...*“. Vzhledem k inovacím přibývají stále nové portály a jejich počet se zvyšuje. Stejně tak v budoucnu lze předpokládat nové elektronické služby, které nabídnou nový způsob vyřízení záležitostí občanů bez nutnosti navštívit příslušný úřad osobně. Aktuální přehled všech portálů, kde se lze přihlásit prostřednictvím eOP je zveřejněn v odkaze www.info.eidentita.cz/sep/. V současnosti se lze přihlásit k těmto základním službám a portálům:

- do Datové schránky,
- na Portál občana,
- na Portály některých obcí a měst,
- k elektronickým službám Finanční správy ČR,
- do aplikace eRecept,
- do registru Živnostenský rejstřík,
- do Portálu Ministerstva práce a sociálních věcí,
- na Úřad Práce ČR.

¹⁴ Právní předpis umožňující přeshraniční uznávání a interoperabilitu bezpečných systémů elektronické identifikace a autentizace, který ovlivní fungování elektronické veřejné správy v ČR.

Dle dostupných informací zveřejněných Správou základních registrů v odkaze Občanský průkaz s čipem jde o tři základní možnosti nového čipu eOP, na kterých je postavena prezentace nového typu dokladu:

1. Identifikace vůči online službám

Občané ČR se mohou s využitím eOP přihlásit ke službám elektronicky. Dle informací jde o identifikaci občana na základě svého dokladu a podpůrné aplikace, která umožní po úspěšném prokázání totožnosti využít služby a portály veřejné správy. Na druhé straně provozovatel veřejné online služby obdrží platné a státem zaručené údaje přihlášeného klienta. V podstatě by tento úkon nebylo možné provést, pokud by občan nebyl držitelem eOP a neznal přístupové údaje jeho aktivované elektronické funkce. Díky tomu všemu může držitel uvedeného dokladu využít nabídky úřadů i dalších subjektů k vyřízení své životní situace elektronicky. Využití internetových služeb veřejné správy přihlášeným uživatelem eOP nahrazuje klasické vyřízení záležitostí na úřadě se stejnou kvalitou, ale bez nutnosti osobní přítomnosti občana.

2. Uložení kvalifikovaných certifikátů pro elektronický podpis

Další možnost elektronického podepisování je závislá na uložení kvalifikovaného certifikátu a s tím souvisejících kryptografických klíčů do kontaktního elektronického čipu dokladu. Prostřednictvím vložených certifikátů může občan podepisovat tak, jako by provedl podpis před správním orgánem. Právní hodnota elektronicky provedeného podpisu je rovna vlastnoručnímu podpisu občana v analogové podobě. Funkce kvalifikovaného elektronického podepisování umožní realizovat podpisy všude tam, kde tuto možnost připouští legislativa. Zpravidla se bude jednat o elektronické formuláře, e-mail a smlouvy.

3. Autentizace vůči informačním systémům

Kontaktní čip nového dokladu umožňuje zapsat kryptografické klíče s certifikátem, na základě kterého se občan může přihlašovat k přístupným informačním systémům. Oprávnění pro zápis autentizačního certifikátu plyne pouze pro držitele nového občanského průkazu a správu nad vloženými certifikáty realizuje prostřednictvím softwarových nástrojů. Autentizace představuje proces ověření s nejvyšší úrovní důvěry a příkladem takového využití je např. přihlášení do internetového bankovníctví nebo různých dalších systémů, kde je přihlášení držitele eOP s využitím autentizačního certifikátu umožněno (Správa základních registrů, c2020).

Pokud jde o podmínky Městského úřadu v Bruntále, ten nabízí využití eOP s užitím portálového řešení dostupné z: <http://obcan.mubrunal.cz> nebo městského webu www.mubruntal.cz. Pro analýzu dokumentu vycházím z novinového článku (viz. příloha č. 10) uveřejněného v Našem domově, kde se občané města Bruntál dovídají o další možnosti využití eOP a to prostřednictvím Portálu občana Města Bruntál, který byl spuštěn do ostrého provozu ve druhé polovině roku 2019. Přes webové rozhraní lze realizovat registraci občana s využitím eOP, který podle uveřejněných informací umožňuje komunikovat s úřadem online. Občané města, tak mohou řešit své životní situace jako je platba místních poplatků (konkrétně poplatků za odpad a psa) a podání elektronické žádosti (např. zábor veřejného prostranství, pronájem městského bytu, žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb. aj.). V současné době je na Portále města Bruntál možné činit jen některá elektronická podání. Využití online komunikace s úřadem přístupem přes tento portál doprovází titulek: „**Portál občana je k dispozici, usnadní vyřízení záležitostí**“. Výhody pro Bruntálské občany jsou prezentovány v novinovém článku takto:

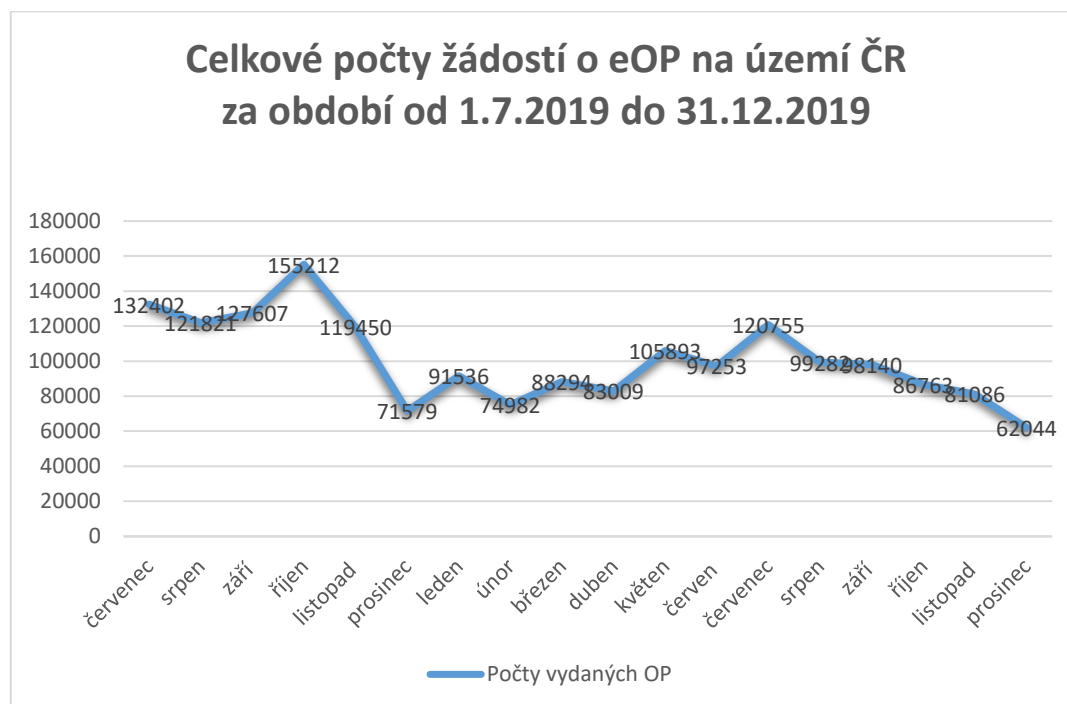
- občan může kontrolovat své závazky vůči městu,
- v některých formulářích se automaticky vyplní některé údaje občana,
- občan má přístup k osobnímu účtu, který eviduje historii podání, poplatky a zprávy úřadu (Nás Domov, 2020, s. 4).

Faktickým nedostatkem je, že komplexní vyřízení elektronickou cestou lze uplatnit jen u některých agend. Vždy jde o soulad praxe, legislativy a aktuálních možností oprávněných subjektů. Výklad jednotlivých pasáží upozorňuje na elektronické možnosti, které je možné realizovat eOP na dálku bez fyzické přítomnosti žadatele. Proto je vhodné upozornit, že existují některé agendy, kde není možné provést komplexní úkony elektronicky. Tento výklad vychází článku magazínu Egovernment, kde na semináři Malá inventura poskytli odborní pracovníci Ministerstva vnitra ČR zásadní informace. V současnosti existují stále úkony občanů, které nelze v souladu s platnou právní úpravou zastoupit. Jsou to specifické postupy, při kterých je přítomnost žadatele nutná vždy a nelze ji nahradit. Typickým příkladem je poskytování biometrických údajů a předání vyhotoveného občanského průkazu (Egovernment, č. 1/2019, s. 7 - 8).

Pro další zpracování výzkumné části jsem využila statistické údaje o počtech podaných žádostí o eOP za sledované období od 1.7.2018 do 31.12.2019. Vymezený časový úsek představuje období, ve kterém začaly být vydávány nové typy občanských průkazů. Pro zpracování jsem porovnála údaje za celou ČR a údaje vedené Městským úřadem Bruntál.

Pro interpretaci dat o počtu podaných žádostí za ČR jsem vycházel ze statistických údajů zveřejněných na webových stránkách Ministerstva vnitra ČR, které jsem zpracovala do níže uvedeného grafu.

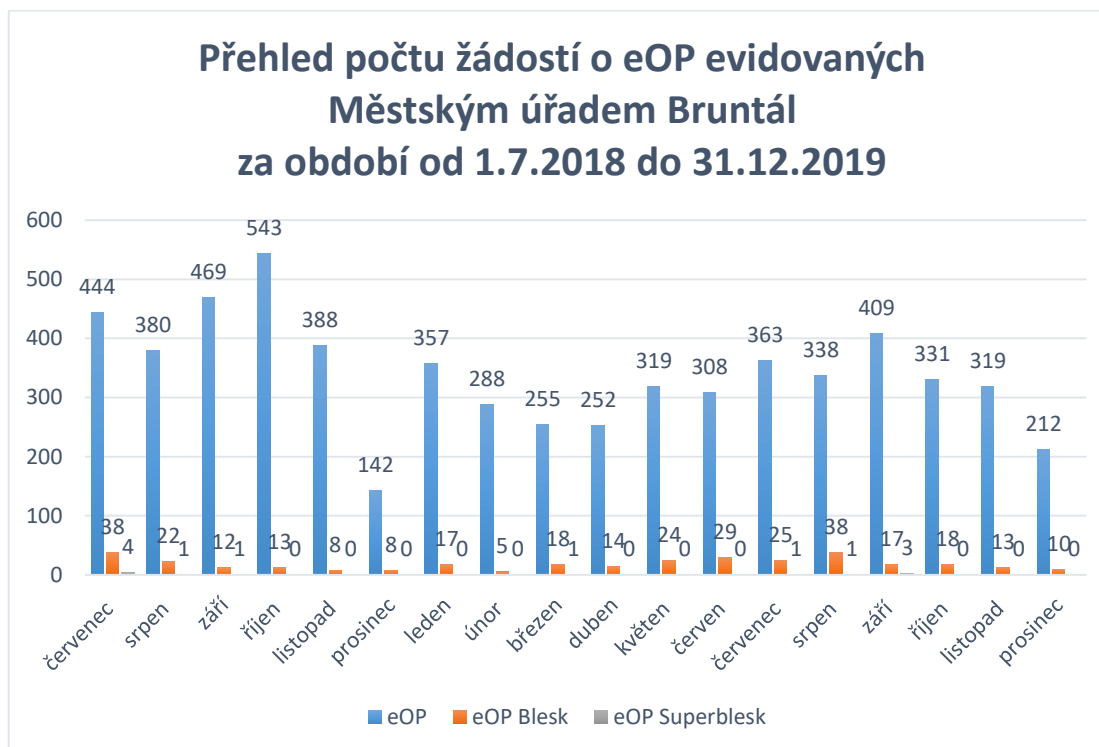
Graf č. 1: Počty žádostí o eOP za celou ČR

Zdroj: Přehled vydaných dokladů. [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-spravni-cinnosti.aspx>.

Pro srovnání a detailnější zpracování údajů byly dále použity data evidovaná Městským úřadem Bruntál (viz. Graf č. 2). Vzhledem k možnostem evidovaných údajů Městským úřadem Bruntál byly počty podaných žádostí o eOP podrobněji zpracovány do tří skupin. První nejobjemnější skupinu představují žádosti o eOP vyřízené do 30 pracovních dnů. Druhou skupinu tvoří eOP vydávané do 5 pracovních dnů, tzv. Blesk. Třetí a nejméně využívanou skupinu tvoří eOP do 24 hodin, tzv. Superblesk, který je zastoupen v minimální míře. Podání žádostí o nový doklad vyhotovený do druhého dne občané prakticky nevyužívají a lze to zdůvodňovat vysokým správním poplatkem za jeho vyřízení.

Graf č. 2: Počty žádostí eOP za Městský úřad Bruntál

Zdroj: Statistické údaje evidované Městským úřadem Bruntál. Vlastní zpracování.

V obou případech, tj. v rámci celé ČR a Městského úřadu Bruntál, statistické údaje vykazují zvýšení počtu podaných žádostí ve stejných měsících. Pravděpodobně jde o důsledek cestování a využívání nového občanského průkazu jako dokladu k cestování po zemích EU.

V rámci sledované obce s rozšířenou působností, tj. Městského úřadu Bruntál, bylo v průběhu vymezeného období podáno celkem 6 458 žádostí o eOP. Z tohoto počtu pouze 128 občanů aktivovalo elektronickou funkci občanského průkazu. Z těchto výsledků je zřejmé, že v daném území je zájem o elektronickou komunikaci malý a lidé preferují doklad jako fyzický průkaz totožnosti se standartním způsobem jeho využití.

Pro srovnání zároveň uvádím celorepublikové výsledky sdělené náměstkem ministra vnitra, JUDr. Jaroslavem Strouhalem na konferenci E-government 20:10 v Mikulově. Dle příspěvku uveřejněného v časopise E-government (3/2019, s. 3) bylo v ČR za poslední rok a půl vydáno kolem 1 400 000 eOP a z tohoto počtu si aktivovala její elektronickou funkci zhruba jedna třetina občanů.

Současná legislativa umožňuje na úseku občanských průkazů učinit tři druhy elektronického podání. Jedná se o:

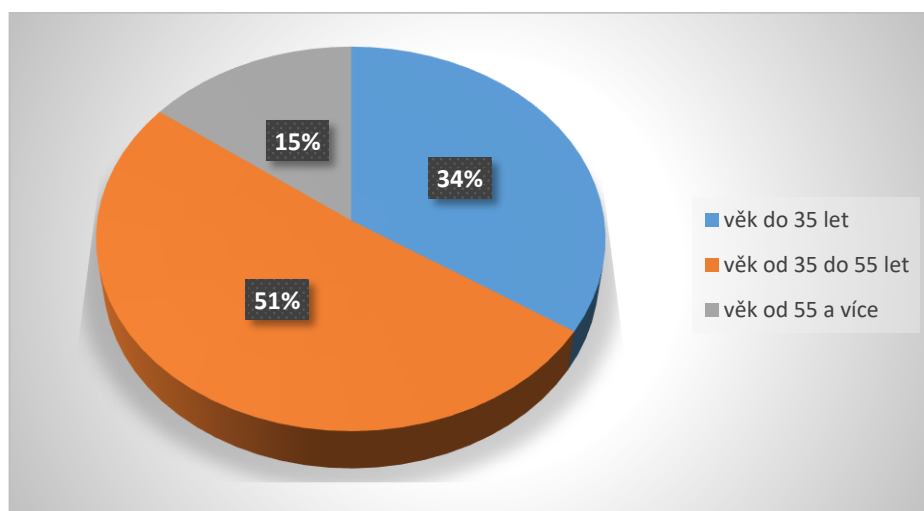
- podání žádosti o eOP
- ohlášení ztráty nebo odcizení občanského průkazu,
- podání žádosti o výpis z informačního systému evidence občanských průkazů.

Podle statistických dat vedených Městským úřadem Bruntál elektronické podání v tomto směru neučinil za vymezené období na tomto úřadě ani jeden žadatel. Všechny žádosti byly podány u Městského úřadu v Bruntále osobně. Elektronické podání nebylo využito ani v jediném případě z čehož plyne, že občané nevyužívají současné elektronické možnosti a volí klasický způsob vyřízení svých záležitostí, tj. osobní nebo písemné podání.

2.3.3 Dotazníkové šetření

Pro další zpracování výzkumné části jsem využila kvantitativní techniku v podobě dotazníku, který je vložen do přílohy č. 11. V rámci výzkumu jsem oslovila 150 respondentů, kteří měli zodpovědět patnáct uzavřených otázek a jednu otevřenou otázku. Výpovědi jsem zpracovala anonymně a jejich návratnost činila 68 %. Dotazníkové šetření probíhalo v období od 1.2.2020 do 29.2.2020 a celkově jsem zpracovala 102 odevzdaných dotazníků. Výběr respondentů odpovídal nahodilému výběru.

Graf č. 3: VĚK RESPONDENTŮ

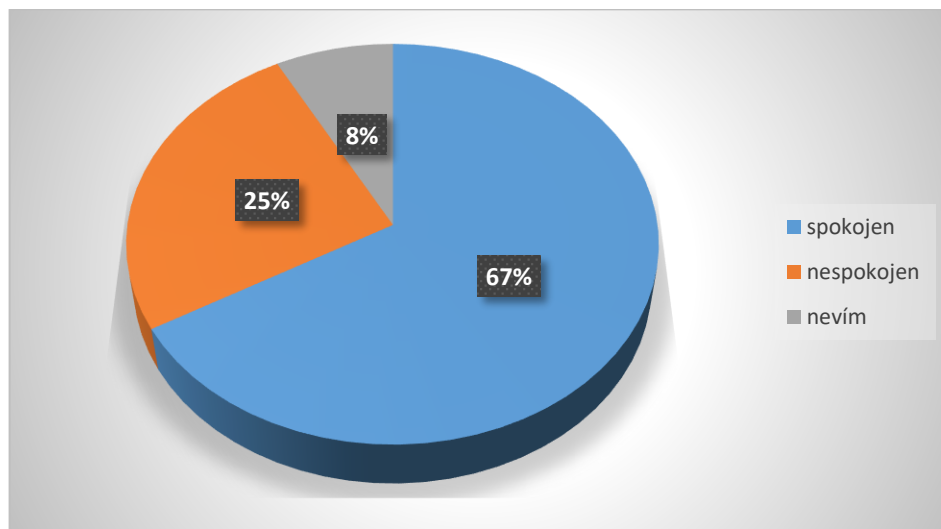

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Do jaké věkové skupiny spadáte?

Hodnocení: Z výsledků respondentů tvoří největší skupinu dotázaných občané ve věku od 35 do 55 let.

Graf č. 4: SPOKOJENOST S PŮSOBNOSTÍ PŘÍSLUŠNÝCH ÚŘADŮ

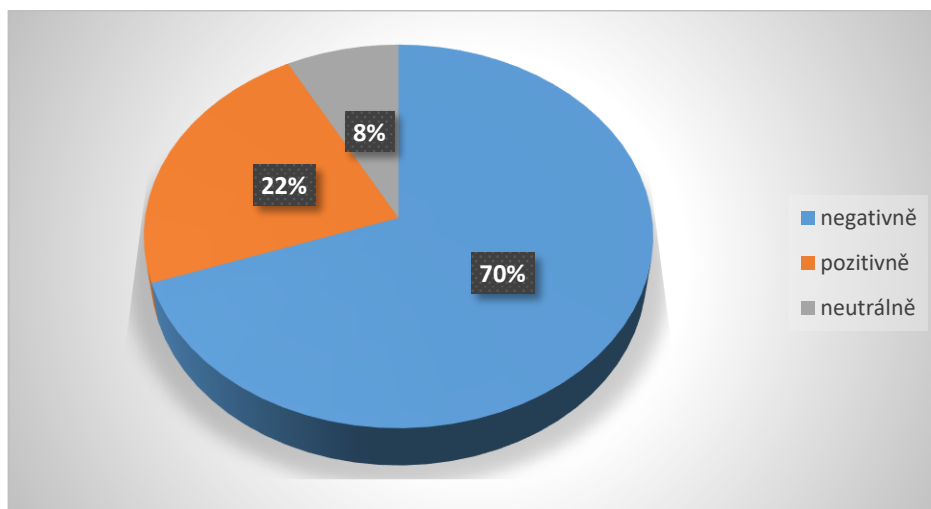

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Vyřízení nového občanského průkazu lze provést u kteréhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností, případně Ministerstva vnitra ČR. Je to pro vás vyhovující?

Hodnocení: Dle výpovědí je převážná část respondentů s podáním žádosti o občanský průkaz u kteréhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo Ministerstva vnitra ČR spokojena. Faktické zrušení místní příslušnosti je pro občany vyhovující.

Graf č. 5: HODNOCENÍ ELEKTRONICKÉHO VYUŽITÍ DOKLADU

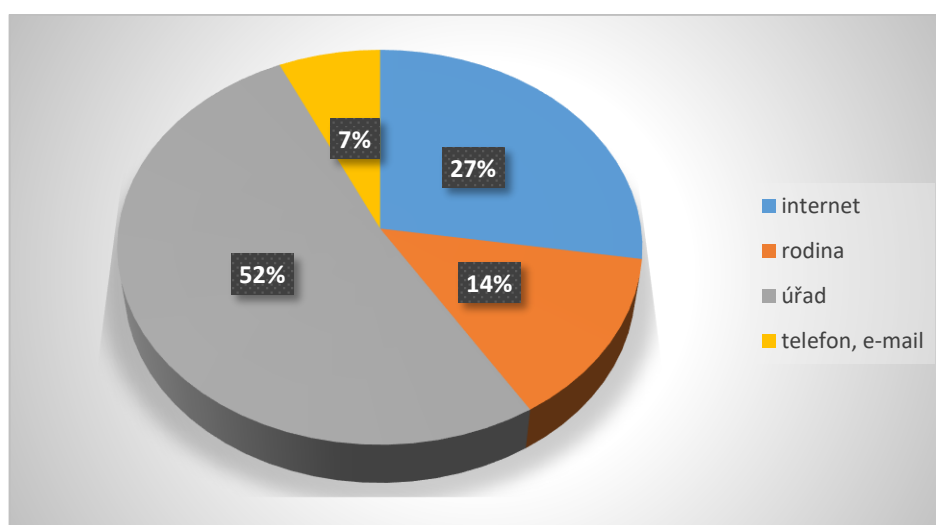

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Občanské průkazy přináší nové možnosti jeho elektronického využití při vyřizování životních situací občanů. Jak vnímáte tuto změnu v oblasti občanských průkazů?

Hodnocení: Dle výpovědí je nová možnost elektronického využití občanského průkazu přijímána občany negativně. Více než polovina dotázaných se vyslovila k hodnocení této změny negativně.

Graf č. 6: ZDROJ A ZPŮSOB ZÍSKÁNÍ POTŘEBNÝCH INFORMACÍ

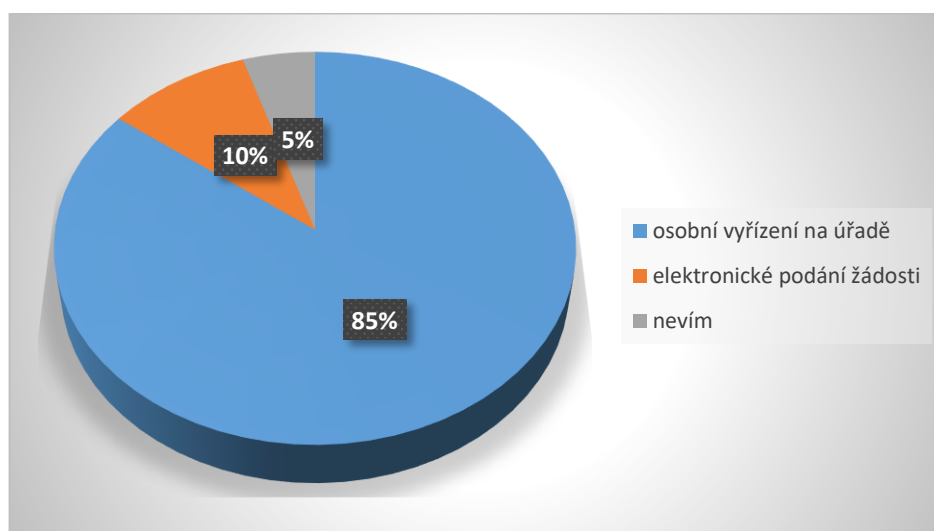

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Vyřízení nového občanského průkazu se pojí s událostmi jako je ztráta dokladu, změna bydliště nebo rodinného stavu, konec platnosti aj. Kde získáváte potřebné informace?

Hodnocení: Z výpovědí respondentů je zřejmé, že informace o vyřízení občanského průkazu získávají prostřednictvím osobního dotazu občana na příslušném úřadě. Druhou nejobjemnější skupinu tvoří občané, kteří si tyto informace zjišťují také sami, ale již prostřednictvím internetu. Nejméně je zastoupeno zjišťování informací přes telefonický nebo e-mailový dotaz.

Graf č. 7: PREFERENCE ZPŮSOBU PODÁNÍ ŽÁDOSTI

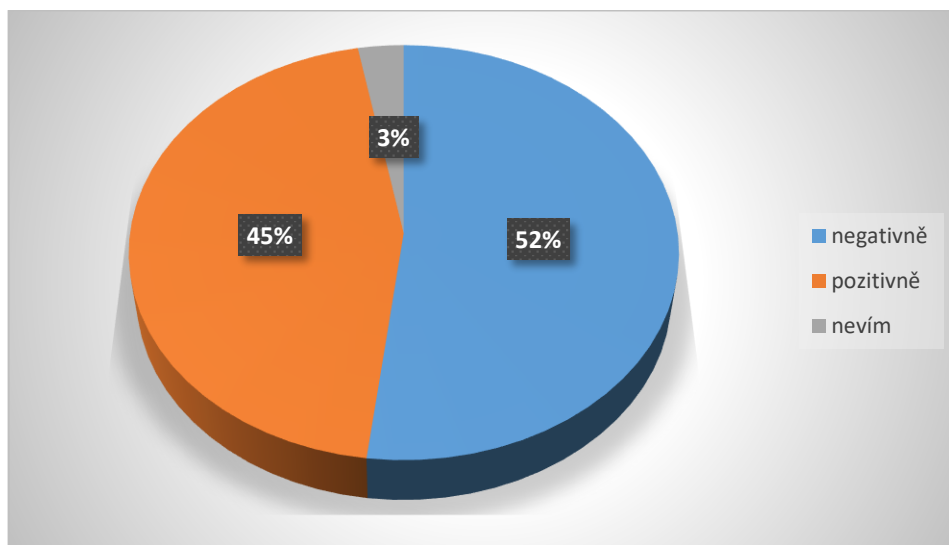

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Jaký způsob podání žádosti o vydání nového občanského průkazu preferujete?

Hodnocení: Preference občanů byly vyjádřeny největším podílem u osobního vyřízení na úřadě. Zbývající dvě varianty odpovědí byly zastoupeny v minimální míře. Tendence volby osobního vyřízení může být zdůvodnitelné stereotypním chováním občanů, kteří byli dlouhodobě zvyklí řešit své potřeby osobní přítomností na úřadě.

Graf č. 8: HODNOCENÍ SOUČASNÉ PODOBY DOKLADU

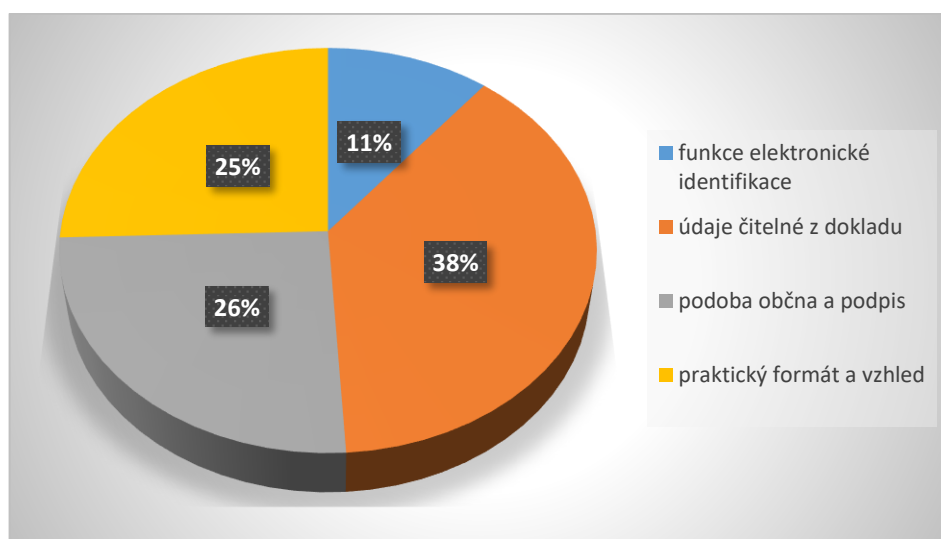

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: V současnosti jsou vydávány občanské průkazy ve formátu platební karty. Jak hodnotíte současný formát, vzhled, barvy, velikost písma apod.

Hodnocení: Výsledky poskytnutých výpovědí převažují pro jeho negativní hodnocení. Rozdíl mezi pozitivním nebo negativním je skutečně minimální.

Graf č. 9: HODNOCENÍ VÝZNAMNOSTI OBSAHOVÝCH NÁLEŽITOSTÍ DOKLADU

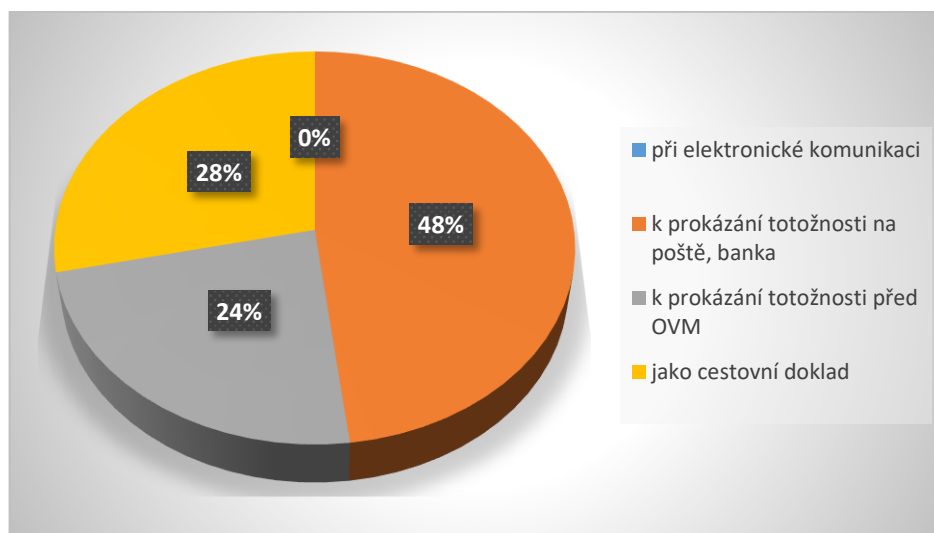

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Co pokládáte za nejdůležitější na nových typech občanských průkazů?

Hodnocení: Výpovědi respondentů vystihují, že největší význam přikládají údajům, které jsou čitelné z dokladu jako např. jméno, adresa, rodné číslo apod. Skoro stejným podílem jsou zastoupeny výpovědi, které přikládají největší váhu jeho praktickému formátu/ vzhledu a podobě občana, včetně jeho podpisu. Hodnocení elektronické funkce ve smyslu elektronické identifikace hodnotili minimálně.

Graf č. 10: NEJČASTĚJŠÍ ZPŮSOB A MÍSTO VYUŽÍVÁNÍ DOKLADU

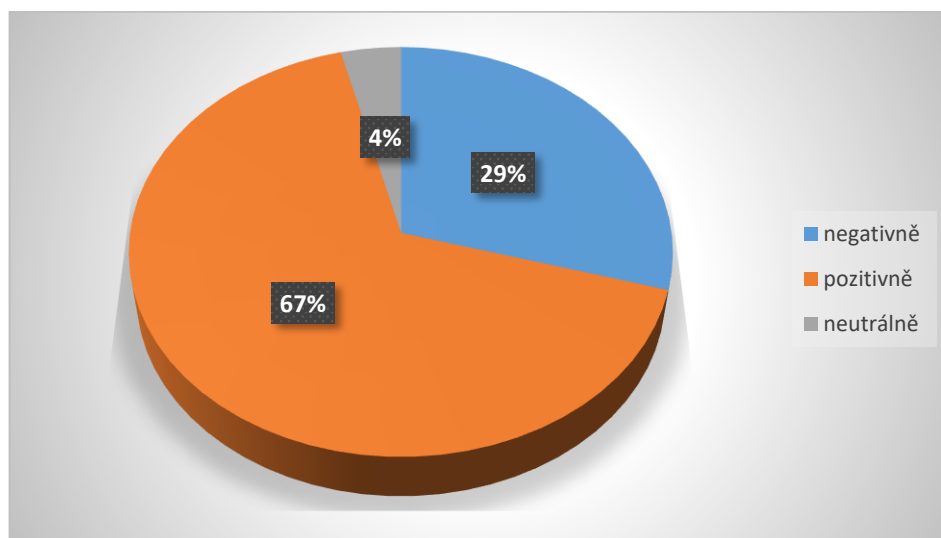

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Jak a kde nejčastěji používáte váš občanský průkaz?

Hodnocení: Výpovědi respondentů se shodují, že nejčastěji využívají občanské průkazy k prokázání totožnosti na poště, bance, hromadné dopravě. Druhou objemnou skupinu zaujímají respondenti, kteří používají nejčastěji občanský průkaz jako cestovní doklad pro cesty v rámci EU. Třetí pořadí nejčastějších výpovědí odpovídá názoru, že občanský průkaz využívají k prokázání totožnosti před soudy, úřady, policií. Využití při elektronické komunikaci s datovými schránkami, portálem občana nebo města či registrů se nepotvrdilo. Nikdo z respondentů tuto možnou odpověď v dotazníku nevyznačil.

Graf č. 11: HODNOCENÍ POSKYTOVÁNÍ TELEFONNÍHO ČÍSLA NEBO E-MAILU

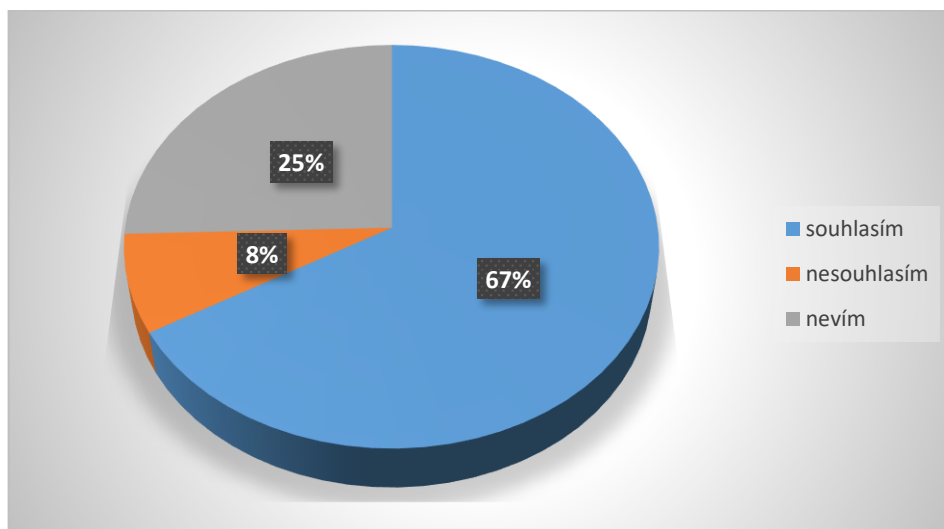

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Při podání žádosti o nový občanský průkaz můžete uvést své telefonní číslo nebo e-mail pro zaslání informace o tom, že je doklad připraven k předání. Jak vnímáte poskytování těchto údajů?

Hodnocení: Z předložených výpovědí plyne, že respondenti hodnotí poskytování údajů o telefonním čísle nebo e-mailu k získání informace o možnosti převzetí vyhotoveného dokladu pozitivně. Zdůvodnění kladného hodnocení je vidět v operativnějším a rychlejším způsobu získání informace o novém dokladu. Respondenti, kteří vypověděli negativně, se ztotožňují s názorem, že nechtějí nikomu předávat své telefonní číslo nebo adresu e-mailové pošty.

Graf č. 12: DOBROVOLNOST UŽITÍ ELEKTRONICKÉ FUNKCE DOKLADU

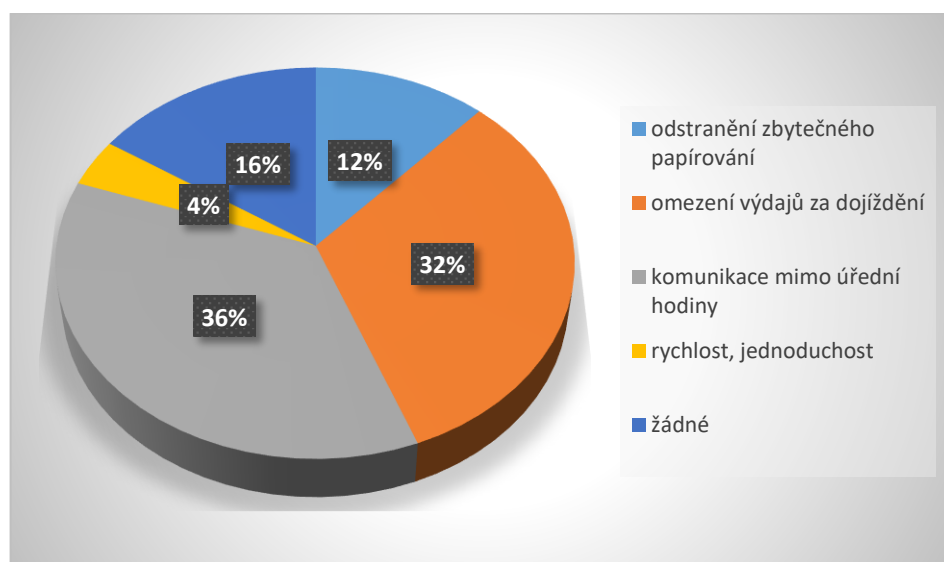

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Nově vydávané občanské průkazy je možné stále využívat standardním způsobem a elektronické funkce jsou dobrovolné. Myslíte si, že je to takhle správně?

Hodnocení: Respondenti vyjádřili jasný souhlas s nabízenou dobrovolností využívání elektronické funkce nového občanského průkazu.

Graf č. 13: VÝHODY ELEKTRONICKÉHO VYUŽÍVÁNÍ NOVÉHO DOKLADU

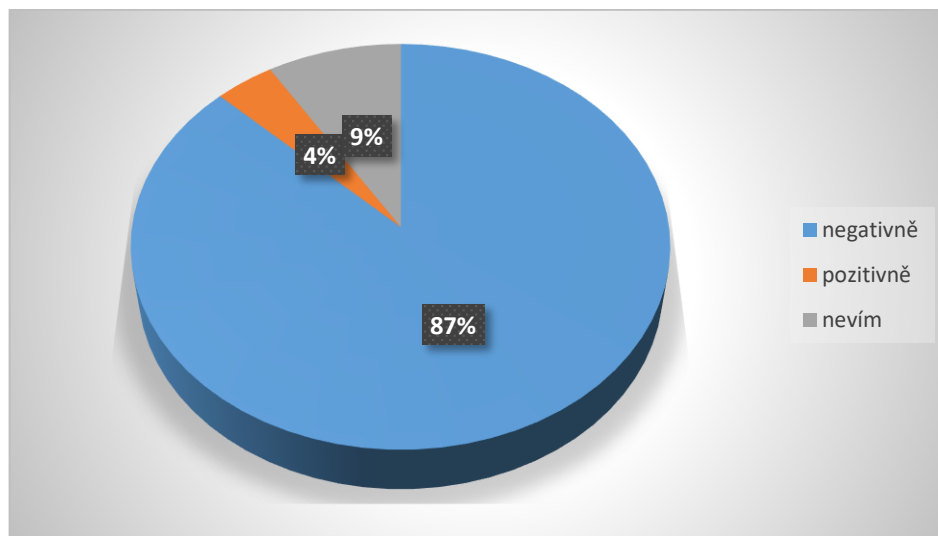

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Nově lze řešit některé záležitosti prostřednictvím nového občanského průkazu elektronicky bez osobní přítomnosti občana na úřadě. V čem vidíte výhody?

Hodnocení: Podle výpovědí respondentů je výhoda elektronického využívání nového dokladu spatřována v komunikaci mimo úřední hodiny a omezení výdajů za dojíždění. Rychlost a jednoduchost elektronického využívání byla hodnocena minimálně.

Graf č. 14: HODNOCENÍ AKTIVACE ELEKTRONICKÉ FUNKCE DOKLADU

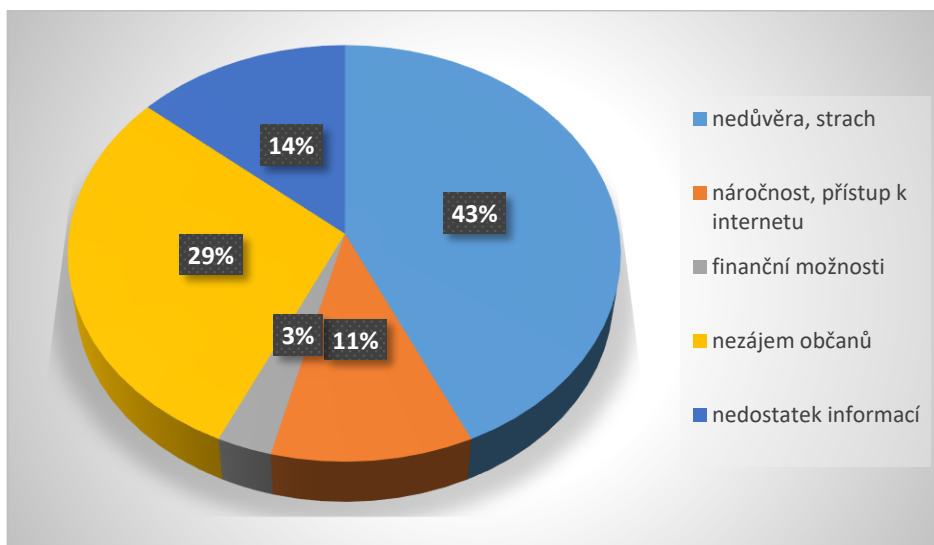

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Pokud se občan rozhodne plnohodnotně využívat nový občanský průkaz, musí aktivovat její elektronickou funkci tj. aktivovat čip, pořídit si čtečku dokladů, stáhnout aplikaci, případně zřídit datovou schránku. Jak vnímáte tyto další povinnosti podmiňující jeho elektronickou funkci?

Hodnocení: Při hodnocení výpovědí se respondenti ve většině shodli s negativním názorem. Tyto závěry jsou pravděpodobně odrazem současného trendu ve společnosti. Elektronizace přináší nové možnosti, ale občané přijímají další povinnosti neochotně.

Graf č. 15: DŮVODY NEVYUŽÍVÁNÍ AKTIVACE ČIPU

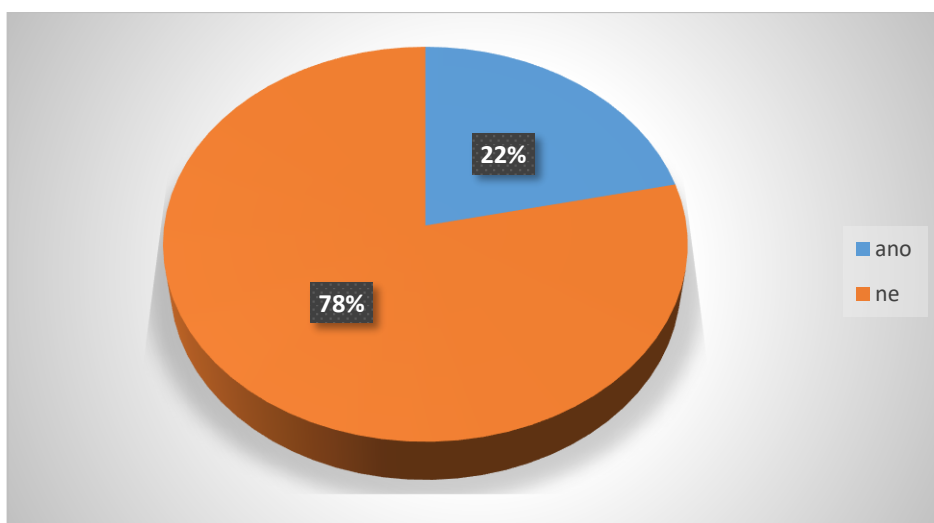

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Řada občanů dnes nevyužívá možnosti aktivace čipu nového občanského průkazu, bez které nelze užívat doklad elektronicky. Co je podle vašeho názoru důvodem?

Hodnocení: Z výpovědí respondentů je zřejmé, že důvod pro nevyužívání jeho aktivace plyne z nedůvěry poskytovat údaje, strachu z možného zneužití a nezájmu občanů. Na posledním místě hodnotili respondenti finanční možnosti. Podíl elektronické náročnosti, přístup k internetu a nedostatek informací je srovnatelný.

Graf č. 16: POVĚDOMÍ O TOM, KAM SE MOHU PŘÍHLÁSTI

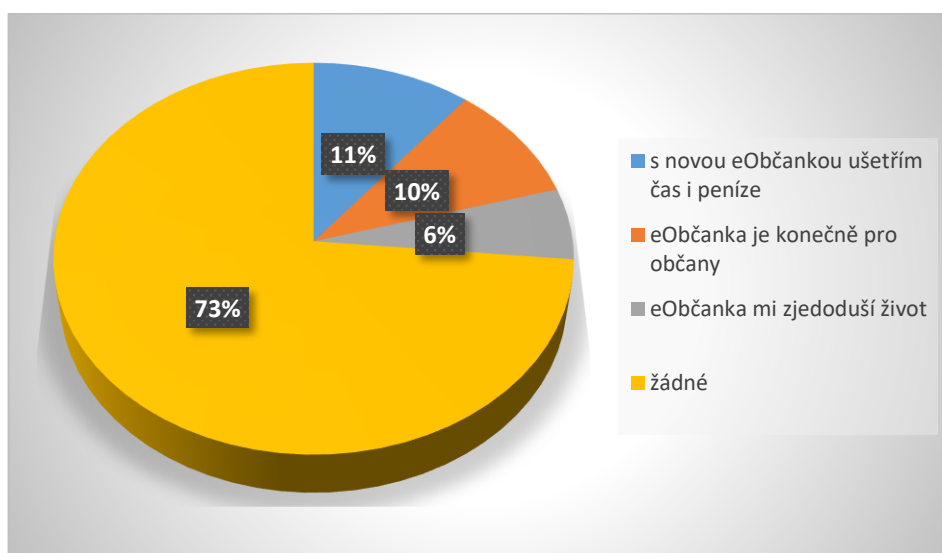

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Víte, kam nebo ke kterým službám se může občan prostřednictvím aktivované elektronické funkce nového občanského průkazu přihlásit?

Hodnocení: Dle vyjádření respondentů je zřejmé, že není veřejnosti známo, ke kterým službám nebo kam se mohou s novou občankou přihlásit. Všeobecně je postupná elektronizace v souvislosti s využíváním eOP ve svých počítačích. Zdůvodněním může být fakt, že nové občanské průkazy nemá každý. Vydávány jsou sice přes rok a půl, ale jejich využití je v počátcích. Pokud lidé nemají nové občanské průkazy, pravděpodobně ani nepotřebují tyto informace zjišťovat nebo nepokládají tyto informace za důležité.

Graf č. 17: NÁZOR NA PLATNOST PŘEDKLÁDANÉHO TVRZENÍ

Zdroj: vlastní zpracování

Předložená otázka: Vyberte, které tvrzení dle vašeho názoru platí pro nové typy občanských průkazů?

Hodnocení: Obecně byla předložená tvrzení neúspěšná. Respondenti se ve výpovědích shodli na tom, že žádné z předkládaných tvrzení není použitelné.

Závěr dotazníku doplnila jedna otevřená otázka, na základě které mohl respondent vyjádřit vlastní svůj názor, zkušenost, případně předložit nové tvrzení. Respondenti na tuto otázku zpravidla neodpověděli. Některými respondenty bylo sděleno následující:

„občanku ani nepotřebuji“

„s eObčankou by to šlo líp“

„čip je pro psa ne pro občana“

„s novu eObčankou už není potřeba úřadu“

„eObčanka je mi k ničemu, když ji pořád ztrácím“

„s eObčankou už můžu ...“

„občanku už dlouho užívám k očištění čelního skla auta – je univerzální“

„eObčanak bude lepší než nic“

*„počkám si na vyšší level - ***občanka “*

„nic“

2.4 Shrnutí výsledků a interpretace závěrů

Provedené výzkumné šetření v souvislosti se změnou zákona o občanských průkazech bylo realizováno ve třech částech. Jednalo se o analýzu dokumentů s porovnání statistických údajů a dotazníkové šetření. Tyto části doplnil výčet změn právní úpravy občanských průkazů, který má informativní povahu a faktické změny občanských průkazů přiblížil praktickým způsobem v několika odkazech.

Z provedené analýzy dokumentů je zřejmá vize propagace nového typu dokladu, který nabízí občanům jeho elektronické využití. Použité slogany vybízejí k připojení k online službám veřejné správy a vyřizování záležitostí občanů z pohodlí domova. Interpretace výhod spočívá v jeho třech základních funkcích, které prezentuje Správa základních registrů, tj. identifikace, autentizace a elektronické podepisování. Naopak jeho zřejmé nedostatky interpretují další činnosti, které musí občané realizovat pro jeho funkčnost, tj. aktivovat čip, pořídit čtečku dokladů, instalovat speciální aplikaci. Mimo tyto základní požadavky je doporučením ze strany Ministerstva vnitra ČR a Správy základních registrů dále zřídit Datovou schránku, která nabídne úplné využití elektronických služeb a případně uložit do kontaktního čipu eOP autorizovaným subjektem kvalifikovaný certifikát pro vytváření elektronických podpisů. Dle mého názoru jde o řadu dalších činností, ke kterým musí mít občan určitou znalost informatiky a úroveň počítačové gramotnosti. Zároveň vystižené nedostatky svědčí o řadě překážek, které občanům přináší: koupě čtečky, pamatování tří druhů kódů a výběr správné aplikace, která bude kompatibilní s operačním systémem počítače, tabletu nebo mobilního zařízení.

Tímto, však nezpochybňuji efektivní řešení nabídky elektronických služeb a portálů. Nové eOP skutečně představují novou možnost řešení životních situací občanů. Lidé si mohou k novým eOP vyhledat potřebné údaje na internetu nebo v informačních letáčích, které jsou lidem distribuovány při podání žádosti o nový doklad. Dá se s určitostí říci, že nový eOP je skutečně klíčem k online veřejným službám a jejich nabídka se neustále mění. Nejinak tomu je na Portále občana Města Bruntál, kde se lze již přihlásit prostřednictvím tohoto nového dokladu a spravovat některé záležitosti vzdáleným způsobem.

Sledovaný výzkum v této oblasti je doplněn statistickými údaji, které vykazují zvýšený zájem o eOP v některých měsících. Další zjištění z provedeného výzkumu vypovídá o minimálním využívání výroby dokladu ve zkrácené lhůtě, které jistě souvisí s vyšší správního poplatku a následně nízkým zájmem žadatelů o aktivaci kontaktního čipu nové

eOP. Na závěr je vhodné zmínit, že zájem o využívání elektronických funkcí v souvislosti s občanským průkazem nebyl prokázán.

Z odevzdaných dotazníků plyne nelibost a nesouhlas občanů s využíváním elektronické funkce občanského průkazu. Všeobecně výsledky dotazníkové šetření potvrdil negativní hodnocení využití eOP. V zásadě se projevila preference osobního vyřízení na úřadě a standardního způsobu jeho užívání. Pokud jde o způsob a místo využívání občanských průkazů vypověděli respondenti, že nejčastěji využívají doklad na poště, v bance a v hromadné dopravě. Zároveň byl vyjádřen názor na to, čeho si cení na nových eOP. Zde se respondenti shodli na čitelných údajích dokladu, jako jsou jméno, rodné číslo, adresa, platnost apod.

Ve vztahu k elektronizaci je dle dotazovaných výhoda nových eOP spatřována v komunikaci mimo úřední hodiny. Splnění dalších povinností podmiňujících jeho maximální využití hodnotí zásadně negativně a nevyužívání aktivace čipu zdůvodňují nedůvěrou a strachem z možného zneužití. Podle výsledků šetření nemají respondenti povědomí, kam a ke kterým službám se mohou pomocí eOP přihlásit a zároveň se neshodují na žádném předkládaném tvrzení. V rámci tohoto dotazníkového šetření jsem stanovila hypotézu, která zní: „*Je nový eOP nástroj, který nyní občané skutečně chtějí využívat elektronicky?*“. Výsledky odpovědí od respondentů tuto stanovenou hypotézu vyvrátily. Vystižené závěry celkově poukazují na jisté rezervy nynějšího využívání eOP, nezájem a nepříznivé hodnocení možností využívání elektronických funkcí.

Závěr

Téma diplomové práce s názvem Výkon státní správy územního samosprávného celku v oblasti občanských průkazů přináší informace vystihující základ územní samosprávy v odraze právních norem a úkolů, které musí akceptovat. Struktura teoretické části se promítá do tří kapitol, které se dotýkají územního samosprávného celku, veřejné správy a občanských průkazů. Při jejich zpracování jsem vycházela z právních předpisů, odborné literatury a zveřejněných informací.

V úvodní kapitole textu práce jsem se zaměřila na územní samosprávné celky jako zákonem vymezené subjekty s právem rozhodovat a konat správu v souladu s platnou legislativou. Vytvořený systém místní správy prostřednictvím těchto územních samosprávných celků představuje dvě dimenze oprávnění, tzv. samostatnou a přenesenou působnost, která vychází z ústavy, zákona o obcích a dalších zákonů. Ve smyslu výkonu činností územního samosprávného celku se obsah práce věnuje jejich administrativním jednotkám, tj. úřadům územních samosprávných celků a jejich působnosti. Opomíjená činnost úřadů obcí jako orgánů územních samosprávných celků je v textu zdůrazněna iniciativou státu transformovanou do správních úřadů, kterým náleží právo zabezpečovat potřeby ve společnosti.

Navazující kapitola diplomové práce sleduje význam veřejné správy, která je v textu zapracována jako společná množina státní správy a samosprávy. Hlavní poznatky této kapitoly obracejí pozornost obecnému pojmu veřejná správa a s tím související předmětu její činnosti. Při užívání tohoto pojmu se interpretace zabývá výkonnou mocí státu, která je realizována především prostřednictvím státní správy. Přičemž z podstaty stávající praxe se sledovaná oblast zaměřuje na otázky uspořádání, organizace a členění této správy. Dále se práce soustředí na základní principy centralizace, decentralizace, koncentrace, dekoncentrace a delegace. Územní samospráva jako vykonavatel veřejné správy tvoří z titulu svého postavení nezbytný komponent státní správy a proto bylo vhodné zapracovat do diplomové práce i tuto problematiku, která nachází své opodstatnění v mnohých odvětvích.

Přes všechny definice a důležité pojmy, které se dotýkají veřejné správy, bylo důležité se v této práci věnovat také elektronizaci. Při studiu současné veřejné správy se dovídáme o novém moderním přístupu řízení v podobě elektronického vládnutí, které se transformovalo do mnohých právních předpisů. Oprávněně zde řadíme i sledovanou oblast občanských průkazů, která je v posledních letech dotčena elektronizací ve všech směrech.

Změny mnohých zákonů přináší nové možnosti využití elektronických služeb pro nejširší skupinu osob a to prostřednictvím elektronických formulářů.

Zpracování úvodních kapitol se snaží ukázat nezastupitelnou roli územní samosprávy v moderní demokracii, kde správa na úrovni obcí a krajů představuje důležitou součást české veřejné správy. Stěžejní téma práce navazuje na výkon státní správy v oblasti občanských průkazů a vymezení souvisejících pojmů. Při rekapitulaci působnosti správních orgánů je zřejmé, že výkon státní správy na úseku občanských průkazů byl delegován z Ministerstva vnitra ČR na obecní úřady obcí s rozšířenou působností a matriční úřady, které naplňují podstatnou část povinností k občanským průkazům. Samozřejmě právní rozměr výkonu státní správy na úseku občanských průkazů se doplňuje kompetencemi dalších subjektů, kterými jsou Krajské úřady, Policie ČR, Zastupitelské úřady ČR a bylo nutné je v práci zmínit. Obsáhlá problematika poslední kapitoly teoretické části se zabývá výkladem základních informací ve vztahu k občanským průkazům a zákonným povinnostem oprávněných subjektů. Specifika přenesené působnosti výkonu státní správy upravuje stěžejní zákon o občanských průkazech, který byl několikrát novelizován a zapracoval do zákona nové požadavky, které v zásadě pramení z občanského zákoníku a postupně elektronizace veřejné správy.

Celkové zpracování teoretické části sleduje právní normy, které vymezují konkrétní činnosti a doprovází sledovanou oblast celého textu. Ze zpracování je zřejmá dominance zákona, která jasně definuje konkrétní činnosti a pravidla. Legislativně vymezený rámec požadavků a povinností stanovuje ústavní zákon, dále zákon o obcích, ale také ostatní zmíněné zákony a podzákoné předpisy, kterými se řídí systém správy věcí veřejných.

V praktické části jsem se zaměřila na zmapování současné situace a hodnocení nových možností řešení životních situací občanů v souvislosti se změnou zákona o občanských průkazech s účinností od 1.7.2018. Jednoznačné ambice státu ve smyslu elektronizace vystihuje změna uvedeného zákona, která zavedla nový typ občanských průkazů označovaný jako eOP. Praktická část byla rozdělena do tří základních kapitol, ve kterých sehrává hlavní úlohu nová právní úprava občanských průkazů z roku 2017, která zavedla nový doklad se strojově čitelnými údaji a kontaktním elektronickým čipem. Význam této změny zdůvodňují jeho elektronické možnosti využití, které občany podrobně seznamuje text praktické části. Výběr tohoto tématu měl za cíl poskytnout veřejnosti základní informace k nově vydávaným občanským průkazům, tak aby zájemci nemuseli procházet všechny paragrafy předkládaného zákona, ale našly praktický soupis změn k nově vydávaným dokladům a obdrželi dostatečný vhled do sledované problematiky.

Informační zdroje prezentují tento doklad jako atraktivní instrument pro řadu elektronických podání, která lze s použitím nového dokladu vyřídit. Výsledky provedené analýzy dokumentů představily nový doklad, který nahrazuje standardní způsob prokazování totožnosti za elektronickou identifikaci a umožňuje přístup občanům k online službám. V rámci provedeného výzkumu byly vysledovány stávající možnosti jeho užívání, které mění pohled na komunikaci občana s úřadem.

V souladu s požadavky eGovernmentu se jeví nový doklad jako efektivní prostředek ve prospěch občana. Posouzení, zda je nový eOP spolehlivě využíván a skutečně zjednoduší život občana, bude otázkou budoucího vývoje a dalších možných zjištění. Pro objasnění chci zdůraznit, že smyslem provedeného výzkumu nebylo vytvořit seznam všech dostupných portálů nebo zjištění kolik lidí již využilo nabízené služby, ale vysledovat nové možnosti a způsoby využití eOP v souvislosti s potřebami občana. Přitom bylo záměrem vyhodnotit názor respondentů na sledovanou oblast, která je relativně mladá a pravděpodobně dospěje dalších významných změn.

Současně se v rámci výzkumu ukázaly také stinné stránky nově vydávaných dokladů, které brzdí jeho operativní využívání. Jedná se další požadavky, které musí občan naplnit, aby mohl funkce nového eOP plnohodnotně využít. Připustíme-li, že podstatnou část obyvatelstva tvoří senioři, odpůrci informačních technologií a občané bez internetového připojení, zdá se jeho prezentovaná elektronická funkce bezvýznamná a diskriminující. Právě tyto lidé budou stále užívat občanský průkaz konzervativním způsobem, jako by elektronický čip neměli. Samozřejmě tady bude druhá skupina občanů, která se zhostí jeho elektronické funkce a tak jako elektronická pošta, elektronické bankovníctví, elektronické stravenky budou využívat nové možnosti online služeb státu bez jakýchkoliv větších potíží.

Součástí praktické části jsou mimo již zmíněné zdroje také údaje evidované Městským úřadem v Bruntále, kde byl provedený výzkum realizován. Zároveň byla praktická část doplněna informačními letáky Ministerstva vnitra ČR, obrazovým materiálem a zpracovanými grafy, které tuto část podpůrně dokumentují. Celkové interpretované závěry vykazaly, že v současnosti jsou elektronické možnosti využití nového občanského průkazu s kontaktním čipem ve svých počítačích, ale posoudit jeho budoucí funkčnost může další realizovaný výzkum.

Na úplný závěr lze konstatovat, že jsem v rámci výzkumného šetření shromáždila podstatné informace k nově vydávaným dokladům, které mění komunikaci mezi občanem a úřadem. Zároveň jsem poukázala na masivní rozvoj elektronizace, která se citelně dotkla právě sledované oblasti občanských průkazů. Prakticky každému občanovi jsou nyní vydávány

občanské průkazy vybavené čipem a jejich elektronické využití závisí na vlastní iniciativě občana. Aktivace elektronické funkce občanského průkazu není povinná, ale přináší jistá omezení pro jeho plnohodnotné využívání. Elektronická komunikace prostřednictvím aktivovaného čipu je realizovatelná až po dvou potřebných úkonech, tj. pořízením vhodné čtečky dokladů a instalaci odpovídajícího softwaru. Takže, kde je ta prezentovaná jednoduchost, vstřícnost a finanční úspora? Proto při volbě elektronického využívání občanského průkazu již nemůžeme mluvit o nulových nákladech, ale jistou vlastní investicí a osvojení si používání webových aplikací.

Přihlédnu-li, k výsledkům dotazníkového šetření, je eOP novodobým nástrojem pro elektronické úřadování, ale občané se s ním teprve seznamují. Připravenost občanů na přechod od fyzické k elektronické identifikaci je věcí důvěry každého z nich a prozatím je eOP využíván zpravidla pasivně. Jeho aktivní užití je lidem na dosah, ale preference jeho elektronického využívání při řešení životních situací občanů nebyla prokázána. Dá se říct, že prozatím lidé zavrhnou elektronické funkce nově vydávaných dokladů, ale nebude trvat dlouho a stane se jejich užívání běžnou praxí. Zpracování této práce napomáhá zmapovat vystiženou problematiku v podmínkách Městského úřadu v Bruntále a poslouží nejen jako návod k použití, ale také zdroj získaných informací k nově vydávaným dokladům.

Seznam použitých informačních zdrojů

Knihy a monografické publikace

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014. 372 s. ISBN 978-80-246-1966-8.

EIXELSBERGER, W. *Komunales eGovernment*. 1. Auflage: Linde Verlag Ges.m.b.H, 2012. 248 s. ISBN 978-37-0731-628-5.

HALÁSKOVÁ, M. *Veřejná správa v Evropské unii*. Opava: OPTYS, 2009. 183 s. ISBN 978-80-85819-77-9.

HALÁSKOVÁ, M. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích evropské unie*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2012. 198 s. ISBN 978-80-248-2808-4.

HENDRYCH, D. *Správní věda – Teorie veřejné správy*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2007. 212 s. ISBN 978-80-7357-248-8.

HROZINKOVÁ, E. a NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 233 s. ISBN 978-7380-263-9.

KADEČKA, S. *Právo obcí a krajů v České republice*. Praha: C.H.Beck, 2003. 425 s. ISBN 80-7179-794-4.

KADEČKA, S. a RIGEL, F. *Výkon státní správy - kompetence, odpovědnost*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2009. 19 s.

KÁŇA, P. *Základy veřejné správy. Vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol*. 4. Vyd. Ostrava: Montenex a.s., 2014. 394 s. ISBN 978-80-7225-407-1.

LOCHMANNOVÁ, A. *Veřejná správa. Základy veřejné správy*. Prostějov: ComputerMedia, 2017. 116 s. ISBN 978-80-7402295-1.

NOVOTNÝ, V. et al. *Veřejná správa v zemích Visegrádské čtyřky*. Praha: Leges, 2017, 192 s. ISBN 978-80-7502-215-8.

PALÚŠ, I. et al. *Samospráva obce (vybrané problémy)*. Košice: Typopress, 2009, s. 155. ISBN 978-80-89089-92-5.

PEKOVÁ, J. et al. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2. Vyd. Praha: ASPI, 2005. 556 s. ISBN 80-7357-052-1.

POLIÁN, M. *Organizace a činnosti veřejné správy*. Praha: PROSPEKTRUM, 2001. 432 s. ISBN 80-7175-098-0.

POMAHAČ, R. *Základy teorie veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 267 s. ISBN 978-80-7380-330-8.

POMAHAČ, R. a kol. *Veřejná správa*. Praha: C.H.Beck, 2013. 335 s. ISBN 978-80-7400-447-6.

POMAHAČ, R. a VIDLÁKOVÁ, O. *Veřejná správa*. Praha: C.H.Beck, 2002. 290 s. ISBN 80-7179-748-0.

SVOBODA, I. a SCHELLE, K. *Základy organizace veřejné správy*. 2. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2006. 206 s. ISBN 978-80-87071-22-9.

SVOBODA, I. et al. *Základy správního práva a veřejné správy*. Ostrava: KEY Publishing, 2008. 204 s. ISBN 978-80-87071-76-2.

ŠPAČEK, D. *eGovernment – cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. Praha: C.H.Beck, 2012. 258 s. ISBN 978-80-7400-261-8.

TŘÍSKA, T. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2018. 52 s. ISBN 978-80-87544-82-2.

VALEŠ, L. a kol. *Politologické aspekty veřejné správy*. Plzeň: Čeněk Aleš, 2006. 246 s. ISBN 80-7380-010-1.

VANÍČEK, Z. et al. *Právní aspekty eGovernmentu v České republice*. Praha: Linde, 2011. 200 s. ISBN 978-80-7201-855-0.

ŽŮREK, J. *Praktický průvodce GDPR*. Olomouc: ANAG, 2017. 223 s. ISBN 978-80-7554-097-3.

Příspěvky ve sbornících

POSTRÁNECKÝ, J. Reforma veřejné správy v České republice. In: GROOSPIČ, J. VOSTRÁ, L. (Eds.) *Reforma veřejné správy v teorii a praxi. Sborník z mezinárodní konference*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 406 s. ISBN 80-86473-71-6.

PRINCL, P. Vliv IS / ICT na modernizaci procesů v české veřejné správě. In: LOUDA, T., GROOSPIČ, J. VOSTRÁ, L. (Eds.), *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 351 s. ISBN 80-7380-001-2.

Články v časopisech a novinách

Elektronická identita. *Magazín Egovernment: elektronizace veřejné správy*. 2018, č. 2, s. 19. ISSN 1801-9420.

Malá inventura Egovernmentu. *Magazín Egovernment: elektronizace veřejné správy*. 2019, č. 1, s. 8. ISSN 1801-9420.

ONDRÁŠEK, J. Portál občana je k dispozici, usnadní vyřízení záležitostí. *Náš domov - noviny města Bruntálu. Periodický tisk územního samosprávného celku města Bruntálu*. 2020, roč. XXXI, č. 1, s. 4.

STROUHAL, J. Rekapitulace na úvod. *Magazín Egovernment: elektronizace veřejné správy*. 2019, č. 3, s. 3 - 5. ISSN 1801-9420.

Zákony, usnesení, nařízení, vyhlášky

Zákon č. 198/1948 Sb., o občanských průkazech.

Zákon č. 75/1957 Sb., o občanských průkazech.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 130/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 559/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 328/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 342/2006 Sb., kterým se mění některé zákony související s oblastí evidence obyvatel a některé další zákony.

Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 227/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech.

Zákon č. 424/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění zákona 100/2010 Sb., a další související zákony.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupek a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářející důvěru pro elektronické transakce, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 195/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/1502 ze dne 8. září 2015, kterým se stanoví minimální technické specifikace a postupy pro úroveň záruky prostředků pro elektronickou identifikaci podle čl. 8 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.

Vyhláška č. 400/2011 Sb., kterou se provádí zákon o občanských průkazech a zákon o cestovních dokladech.

Elektronické zdroje

Co je to GDPR [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 20.10.2019]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/co-je-gdpr.aspx>.

eObčanka vám zjednoduší život [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/eobcanka/video>.

eObčanka: Začátek digitalizace v ČR [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/eobcanka>.

Informativní počty obyvatel obcí [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>.

JIRÁSKOVÁ, V. Občan a občanství [online]. Praha: Metodický portál RVP, 2019 [cit. 25.1.2020]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/386/OBCAN-A-OBCANSTVI.html/>.

Lidé s elektronickou občankou budou moci do roka přistupovat k online službám ostatních států EU [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/lide-s-elektronickou-obcankou-budou-moci-do-roka-pristupovat-k-online-sluzbam-ostatnich-statu-eu.aspx>.

LETÁK - Změny ve vydávání občanských průkazů od 1. července 2018 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019. dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/osobni-doklady-642319.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>.

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 (Nariadení eIDAS) [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/narizeni-evropskeho-parlamentu-a-rady.aspx>.

Občanský preukaz s čipom [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, 2020 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://portal.minv.sk/wps/wcm/connect/sk/site/main/obciansky-preukaz-s-cipom>.

Občanský průkaz s čipem [online]. Praha: Správa základních registrů, 2019 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://info.eidentita.cz/eop/>.

Osobní doklady [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 25.1.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/osobni-doklady-642319.aspx>.

Portál územního plánování [online]. Praha: Ústav územního rozvoje, 2019 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp#index_2.

Portál veřejné správy [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 25.1.2020]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/obcan/>.

Profil města [online]. Bruntál: Město Bruntál, 2020 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: https://www.mubruntal.cz/assets/File.ashx?id_org=1316&id_dokumenty=968064.

Seznam poskytovatelů služeb [online]. Praha: Správa základních registrů, 2019 [cit. 12.3.2020]. Dostupné z: <https://info.eidentita.cz/sep/>.

Statistiky – Správní činnosti. Přehled vydaných dokladů [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-spravni-cinnosti.aspx>.

Strategie rozvoje města Bruntálu na období 2018 – 2023 [online]. Bruntál: Město Bruntál, 2020 [cit. 5.2.2020]. Dostupné z: <https://www.mubruntal.cz/bruntal-ma-strategii-do-roku-2023/d-966473>.

Seznam zkratk

ČNR – Česká národní rada

ČR – Česká republika

eOP – Občanský průkaz se strojově čitelnými údaji a kontaktním elektronickým čipem

EU – Evropská unie

ORP – Obec s rozšířenou působností

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Územně správní členění České republiky

Obrázek č. 2: Základní členění veřejné správy

Obrázek č. 3: Ukázka komunikačních kanálů veřejné správy ve vztahu k občanovi

Obrázek č. 4: Správní obvod ORP Bruntál

Obrázek č. 5: Organizační struktura Města Bruntál

Obrázek č. 6: Občanský průkaz se strojově čitelnými údaji a kontaktním elektronickým čipem

Obrázek č. 7: eObčanka: Začátek digitalizace v ČR

Obrázek č. 8: eObčanka: Vám zjednoduší život

Seznam grafů

Graf č. 1: Počty žádostí o eOP za celou ČR

Graf č. 2: Počty žádostí o eOP za Městský úřad Bruntál

Graf č. 3: Věk respondentů

Graf č. 4: Spokojenost s působností příslušných úřadů

Graf č. 5: Hodnocení elektronického využití dokladu

Graf č. 6: Zdroj a způsob získání potřebných informací

Graf č. 7: Preference způsobu podání žádosti

Graf č. 8: Hodnocení současné podoby dokladu

Graf č. 9: Hodnocení významnosti obsahových náležitostí dokladu

Graf č. 10: Nejčastější způsob a místo využívání dokladu

Graf č. 11: Hodnocení poskytování telefonního čísla nebo e-mailu

Graf č. 12: Dobrovolnost užití elektronické funkce dokladu

Graf č. 13: Výhody elektronického využívání nového dokladu

Graf č. 14: Hodnocení aktivace elektronické funkce dokladu

Graf č. 15: Důvody nevyužívání aktivace čipu

Graf č. 16: Povědomí o tom, kam se mohu přihlásit

Graf č. 17: Názor na platnost předkládaného tvrzení

Seznam příloh

Příloha č. 1: Přehled změn zákona č. 328/1999 Sb.

Příloha č. 2: Výčet dalších zákonných a podzákonných předpisů

Příloha č. 3: Potvrzení o občanském průkaze

Příloha č. 4: Potvrzení o změně údajů zápisových do občanského průkazu

Příloha č. 5: Potvrzení o změně trvalého pobytu

Příloha č. 6: Formulář žádosti o poskytnutí údajů z informačního systému občanských průkazů

Příloha č. 7: Souhlas s výzkumným šetřením

Příloha č. 8: Informační leták Ministerstva vnitra ČR – eObčanka

Příloha č. 9: Informační leták Ministerstva vnitra ČR – Portál občana

Příloha č. 10: Novinový článek, Náš Domov, výtisk ze dne 22.1.2020

Příloha č. 11: Dotazník

Příloha č. 1: Přehled změn zákona o občanských průkazech

Zákon č. 328/1999 Sb. o občanských průkazech, ve znění předpisů:

ve znění zákona č. 491/2001 Sb.

ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

ve znění zákona č. 53/2004 Sb.

ve znění zákona č. 559/2004 Sb.

ve znění zákona č. 395/2005 Sb.

ve znění zákona č. 21/2006 Sb.

ve znění zákona č. 115/2006 Sb.

ve znění zákona č. 136/2006 Sb.

ve znění zákona č. 342/2006 Sb.

ve znění zákona č. 129/2008 Sb.

ve znění zákona č. 239/2008 Sb.

ve znění zákona č. 41/2009 Sb.

ve znění zákona č. 227/2009 Sb.

ve znění zákona č. 424/2010 Sb.

ve znění zákona č. 142/2012 Sb.

ve znění zákona č. 167/2012 Sb.

ve znění zákona č. 303/2013 Sb.

ve znění zákona č. 64/2014 Sb.

ve znění zákona č. 318/2015 Sb.

ve znění zákona č. 298/2016 Sb.

ve znění zákona č. 456/2016 Sb.

ve znění zákona č. 183/2017 Sb.

ve znění zákona č. 195/2017 Sb.

ve znění zákona č. 251/2017 Sb.

Příloha č. 2: Výčet dalších zákonných a podzákonných předpisů

- zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky
- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách
- zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení
- zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů
- zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí
- zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností
- zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu
- zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích
- zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě
- zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství
- zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky
- zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky
- zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce
- nařízení vlády č. 612/2004 Sb., kterým se stanoví lhůty pro výměnu občanských průkazů bez strojově čitelných údajů
- nařízení vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve kterém se zobrazují v informačních systémech veřejné správy
- vyhláška 400/2011 Sb., kterou se provádí zákon o občanských průkazech a zákon o cestovních dokladech
- vyhláška 386/2015 Sb., o náležitostech kryptografických klíčů a autentizačního certifikátu
- sdělení č. 288/2016 Sb., o zveřejnění seznamu států, do nichž lze překročit vnější hranici s občanským průkazem
- směrnice Ministerstva vnitra čj. MV-27690-25/SC-2018

Příloha č. 3: Potvrzení o občanském průkazu

Potvrzení o občanském průkazu
Číslo: * 890035/CG

Důvod vydání občánoví

ztráta, odcizení, poškození nebo zničení občanského průkazu

začátek nepřetržitého občanského průkazu

nepřehlednění potřebných dokladů

puzytí stálého občánství České republiky

ukončení trvalého pobytu na území České republiky

uchování občanského průkazu při dlouhodobém pobytu v zahraničí

obnovování občanského průkazu z důvodu netesnosti zveřejněných dat v identifikačním certifikátu

Údaje o občánoví

Příjmení: _____

Jméno, popř. jména: _____

Rodné číslo: _____ Datum narození: _____

Místo a okres narození (U občánoví narozených v zahraničí místo a stát narození): _____

Adresa místa trvalého pobytu: _____

Údaje o občanském průkazu

Číslo: _____ Série: _____

Označení úřadu, který občanský průkaz vydal: _____

Důvod vydání jiné osobě při odevzdání občanského průkazu

opatrovníkem nebo jiným zákonným zástupcem za občana oznámeného ve veřejném seznamu

po zneřechém nebo prohlášeném za nevěstého

nezákonného

členem domácnosti, pokud zprávně k zveřejnění údaje typu občánoví souhlasí

Údaje o občánoví

Příjmení: _____

Jméno, popř. jména: _____

Údaje o občanském průkazu

Číslo: _____ Série: _____

Označení úřadu, který občanský průkaz vydal: _____

Údaje o osobě odevzdávající občanský průkaz

Příjmení: _____

Jméno, popř. jména: _____

Potvrzení o občanském průkazu

Datum vydání: _____ Platnost do: _____

Vydal: _____

Podpis vydávajícího: _____

Potvrzení převzat: _____

Podpis: _____ Razítko: _____

POUČENÍ: Toto potvrzení je neopakovatelné a jeho zneužití, zneužití, zneužití nebo požití se trestá. Údaje je možné změnit až při podání nové žádosti o občánoví.

Příloha č. 4: Potvrzení o změně údajů zapisovaných do občanského průkazu

Potvrzení o změně údajů zapisovaných do občanského průkazu	
Číslo: * 786729 /DB	
Dosavadní údaje o držiteli občanského průkazu	
Příjmení	<input type="text"/>
Jméno (jména)	<input type="text"/>
Rodné číslo	<input type="text"/>
Číslo OP	Série OP <input type="text"/>
Potvrzení o změně údajů zapisovaných do občanského průkazu	
Datum vydání	<input type="text"/>
Vydal	<input type="text"/>
Jméno (jména) a příjmení vydávajícího	<input type="text"/>
Podpis vydávajícího	

Vyznačení změny	
Příjmení	Nové příjmení <input type="text"/>
	Datum účinnosti změny <input type="text"/>
	Důvod změny <input type="text"/>
Jméno (jména)	Nové jméno <input type="text"/>
	popřípadě jména <input type="text"/>
	Datum účinnosti změny <input type="text"/>
Rodné číslo	Nové rodné číslo <input type="text"/>
	Datum účinnosti změny <input type="text"/>
Rodinný stav	Nový rodinný stav (správný údaj označte křížkem ☐)
	☐ VDANÁ ☐ ŽENATÝ ☐ ROZVEDENÁ ☐ ROZVEDENÝ ☐ VDOVA ☐ VDOVEC ☐ SVOBODNÁ ☐ SVOBODNÝ
Partnerství	(správný údaj označte křížkem ☐)
	☐ VZNIK PARTNERSTVÍ ☐ ZÁNIK PARTNERSTVÍ ☐ NEPLATNÉ PARTNERSTVÍ
	Datum účinnosti změny <input type="text"/>

POUČENÍ: Touto potvrzení je neplatnost a jeho zrušení, pozvěnění, průkazování nebo padělání se trestá.
Občan je povinen přinést jej před policejním, železničním, obecním...

Příloha č. 5: Potvrzení o změně trvalého pobytu

Potvrzení o změně místa trvalého pobytu	
Vypíšte čitelně hůlkovým písmem. Číslo: * 662062 EF	
Příjmení:	
Jméno (jména):	Rodné číslo:
Předchozí adresa místa trvalého pobytu:	
Nová adresa místa trvalého pobytu:	
Datum změny:	Vydal:
Datum vydání:	Podpis vydávajícího, razítko:

Příloha č. 6: Formulář žádosti o poskytnutí údajů z informačního systému občanských průkazů

ŽÁDOST
O POSKYTNUTÍ ÚDAJŮ Z INFORMAČNÍHO SYSTÉMU
NA ZÁKLADĚ ZÁKONA O OBČANSKÝCH PRŮKAZECH
V žádosti vyplňte bíle vyznačené rubriky

Příjmení:

Jméno, jména:

Rodné číslo, není-li přiděleno, datum narození (datum narození do 1. části ve tvaru RRMMDD): /

Číslo platného občanského průkazu:

Adresa místa trvalého pobytu:

Z informačního systému lze poskytovat údaje o vydaném občanském průkazu (např. jméno, příjmení, rodné číslo držitele, doba platnosti občanského průkazu, číslo straceného, odcizeného nebo neplatného občanského průkazu, datum ohlášení stráty nebo odcizení a zásnam o poskytnutí údajů).

Žádám o poskytnutí těchto údajů vedených v informačním systému:

Podává-li žádost zákonný zástupce nebo zplnomocněný zástupce, uveďte:

Příjmení:

Jméno, jména:

Rodné příjmení:

Rodné číslo, není-li přiděleno, datum narození (datum narození do 1. části ve tvaru RRMMDD): /

Podává-li žádost zplnomocněný zástupce, přiloží k ní zvláštní plnou moc s ověřeným podpisem, konvertovanou kontaktním místem veřejné správy podle zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

V dne

Podpis žadatele
(při odeslání žádosti elektronicky nahrazuje zaručený elektronický podpis)

Potvrzení o uhrazení správního poplatku

Příloha č. 7: Souhlas s výzkumným šetřením

Bc. Martina Andrušáková
Milotice nad Opavou 161
792 01 Bruntál

Ing. Zdeňka Svobodová
Městský úřad Bruntál
Nádražní 994/20
792 01 Bruntál

V Bruntále dne 5.2.2020

Souhlas s výzkumným šetřením

Žádám Městský úřad v Bruntále, skrze tajemnici úřadu o souhlas s výzkumným šetřením. Údaje výzkumného šetření budou použity pro zpracování diplomové práce s názvem Výkon státní správy územního samosprávného celku v oblasti občanských průkazů. Výzkum bude zaměřen na sledování počtu podaných žádostí o občanský průkaz prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností, tj. Městského úřadu Bruntál, za vymezené období od 1.7.2018 do současnosti. Zároveň bude pro zpracování práce využito dotazníkové šetření zaměřené na zmapování současného stavu v souvislosti se změnou zákona o občanských průkazech.

Jako studentka Fakulty veřejných politik, Slezské univerzity v Opavě bude výsledná diplomová práce následně zveřejněna a žadatelka se zavazuje, že zachová mlčenlivost v souvislosti se sběrem dat a bude zachována anonymita respondentů.

Vyjádření souhlasu:

V souladu Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) označované též jako GDPR (General Data Protection Regulation) Vám uděluji / **neuděluji*** souhlas s výzkumnou činností a s poskytnutím výzkumného materiálu na našem pracovišti.

*nehodící se škrtněte

MĚSTSKÝ ÚŘAD BRUNTÁL

datum 10.2.2020

.....
razítko a podpis vedoucího organizace

Příloha č. 8: Informační leták Ministerstva vnitra ČR – eObčanka

Vaše elektronická identita

Snadná komunikace s úřady

Kdykoliv a kdekoliv

Online přístup

Bezpečnost a rychlost

Informace, výpisy, podání

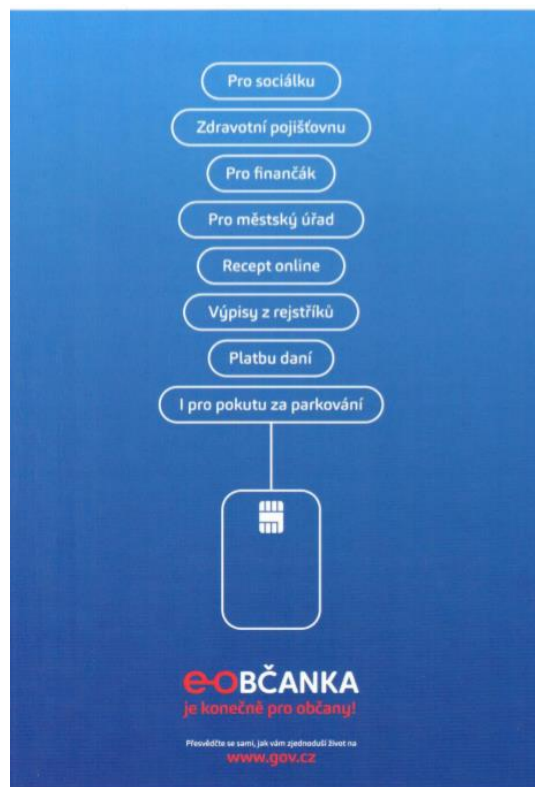
Jednoduchost bez čekání

Vše na jednom místě

eOBČANKA
je konečně pro občany!

Přivolejte se sami, jak vám zjednoduší život na www.gov.cz

Pro sociálku

Zdravotní pojišťovnu

Pro finančák

Pro městský úřad

Recept online

Výpisy z rejstříků

Platbu daní

I pro pokutu za parkování

eOBČANKA
je konečně pro občany!

Přivolejte se sami, jak vám zjednoduší život na www.gov.cz

Příloha č. 9: Informační leták Ministerstva vnitra ČR – Portál občana

The image shows two overlapping blue informational leaflets. The left leaflet is titled 'Portál občana' and features the coat of arms of the Czech Republic. It promotes online services, stating 'JEDNODUŠE ONLINE A ZDARMA' (Simple online and free). It lists benefits such as saving time and money, and provides the website www.gov.cz. The right leaflet is titled 'eOBČANKA' and lists various services available through the portal, including 'Portál občana', 'Datová schránka', 'Portály obcí a měst', 'Finanční správa', 'eRecept', 'Živnostenský rejstřík', 'Portál MPSV', and 'Úřad Práce ČR'. It also mentions that new services are added and provides contact information for more details.

**MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY**

 **Portál
občana**

JEDNODUŠE ONLINE A ZDARMA

Místo chození na úřady si nyní můžete pohodlně vyřídit řadu záležitostí zcela bezpečně online kdykoli a odkudkoli.

Pracujte přímo z vašeho počítače, tabletu nebo telefonu.

S vaší novou eObčankou:

- ušetříte čas i peníze
- můžete se jednoduše přihlásit k Portálu občana
- můžete se přihlásit k řadě dalších portálů a online služeb

www.gov.cz

eOBČANKA

JAKÉ JSOU VÝHODY eOBČANKY?

Nová eObčanka, vyhlášená od 1. července 2018, slouží ke vzdálenému prokázání totožnosti s nejvyšším stupněm zabezpečení. eObčanka je klíčem k online veřejným službám.

Kam se můžu přihlásit s aktivovanou eObčankou?

- Portál občana
- Datová schránka
- Portály obcí a měst
- Finanční správa
- eRecept
- Živnostenský rejstřík
- Portál MPSV
- Úřad Práce ČR

Nové služby a portály neustále přibývají. Aktuální seznam portálů, kam se můžete přihlásit najdete na info.eidentita.cz/sepi/
V budoucnu bude možné se rovněž přihlásit k online službám jiných členských států.

Další informace najdete na:

- www.gov.cz
- info.eidentita.cz
- www.datoveschranky.info
- www.czechpoint.cz
- www.mvcr.cz

www.gov.cz

Portál občana je k dispozici, usnadní vyřízení záležitostí

Bruntálští občané nyní mohou prostřednictvím městského webu plně využít přístupu do Portálu občana. Registrace jim umožní on-line komunikaci s úřadem i kompletní vyřízení některých záležitostí elektronickou cestou.

Přes web www.mubruntal.cz tak mohou kontrolovat své závazky vůči městu, platit za odpad či psy nebo podávat elektronické žádosti.

S využitím Portálu občana mohou elektronicky řešit zábor veřejného prostranství, požádat o pronájem městského bytu, o vydání nového dokladu k vozidlu, o změnu vlastníka nebo provozovatele silničního vozidla, o povolení k vypouštění odpadních vod nebo o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím (106/1999 Sb.).

Přístup do Portálu občana je velmi jednoduchý: prostřednictvím adresy <http://obcan.mubruntal.cz> nebo z webu města www.mubruntal.cz, kde se nachází odkaz přímo na titulní straně v sekci E-SLUŽBY. Registrovat se lze s pomocí registračního formuláře na Portálu občana nebo s využitím elektronického občanského průkazu či datové schránky.

Podrobnější informace níže:

PORTÁL OBČANA MĚSTA BRUNTÁLU K čemu slouží Portál občana?

Portál občana zobrazuje vybrané informace z informačního systému města a zároveň občanům umožňuje komunikovat s úřadem on-line. Přes web mohou kontrolovat své závazky vůči městu,

platit, podávat žádosti (pomocí úplného elektronického podání) či celkově řešit životní situace aj.

Registrace pomocí:

- Městského úřadu
- Elektronického občanského průkazu
- Datové schránky

Výhody registrace

Registrace do Portálu občana Vám přinese řadu výhod, které jsou rozděleny podle úrovně „neověřená registrace“ a „ověřená registrace“. Patří mezi ně:

Neověřená registrace:

- Můžete ihned začít vyplňovat online formuláře. Dle charakteru formuláře může být po jeho odeslání vyžadováno, abyste se dostavili na úřad a osobně podání podepsali. Při této příležitosti je možné Vaši registraci ověřit (po předložení občanského průkazu).
- Ve formulářích se automaticky předvyplní Vaše nacionále (jméno, adresa, ...).
- Vidíte historii odeslaných podání a ta, která máte rozepsaná.
- Je možné si nechat posílat hromadné zprávy s důležitými sděleními od Vašeho úřadu, pokud tuto funkci podporuje. Nastavení provedete při registraci nebo kdykoliv v profilu.

Ověřená registrace (je nutné dostavit se osobně na Městský úřad Bruntál, matřička – Lenka Vávrová):

- Zahrnuje všechny výhody „neověřené registrace“ a navíc:
- Můžete vyplnit online formuláře a úřad (až na situace, kdy to zákon vyžaduje) nebude potřebovat, abyste se na něj osobně dostavili. Vaše podání bude rovnou zpracováno způsobem, jako byste jej učinili osobně na úřadě. Vy přitom učiníte podání odkudkoliv, např. z pohodlí domova.
- Zpřístupní se Vám Osobní účet, kde vidíte poplatky vůči městu, které musíte uhradit a zároveň ty, které už jste uhradili.
- Pro platbu poplatků můžete využít platební bránu, a zaplatit tak kartou nebo platebním tlačítkem.
- Kromě předvyplněných nacionálů se v některých formulářích automaticky předvyplní další údaje, které jsou už úřadu známe. Nebudete tedy muset nic zbytečně vypisovat.

Moje životní situace

- Místní poplatky - lze vyřídit pomocí úplného elektronického podání.
- Žádosti a povolení.
- Oznámení.

(JO)

Příloha č. 11: Dotazník

Dobrý den vážení respondenti,
chtěla bych vás požádat o vyplnění tohoto anonymního dotazníku, který se soustředí na nově vydávané občanské průkazy s kontaktním elektronickým čipem, tzv. eObčanky.

Výsledky dotazníkového šetření budou sloužit pro zpracování praktické části diplomové práce na téma Výkon státní správy územního samosprávného celku v oblasti občanských průkazů.

Předem děkuji za váš čas a vyznačení jedné odpovědi u každé otázky.

Otázky:

1. Označte prosím v příslušném poli, do jaké věkové skupiny spadáte?

- do 35 let
- od 35 let do 55 let
- 55 let a více

2. Vyřízení nového občanského průkazu lze provést u kteréhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností, případně Ministerstva vnitra ČR. Je to pro vás vyhovující?

- ano
- ne
- nevím

3. Občanské průkazy přináší nové možnosti jeho elektronického využití při vyřizování životních situací občanů. Jak vnímáte tuto změnu v oblasti občanských průkazů?

- neutrálně
- pozitivně
- negativně

4. Vyřízení nového občanského průkazu se pojí s událostmi jako je ztráta dokladu, změna bydliště nebo rodinného stavu, konec platnosti aj. Kde získáváte potřebné informace?

- informace si vyhledávám sám/sama prostřednictvím internetu
- informace si zjišťuji telefonicky nebo e-mailem dotazem k příslušnému úřadu
- informace mi poskytuje má rodina, přátelé, sdělovací prostředky
- v případě potřeby se informuji na úřadě osobně

5. Jaký způsob podání žádosti o vydání nového občanského průkazu preferujete?

- osobní vyřízení na úřadě
- elektronické podání žádosti
- nevím

6. V současnosti jsou vydávány občanské průkazy ve formátu platební karty. Jak hodnotíte současný formát, vzhled, barvy, velikost písma apod.

- pozitivně
- negativně
- nevím

7. Co pokládáte za nejdůležitější na nových typech občanských průkazů?

- jeho funkce ve smyslu elektronické identifikace
- údaje o držiteli občanského průkazu čitelné z tohoto dokladu (tj. jméno, příjmení, adresa aj.)
- podoba občana a digitální zpracování podpisu
- praktický formát a vzhled

8. Jak a kde nejčastěji používáte váš občanský průkaz?

- jako cestovní doklad při cestách po EU

- k prokázání totožnosti na poště, v bance, hromadné dopravě aj.
- k prokázání totožnosti před orgány veřejné moci (např. úřady, policie, soudy)
- při elektronické komunikaci (portál občana, datová schránka, rejstříky aj.)

9. Při podání žádosti o nový občanský průkaz můžete uvést své telefonní číslo nebo e-mail pro zaslání informace o tom, že je doklad připraven k předání. Jak vnímáte poskytování těchto údajů?

- pozitivně, jde o usnadnění a rychlejší získání informací o vyhotoveném dokladu
- negativně, nemám zájem nikomu poskytovat své údaje o telefonním čísle nebo e-mailu
- neutrálně, nemám zkušenosti a dosud jsem nevyžil/ nevyžila

10. Nově vydávané občanské průkazy je možné stále využívat standardním způsobem a elektronické funkce jsou dobrovolné. Myslíte si, že je to takhle správně?

- ano, souhlasím
- ne, nesouhlasím
- nevím

11. Nově lze řešit některé záležitosti prostřednictvím nového občanského průkazu elektronicky bez osobní přítomnosti občana. V čem vidíte výhody?

- odstranění zbytečného papírování
- omezení výdajů za dojíždění
- komunikace s úřady mimo úřední hodiny
- rychlost a jednoduchost
- žádné

12. Pokud se občan rozhodne plnohodnotně využívat nový občanský průkaz, musí aktivovat její elektronickou funkci tj. aktivovat čip, pořídit si čtečku dokladů, stáhnout aplikaci, případně zřídit datovou schránku. Jak vnímáte tyto další povinnosti podmiňující její elektronickou funkci?

- negativně
- pozitivně
- neutrálně

13. Řada občanů dnes nevyužívá možnosti aktivace čipu nového občanského průkazu, bez které nelze užívat doklad elektronicky. Co je podle vašeho názoru důvodem?

- nedůvěra občanů poskytovat osobní údaje a strach z možného zneužití
- náročnost elektronické komunikace, přístup k internetu
- finanční možnosti
- nezájem občanů o nové služby
- nedostatek informací

14. Víte, kam nebo ke kterým službám se může občan prostřednictvím aktivované elektronické funkce nového občanského průkazu přihlásit?

- Ano
- Ne

15. Vyberte, které tvrzení dle vašeho názoru platí pro nové typy občanských průkazů?

- „eObčanka je konečně pro občany“
- „s novou eObčankou ušetřím čas i peníze“
- „eObčanka mi zjednoduší život“
- žádné

16. V případě, že jste odpověděli na předchozí otázku „žádné“, uveďte jednoduše váš vlastní názor, zkušenost z praxe, odpověď několika slovy nebo co by pro nové občanky platilo.

.....